

Úřední věstník

Evropské unie

C 79

České vydání

Informace a oznámení

Ročník 66
2. března 2023

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

USNESENÍ

Výbor regionů

152. plenární zasedání VR, 30. 11. 2022 – 1. 12. 2022

2023/C 79/01	Usnesení Evropského výboru regionů k pracovnímu programu Evropské komise a politickým prioritám VR na rok 2023	1
2023/C 79/02	Usnesení Evropského výboru regionů o Evropském roku dovedností 2023	8

STANOVISKA

Výbor regionů

152. plenární zasedání VR, 30. 11. 2022 – 1. 12. 2022

2023/C 79/03	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Rozšíření seznamu trestných činů EU o nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti	12
2023/C 79/04	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Strategie EU pro udržitelné a oběhové textilní výrobky	17
2023/C 79/05	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Zajištění potravinového zabezpečení a posílení odolnosti potravinových systémů	23
2023/C 79/06	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Budoucnost politiky mládeže v EU. Úvahy nad politikou mládeže a zahrnutí problematiky mládeže do rámce Evropského roku mládeže 2022	30
2023/C 79/07	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Posílení podpory v rámci politiky soudržnosti pro regiony, které jsou znevýhodněny zeměpisnými nebo demografickými podmínkami (článek 174 SFEU)	36

CS

2023/C 79/08	Stanovisko Evropského výboru regionů Malé městské oblasti v roli klíčových aktérů řízení spravedlivé transformace	44
2023/C 79/09	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Nový evropský program inovací	51

III Přípravné akty

Výbor regionů

152. plenární zasedání VR, 30. 11. 2022 – 1. 12. 2022

2023/C 79/10	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Legální migrace – přilákání kvalifikovaných a talentovaných pracovníků do EU	59
2023/C 79/11	Stanovisko Evropského výboru regionů k Reformě systému zeměpisných označení	74
2023/C 79/12	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Nová generace vlastních zdrojů pro rozpočet EU	99

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

USNESENÍ

VÝBOR REGIONŮ

152. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VR, 30. 11. 2022 – 1. 12. 2022

Usnesení Evropského výboru regionů k pracovnímu programu Evropské komise a politickým prioritám VR na rok 2023

(2023/C 79/01)

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (dále jen „VR“),

s ohledem na:

- pracovní program Evropské komise na rok 2023 ⁽¹⁾,
- protokol o spolupráci s Evropskou komisí z února 2012,
- usnesení VR Priority Evropského výboru regionů na období 2020–2025 ⁽²⁾,
- usnesení VR Návrhy Evropského výboru regionů týkající se pracovního programu Evropské komise na rok 2023 ⁽³⁾,
- Výroční zprávu EU o stavu regionů a měst ⁽⁴⁾, kterou VR vypracoval,

1. vítá skutečnost, že Evropská komise ve svém pracovním programu do značné míry vychází z návrhů formulovaných v rámci Konference o budoucnosti Evropy. Vzhledem k tomu, že v některých případech bude realizace těchto návrhů vyžadovat změnu Smluv, se připojuje k výzvě Evropského parlamentu a předsedkyně Evropské komise, aby byl v souladu s článkem 48 Smlouvy o Evropské unii svolán konvent. Vyjadřuje nicméně politování nad tím, že v pracovním programu nejsou zmíněny ty závěry konference, v nichž se hovoří o nutnosti lépe uznat přínos regionálních a místních orgánů pro evropskou demokracii, a že program neobsahuje konkrétní návrhy v tomto ohledu;

2. je potěšen tím, že Komise opětovně uvedla, že se bude v celé své práci i nadále řídit cíli udržitelného rozvoje, a to zejména na základě začlenění těchto cílů do evropského semestru a do nástrojů pro zlepšování právní úpravy. Vyzývá Komisi, aby – mj. v rámci plánovaného dobrovolného přezkumu plnění cílů udržitelného rozvoje ze strany Evropské unie – posoudila veškeré možnosti, které skýtá lokalizace těchto cílů, aby tak bylo možné dosáhnout udržitelného oživení a do roku 2030 tyto cíle v plné míře realizovat;

3. zdůrazňuje, že vzhledem k následkům probíhající klimatické krize, pandemie COVID-19, války Ruska proti Ukrajině, současné rekordní míry inflace způsobené zvýšenými cenami potravin a energie a strukturální migrační a humanitární krize, která panuje na hranicích EU a zvláště negativně se projevuje v oblasti Středozemního moře a Atlantského oceánu, je

⁽¹⁾ COM(2022) 548 final.

⁽²⁾ COR-2020-01392-00-00-RES-TRA.

⁽³⁾ COR-2022-02657-00-00-RES-TRA.

⁽⁴⁾ <https://cor.europa.eu/cs/our-work/Pages/State-of-Regions-and-Cities-2022.aspx?origin=spotlight>.

více než kdy jindy patrné, jak důležitou roli hraje soudržnost jakožto základní hodnota EU. Politika soudržnosti je nejdůležitější investiční politikou EU a také jedním z hlavních nástrojů sloužících k podpoře územní spolupráce, solidarity a integrace. Proto se VR spolu se svými partnery v rámci Aliance soudržnosti (#CohesionAlliance) ⁽⁵⁾ hodlá v roce 2023 zaměřit na další posílení a podporu provádění politiky soudržnosti, zejména v souvislosti s přezkumem víceletého finančního rámce;

4. zavazuje se, že bude i nadále plně podporovat Ukrajinu a její regiony a obce a zhostí se svých úkolů při obnově této země, zejména prostřednictvím Evropské aliance měst a regionů pro obnovu Ukrajiny, která by měla být uznána coby partner platformy pro obnovu Ukrajiny. Vyjadřuje znepokojení nad tím, že ještě nebyly zveřejněny podrobnosti ohledně financování a řízení této platformy a toho, jakým způsobem bude koncipována. Zdůrazňuje, že je nezbytné zaručit, aby byl v rámci procesu obnovy uplatňován přístup integrovaného územního rozvoje, který bude zohledňovat aspekty týkající se udržitelnosti, ochrany životního prostředí a digitálního rozvoje, a aby byla spolu s ním prosazována místní demokracie založená na pevných partnerstvích s místními a regionálními orgány v EU a na transparentnosti a boji proti korupci. Domnívá se rovněž, že na pomoc Evropské unie při obnově Ukrajiny bude nutné vyčlenit další finanční prostředky vedle těch ze stávajícího víceletého finančního rámce. EU musí poskytnout dodatečnou finanční podporu těm regionům a městům, které přijaly největší počet uprchlíků;

5. zavazuje se, že bude i nadále podporovat zástupce orgánů na nižší než celostátní úrovni z Ukrajiny, Moldavska a Gruzie, a to prostřednictvím pravidelných jednání na dvoustranných a vícestranných fórech, například v rámci Evropské aliance měst a regionů pro obnovu Ukrajiny, a bude také usnadňovat vzájemnou spolupráci a podporovat pořádání prázdninových táborů pro děti, jejichž životem otřásla válka;

Přiblížení Evropy občanům

6. je potěšen tím, že byly zorganizovány evropské panelové diskuse občanů a že jsou postupně zaváděny místní participativní mechanismy, které jsou novým prvkem rozhodovacího procesu EU, mj. i na místní a regionální úrovni, a jež EU musí náležitě podpořit z hlediska financování a budování kapacit. Domnívá se, že bude v této souvislosti nutné přezkoumat interinstitucionální dohodu o zdokonalení tvorby právních předpisů a zohlednit územní rozměr, přičemž je třeba využít zkušeností místních a regionálních orgánů s participativními postupy. Upozorňuje rovněž, že je nezbytné zaručit transparentnost a jasně občany informovat o tom, jaké kroky byly v návaznosti na jejich návrhy podniknuty;

7. vítá, že Evropská komise ve svém pracovním programu zdůraznila, že tvorba politik musí vycházet z faktických poznatků, zásad zlepšování právní úpravy a strategického výhledu. V souvislosti s návrhy Konference o budoucnosti Evropy poukazuje na to, že místní a regionální orgány i VR pomáhají shromažďovat rozsáhlejší podklady pro přípravu právních předpisů EU, a to mj. prostřednictvím monitorování subsidiarity, posuzování územního dopadu, kontroly uplatňování postupů ověřování dopadu na venkovské oblasti v rámci sítě RegHub a platformy Fit pro budoucnost;

8. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány se významnou měrou podílejí na ochraně evropských hodnot a potírání jevů, které mohou ohrozit demokracii, jako je například šíření dezinformací a nepřátelské vměšování. Je připraven přispět k balíčku opatření na obranu demokracie a k aktualizaci legislativního rámce pro boj proti korupci. Dále pak upozorňuje, že místní a regionální orgány hrají zásadní roli i z hlediska dodržování zásad právního státu, a očekává, že se bude každoroční akce věnovaná podpoře právního státu, jejíž uspořádání bylo v rámci Konference o budoucnosti Evropy doporučeno, opírat o celou řadu setkání na regionální a celostátní úrovni;

9. jednoznačně podporuje úsilí Komise o vytvoření Unie rovnosti, včetně záměru navrhnout evropský průkaz pro osoby se zdravotním postižením, který má zajistit vzájemné uznávání statusu osoby se zdravotním postižením ve všech členských státech, a apeluje na Komisi, aby provedla plán na zajištění všeobecné a úplné digitální dostupnosti v EU. Vítá rovněž avizované legislativní iniciativy zaměřené na boj proti násilí páchanému na ženách a domácímu násilí, transparentnost odměňování a zajištění provádění akčního plánu EU proti rasismu na období 2020–2025. Kromě toho zdůrazňuje, že je nutné provádět strategii pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025;

⁽⁵⁾ <https://cor.europa.eu/cs/engage/Pages/cohesion-alliance.aspx>.

10. má v úmyslu navázat na výsledky dosažené v rámci Evropského roku mládeže a usilovat o rozsáhlejší zapojení mladých lidí do demokratického života na místní a regionální úrovni v souladu s Evropskou chartou mládeže a demokracie. V této souvislosti bude pokračovat ve svém programu, který je určen mladým zvoleným politikům, a bude se situací mládeže podrobně zabývat i v rámci Evropského roku dovedností 2023. Vítá rovněž nové iniciativy Komise, například *Youth Ideas Labs* (Laboratoř nápadů mládeže) a *HealthyLifestyle4All* (Zdravý životní styl pro všechny);

11. netrpělivě očekává legislativní návrh Komise týkající se přezkumu rámce pro správu ekonomických záležitostí. V této souvislosti bude nutné tento rámec upravit s ohledem na klimatickou krizi, pandemii COVID-19 a válku Ruska proti Ukrajině, dát mu transparentnější a demokratičtější charakter a zahrnout do evropského semestru regionální a místní rozměr. VR opakuje svůj požadavek, aby se při plnění cíle v podobě celkového snížení dluhu rozlišovalo mezi výdaji a investicemi, a očekává, že budou navržena nová pravidla, která umožní podpořit udržitelný růst, aniž by se tím oslabil schopnost místních a regionálních orgánů investovat do veřejných služeb a veřejné infrastruktury;

Budování odolných komunit

12. očekává, že budou v roce 2023 dle plánu uskutečněny další důležité kroky na cestě k vytvoření Evropského prostoru vzdělávání, a podporuje záměr aktualizovat stávající rámec EU pro mobilitu ve vzdělávání, aby se účastníci vzdělávání mohli snadněji pohybovat mezi vzdělávacími systémy díky inkluzivnímu přístupu;

13. oceňuje sice zavedení stálého programu mobility s názvem Kultura hýbe Evropou, vyjadřuje však politování nad tím, že nebyly na rok 2023 naplánovány žádné nové iniciativy zaměřené na oblast kultury a kulturního dědictví. Žádá, aby byl nový pracovní plán EU pro kulturu na období 2023–2026 využit k podpoře začlenění těchto politik do jiných oblastí;

14. podporuje návrh Komise vyhlásit rok 2023 Evropským rokem dovedností. V této souvislosti bude třeba aktivně zapojit regiony a města a podpořit rozsáhlejší, účinnější a inkluzivnější odbornou přípravu a prohlubování dovedností a změnu kvalifikace v zájmu uskutečnění ekologické a digitální transformace a hospodářského oživení. VR zdůrazňuje, že je nutné aktivně začleňovat přeshraniční a vícejazyčná řešení v oblasti vzdělávání. Bude i nadále aktivně podporovat související iniciativy Komise, například Pakt pro dovednosti, a také snahy vyřešit problém výrazně menšího zastoupení žen v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky, a to jak na školách vyučujících tyto obory, tak v příslušných profesích. Kromě toho bude Komisi podporovat v jejím úsilí soustředěném na větší aktivaci na trhu práce, hlavně co se týče žen a mladých lidí, především pak těch, kteří nejsou zaměstnáni ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET);

15. s nesmírným zájmem očekává iniciativu, kterou chce Komise předložit v souvislosti s probíhající prací na evropském průkazu sociálního zabezpečení (ESSPASS) a jejímž cílem bude podpořit mobilitu pracovních sil prostřednictvím digitalizace systémů sociálního zabezpečení a sociálních záchranných sítí;

16. má v úmyslu přispět k přípravě doporučení Rady o rozvoji rámcových podmínek pro sociální ekonomiku, které chce Komise navrhnout;

17. vyzývá Komisi, aby i nadále podporovala činnost Evropského paktu starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky a také iniciativy, jako je Nový evropský Bauhaus a mise EU pro klimaticky neutrální a inteligentní města, které jsou klíčovými nástroji provádění Zelené dohody pro Evropu ve městech a regionech v celé EU a pomáhají místním a regionálním orgánům při plnění cílů v oblasti přizpůsobení se změně klimatu, zejména na ostrovech, v jiných oblastech, které jsou znevýhodněny geografickými nebo demografickými podmínkami, a v nejvzdálenějších regionech;

18. poukazuje na to, že jedním z hlavních pilířů Zelené dohody pro Evropu je dekarbonizace dopravního systému a přechod na udržitelnější a ekologičtější druhy dopravy. Z tohoto důvodu vítá iniciativy, které Komise hodlá realizovat s cílem zvýšit udržitelnost dopravy, zejména balíček opatření týkajících se ekologizace nákladní dopravy. V této souvislosti rovněž požaduje, aby se pokračovalo v přeshraničním rozvoji nákladní dopravy a veřejné dopravy, a bylo tak možné navzájem lépe propojit příhraniční regiony a zjednodušit systém přeshraničních tarifů a rezervace jízenek. Kromě toho vyzývá Komisi, aby se při revizi pokynů týkajících se závazků veřejné služby zaměřila na provádění cílů Zelené dohody pro Evropu. Žádá, aby nové pokyny, které mají být předloženy v roce 2023, příliš neomezovaly pravomoci místních orgánů veřejné dopravy a nezaváděly nové právní pojmy, které by mohly vést k právní nejistotě a bránit budoucím investicím do služeb veřejné dopravy a jejich rozvoji;

19. podporuje ústřední cíl plánu REPowerEU a je potěšen tím, že byl v tomto plánu uznán význam místních a regionálních orgánů. Je nutné poskytnout těmto orgánům technickou a finanční podporu, mj. v podobě přímého přidělení prostředků, aby tak byly lépe schopny chránit občany;

20. vítá, že bylo avizováno provedení komplexní reformy trhu s elektřinou v EU a vytvoření Evropské vodíkové banky, což má Evropě pomoci, aby se lépe připravila na dekarbonizovanou budoucnost. V této souvislosti Komisi vyzývá, aby vypracovala komplexní legislativní návrh zaměřený na energetickou chudobu, v němž členským státům poskytne jasné pokyny ohledně toho, jakými opatřeními mohou řešit základní příčiny tohoto problému;

21. žádá Komisi, aby zintenzivnila své úsilí o zvýšení digitální odolnosti orgánů na nižší než celostátní úrovni s cílem ochránit kritickou infrastrukturu EU před fyzickými a kybernetickými útoky, zejména v souvislosti s válkou na Ukrajině;

22. vyzývá Evropskou komisi, aby s místními a regionálními orgány spolupracovala na provádění iniciativ vyplývajících z Klimatického paktu z Glasgow a ze závěrů 27. zasedání konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a aby podporovala víceúrovňovou spolupráci a regionálně a místně stanovené příspěvky. V zájmu uskutečnění ambiciózních cílů strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu a v zájmu minimalizace nákladů pro domácnosti a podniky je nutné v ještě větší míře podporovat místní opatření v této oblasti;

23. je připraven zapojit se náročného úkolu realizovat celosvětový rámec pro biologickou rozmanitost po roce 2020 a žádá Komisi, aby zajistila, že budou regionální a místní orgány v tomto ohledu hrát stěžejní roli. Cíle v oblasti biologické rozmanitosti by měly být zohledňovány při tvorbě politik EU, aby bylo možné naplnit do roku 2050 společnou vizi „života v souladu s přírodou“. Je nezbytné mnohem výrazněji se zaměřit na to, aby byl úbytek biologické rozmanitosti vnímán jako urgentní krize a aby byla související opatření prováděna v součinnosti s opatřeními namířenými proti změně klimatu, využívání fosilních paliv a znečištění. VR tudíž vyjadřuje politování nad tím, že Evropská komise do svého pracovního programu nezahrnula právně závazný návrh týkající se rozsáhlejšího monitorování, podávání zpráv a shromažďování údajů v oblasti lesů, jehož předložení bylo avizováno v Lesní strategii EU;

24. zavazuje se, že bude pokračovat ve spolupráci v rámci platformy zúčastněných stran pro nulové znečištění a prosazovat, aby byl k akčnímu plánu pro nulové znečištění uplatňován přístup založený na víceúrovňové správě, včetně monitorování a v pozdější fázi vytvoření srovnávacího přehledu „zelené“ výkonnosti regionů EU. Požaduje, aby byla přezkoumána a posílena nařízení REACH a CLP. Opakuje svou výzvu, aby byl po vzoru právního rámce pro klima přijat právní předpis o oceánech. Oceňuje, že má být zavedena nová iniciativa týkající se ochrany, udržitelného řízení a obnovy půdy v EU;

25. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány hrají zásadní roli z hlediska přechodu na oběhové hospodářství, nakládání s odpady, omezování závislosti na třetích stranách a snižování množství nevyužitých surovin. Vyjadřuje politování nad tím, že se Evropská komise ve svém pracovním programu nezmiňuje o iniciativě s názvem Udržitelná spotřeba zboží – podpora oprav a opětovného použití;

26. vítá úlevy ve prospěch malých a středních podniků a požaduje, aby byly místní a regionální orgány zapojeny do navrhování nových a vylepšování stávajících nástrojů, pomocí nichž lze posoudit dopady nových právních předpisů na tyto podniky;

27. se zájmem očekává zveřejnění sdělení ke 30. výročí existence vnitřního trhu a požaduje, aby EU i nadále využívala své globální vedoucí úlohy a prosazovala uplatňování klimaticky neutrálních, oběhových, technických a demokratických standardů a norem i mimo své území;

28. vyjadřuje politování nad tím, že Komise nevěnuje dostatečnou pozornost narušením hospodářské soutěže, která poškozují místní a regionální ekonomiku a k nimž dochází v souvislosti s podpůrnými mechanismy, jež EU a její členské státy zavedly v reakci na pandemii COVID-19 a na energetickou krizi, a také v souvislosti s podporou, kterou od svých vlád dostávají zahraniční podniky;

29. vítá záměr Komise pokračovat v plnění cílů digitální dekády a posílit odolnost EU navržením evropského aktu o kritických surovinách, který by měl doplnit nedávno přijatý evropský akt o čipech a vytvořit podmínky nezbytné k tomu, aby mohly být v EU vyráběny klíčové produkty, včetně polovodičů;

30. podporuje strategický přístup k legální migraci a další opatření, jejichž cílem je přilákat do EU státní příslušníky třetích zemí s nižší i vyšší kvalifikací, a to zajištěním jednotného uznávání kvalifikací a snazšího přístupu na trhy práce;

31. opětně upozorňuje na to, že města a regiony ležící v blízkosti vnějších hranic EU jsou i nadále nejvíce vystaveny migračním tokům a potřebují výraznou podporu ze strany EU. Připomíná Komisi, aby při provádění společného plánu k novému paktu o migraci a azylu neztrácela ze zřetele doporučení, která VR formuloval ve svém stanovisku k tomuto paktu, a dbala na zapojení místní a regionální úrovně;

32. zdůrazňuje, že je nezbytné poskytnout členským státům rozsáhlejší pomoc při ochraně vnějších hranic EU, a posílit tak vnější bezpečnost Evropy;

33. poukazuje na doporučení, která uvedl ve svém stanovisku Revidovaná správa schengenského prostoru, a zdůrazňuje, že kontroly na vnitřních hranicích by měly být zaváděny jen jako krajní opatření a teprve po zvážení všech možných alternativ. Vyslovuje se pro zahrnutí Bulharska, Chorvatska a Rumunska do schengenského prostoru, a to v závislosti na dosažených výsledcích;

34. vyjadřuje politování nad tím, že v pracovním programu Komise není zmíněn Nástroj pro oživení a odolnost, ačkoli se jedná o nejdůležitější nástroj EU pro dosažení udržitelného oživení po pandemii COVID-19;

35. lituje toho, že v souvislosti s civilní ochranou EU Komise hovoří pouze o zdvojnásobení kapacit pro hašení požárů před sezónou lesních požárů v roce 2023 a nenavrhuje jasný plán dlouhodobé činnosti ani jiná opatření. Je třeba zajistit, aby byly v rámci pořízování, údržby, koordinace a využívání těchto kapacit v dostatečné míře konzultovány a zapojeny místní a regionální orgány;

36. žádá, aby bylo na úrovni EU zavedeno více iniciativ k posílení celkové odolnosti regionů a měst v EU, včetně strukturovanějšího mechanismu na podporu opatření v oblasti předcházení katastrofám a připravenosti na ně. V této souvislosti opětovně zdůrazňuje, že je připraven přispět k vypracování evropského srovnávacího přehledu zranitelných míst na regionální a místní úrovni;

37. vyzývá Komisi, aby zajistila, že bude jak ve stávajícím, tak v budoucích programových obdobích v rámci všech politik realizován evropský program pro venkov a že budou prostřednictvím tohoto programu sledovány ambiciózní cíle, které umožní posílit inovativní dynamiku a odolnost venkovských oblastí, navázat inteligentní spolupráci mezi jednotlivými územími a pobídnout občany k tomu, aby se zapojili do strategií místního rozvoje. „Inteligentní“ koncepci je třeba chápat jako integrovaný a holistický nástroj propojující koncepcí inteligentních vesnic, inteligentních měst a inteligentních regionů;

38. vyjadřuje politování nad tím, že Komise mezi generačními výzvami, které uvádí ve svém pracovním programu na rok 2023, výslovně nezmiňuje demografickou výzvu, již čelí mnoho evropských regionů. Jde totiž o jednu z hlavních výzev, které musí Evropská unie zohlednit ve všech svých politikách, aby bylo možné skutečně snížit rozdíly mezi regiony, což je klíčový cíl politiky soudržnosti Evropské unie;

39. vybízí Komisi k tomu, aby světové dědictví využila coby nástroj k posílení hospodářské a sociální udržitelnosti venkovských oblastí v Evropě;

40. zdůrazňuje, že v souvislosti s budoucím rámcovým předpisem pro udržitelný potravinový systém v EU je nezbytné rozsáhle a strukturálně tento systém přenastavit tak, aby zamezoval spekulacím na mezinárodních trzích a chránil příjmy zemědělců. Je třeba využít veřejné zásoby jakožto hlavní nástroj tržní regulace, aby bylo možné jednak stabilizovat trhy a jednak vytvořit strategické zásoby pro případ potravinových krizí;

41. vyzývá Evropskou komisi, aby co nejvíce posílila příležitosti, které skýtá zadávání veřejných zakázek v oblasti potravin, a to tím, že místním a regionálním orgánům navrhne soubor kritérií, jež budou moci využívat při zadávání zakázek na udržitelné potraviny s cílem podpořit zdravé a udržitelné stravování ve školách a veřejných institucích a docílit tímto způsobem celkové změny našich potravinových systémů. Zdůrazňuje rovněž, že je důležité podniknout systémové kroky k omezení plýtvání potravinami, a žádá Komisi, aby v tomto ohledu stanovila pokyny a zajistila monitorování a aby při tom vycházela z výsledků činnosti, kterou vykonává platforma EU věnovaná ztrátám potravin a plýtvání potravinami;

42. požaduje, aby byly přijaty nové evropské právní předpisy, které umožní využívání osiv, jež si zemědělci uchovávají z předešlých sklizní, a jejich uvádění na trh;

43. navrhuje, aby se EU řídila doporučeními Evropského parlamentu ohledně koncentrace zemědělské půdy v EU a dobrovolnými pokyny pro odpovědnou správu půdy, lesů a rybolovu, které přijala Organizace OSN pro výživu a zemědělství;

44. je připraven přispět k plánované iniciativě v oblasti duševního zdraví a poukazuje na to, že tuto otázku považuje za největší problém v oblasti zdraví po skončení pandemie COVID-19 a že ve své zprávě o stavu měst a regionů v roce 2022 uvedl několik příkladů místních a regionálních opatření;

45. opětovně zdůrazňuje, že podporuje boj proti rakovině, a očekává, že návrh doporučení o nekuřáckém prostředí a návrh doporučení o nádorových onemocněních, kterým lze předcházet očkováním, umožní posílit ochranu evropských občanů. Bude se na místní a regionální úrovni zasazovat o zvýšení povědomí a o sdílení nejúčinnějších strategií v oblasti prevence a screeningu;

46. upozorňuje na to, že jedním z hlavních požadavků evropských občanů, které jsou uvedeny v závěrečné zprávě z Konference o budoucnosti Evropy, je zavedení digitálního zdravotního pasu EU. Očekává, že normotvůrci EU co nejdříve dospějí k dohodě ohledně evropského prostoru pro zdravotní data a zohlední při tom doporučení, která VR formuloval ve svém stanovisku k tomuto tématu, a vezmou v potaz, že je nezbytné mít k dispozici spolehlivý rámec pro předávání zdravotních dat, jinak totiž nebude možné dokončit evropskou zdravotní unii;

Soudržnost coby naše základní hodnota

47. znovu se důrazně vyslovuje pro účinné, pružné a udržitelné provádění stávajících programů politiky soudržnosti, poněvadž to pomůže zajistit, aby byla tato politika v budoucnu silná. Upozorňuje, že zásada „nepoškozování soudržnosti“, která byla popsána v osmé zprávě o soudržnosti, je jasným dokladem toho, že soudržnost je obecnou hodnotou EU. V této souvislosti vyjadřuje politování nad tím, že se Komise ve svém pracovním programu na rok 2023 nezmiňuje o asymetrickém územním dopadu současných krizí ani o nutnosti posuzovat potenciální územní dopad politik EU, a že tudíž ještě neuskutečnila to, k čemu se zavázala již ve svém pracovním programu na rok 2022, tj. posílit posuzování územních dopadů a ověřování dopadu na venkovské oblasti. VR rovněž připomíná výzvu Evropského parlamentu, aby byl Evropský výbor regionů zapojen do koncipování zásady „nepoškozování soudržnosti“, a potvrzuje, že je připraven v tomto ohledu spolupracovat s Evropskou komisí. Znovu zdůrazňuje svou výzvu, aby Komise zaručila, že bude v rámci posuzování dopadů jednotlivých legislativních iniciativ zkoumán možný odlišný dopad dané iniciativy na různá území;

48. je potěšen tím, že má Komise v úmyslu provést v blízké době přezkum víceletého finančního rámce. Součástí tohoto přezkumu by měla být obecnější diskuse o struktuře a prostředcích příštího rámce, přičemž bude třeba i nadále klást důraz na zjednodušení, tematické zaměření nástrojů a popřípadě systém provádění evropských strukturálních a investičních fondů;

49. vyzývá Evropskou komisi, aby provedla analýzu modelů účasti a sdíleného řízení při vyjednávání, programování a provádění evropských strukturálních a investičních fondů, a to s cílem zmapovat různé modely v rámci EU a optimalizovat účast regionálních a místních orgánů ve všech fázích provádění těchto fondů;

50. vyjadřuje politování nad tím, že v pracovním programu Evropské komise nebyla navržena žádná nová iniciativa, která by umožnila odblokovat projednávání nařízení o evropském přeshraničním mechanismu v Radě. Zdůrazňuje, že je v zájmu lepší soudržnosti nutné dále rozvíjet a usnadňovat přeshraniční spolupráci a zohledňovat ji v legislativních návrzích. Vítá nicméně záměr předložit legislativní iniciativu týkající se statutu evropských přeshraničních sdružení, která má zajistit, aby tato sdružení mohla plně využívat výhod jednotného trhu a bez překážek spolupracovat;

51. žádá Komisi, aby v návaznosti na doporučení, které vyslovil VR spolu s Evropským parlamentem, podnikla příslušné kroky s cílem vytvořit po vzoru městského paktu a chystaného Paktu pro venkov rovněž Pakt pro ostrovy a program Evropské unie pro ostrovy a aby do tohoto procesu zapojila hlavní zúčastněné strany, tj. celostátní, regionální a místní orgány, hospodářské a sociální subjekty, občanskou společnost, akademickou obec a nevládní organizace. Připomíná Komisi, že je nutné vypracovat studii o rozmanitých podmínkách, jež panují na ostrovních územích Evropské unie;

52. zdůrazňuje, že je důležité provádět opatření v návaznosti na aktualizovanou strategii pro nejvzdálenější regiony, z níž mají prospěch jak tyto regiony, tak EU jako celek;

53. i nadále přímo přispívá k provádění evropského pilíře sociálních práv na místní a regionální úrovni a k hodnocení praktické realizace příslušného akčního plánu. V této souvislosti znovu zdůrazňuje, že je nutné používat vedle HDP i další ukazatele k měření hospodářského, sociálního a environmentálního pokroku s cílem usnadnit přechod k udržitelné ekonomice blahobytu a dále pak vzhledem k přetrvávajícím značným rozdílům mezi jednotlivými regiony zavést účinné mechanismy monitorování a shromažďování údajů v oblasti sociální politiky a politiky zaměstnanosti;

54. domnívá se, že kromě zelené taxonomie, která má podpořit provádění Zelené dohody pro Evropu, by měla Komise co nejdříve předložit také návrh na zavedení taxonomie sociální. Bez ní totiž investoři a podniky nemají jasné pokyny, které by ozřejmily, co lze chápat jako „sociální investice“. V důsledku toho je pak obtížnější zajistit finanční prostředky na sociálně zaměřené aktivity v oblasti zdravotní péče, sociálního bydlení a sociálních a dalších služeb;

55. opětovně vyzývá k vypracování evropské strategie v oblasti bydlení, která by umožnila posílit nabídku cenově dostupného, udržitelného, sociálního a nouzového bydlení. Je třeba zahrnout tuto strategii do evropského semestru a stanovit v ní kvantitativní cíle týkající se veřejných investic na vnitrostátní úrovni;

56. vyzývá Komisi, aby jednoznačně potvrdila, že má v úmyslu zajistit v období po roce 2027 fungování Fondu pro spravedlivou a udržitelnou transformaci 2.0. Zdůrazňuje, že v současné době neexistují žádné zvláštní možnosti financování pro regiony s automobilovým průmyslem, a to i přesto, že i ony se při transformaci potýkají se zásadními problémy. Opětovně tedy vyzývá k tomu, aby byl předložen program EU, jehož tematický a územní záběr by zahrnoval také regiony s automobilovým průmyslem;

57. vítá záměr Komise dát nový impuls procesu přistoupení, co se týče kandidátských zemí na západním Balkáně a také Ukrajiny, Moldavska Gruzie. VR je odhodlán zapojit místní a regionální orgány obou nových kandidátských zemí, tj. Ukrajiny a Moldavska, do své činnosti související s procesem rozšíření a vytvořit s nimi dvoustranné struktury. Znovu upozorňuje na to, že se chystá zřídit v roce 2023 smíšený poradní výbor s Albánií. Bude i nadále podporovat dialog a praktickou spolupráci s Tureckem. Začátkem roku 2023 předloží své stanovisko Budoucnost Východního partnerství z místní a regionální perspektivy, které si od něj vyžádalo české předsednictví Rady EU;

58. zavazuje se navázat na místní a regionální úrovni těsnější vztahy s jižními sousedy EU a se třetími zeměmi, zejména prostřednictvím výměn a spolupráce v rámci fóra *Města a regiony pro mezinárodní partnerství*, které chce v roce 2023 uspořádat spolu s Evropskou komisí;

59. opětovně Komisi vyzývá, aby v souladu s jeho požadavkem posílila územní rozměr ve vztazích mezi Spojeným královstvím a EU a podnikla v tomto směru náležité kroky. VR se bude podílet na navazování a rozvoji územní spolupráce s územními celky Spojeného království s přenesenými pravomocemi a s jeho místními a regionálními orgány, a to i v oblastech mimo působnost institucionálního rámce dohody o obchodu a spolupráci;

60. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předložil Evropské komisi, Evropskému parlamentu, českému, švédskému a španělskému předsednictví Rady EU a předsedovi Evropské rady.

V Bruselu dne 1. prosince 2022.

předseda
Evropského výboru regionů
Vasco ALVES CORDEIRO

Usnesení Evropského výboru regionů o Evropském roku dovedností 2023

(2023/C 79/02)

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (dále jen „VR“),

S ohledem na návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o Evropském roce dovedností 2023, předložený Evropskou komisí⁽¹⁾,

1. vítá návrh Evropské komise vyhlásit rok 2023 Evropským rokem dovedností a podporuje obecné cíle návrhu jakožto včasné a cenné přispěvek k posílení sociální, hospodářské a územní odolnosti, a to i s ohledem na následky krize COVID-19 a v kontextu války na Ukrajině, a ke splnění nových požadavků na dovednosti, zejména těch, které souvisejí s ekologickou a digitální transformací;
2. doporučuje úzce zapojit mládež a mládežnické organizace do plánování, provádění a hodnocení Evropského roku dovedností v rámci odkazu Evropského roku mládeže a v duchu začleňování problematiky mládeže;
3. zdůrazňuje, že vzhledem k tomu, že je obtížné předvídat budoucí trendy na trhu práce a následné tempo potřebných změn ve vzdělávání a odborné přípravě, má prvořadý význam zásadní proměna myšlení a chování všech zúčastněných stran. V této souvislosti očekává, že Evropský rok dovedností bude příležitostí k vytvoření dynamického a tvůrčího ekosystému ve spolupráci se všemi úrovněmi správy, v němž budou moci lidé, zejména pak mladí lidé, diskutovat a společně navrhovat opatření v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s cílem napomoci zmíněné transformaci;
4. zdůrazňuje, že Evropský rok dovedností by měl být příležitostí k investicím do politiky zaměřené na dovednosti, která ob stojí i v budoucnu. Spolu se stále rozsáhlejším digitalizovaným rozměrem profesního života to vyžaduje změnu paradigmatu v souborech dovedností. V tomto ohledu poukazuje na to, že je třeba podporovat a prosazovat správné dovednosti pro ekologickou a digitální transformaci a zároveň zachovat tradiční dovednosti a know-how;
5. očekává, že Evropský rok dovedností podpoří provádění Evropské agendy dovedností z roku 2021 a stane se milníkem pro splnění hlavních cílů EU stanovených v akčním plánu pro evropský pilíř sociálních práv, podle nichž se do roku 2030 každý rok zúčastní odborné přípravy alespoň 60 % dospělých a míra zaměstnanosti dosáhne nejméně 78 %, a umožní ženám a mladým lidem (znovu) vstoupit na trh práce a podpoří je. Rovněž doufá, že Evropský rok dovedností přispěje poskytováním pobídek jednotlivcům ke zlepšení jejich dovedností, a tím i jejich zaměstnatelnosti, také k dosažení třetího hlavního cíle akčního plánu evropského pilíře sociálních práv, tj. ke snížení počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením nejméně o 15 milionů;
6. očekává, že provádění Evropského roku dovedností přispěje k plnění Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a 17 cílů udržitelného rozvoje, které v ní byly vytyčeny;
7. očekává, že Evropský rok dovedností bude příležitostí k posouzení pokroku dosaženého v jednotlivých regionech EU, pokud jde o konkrétní ustanovení nástroje „Next Generation EU“ v rámci jedné ze stěžejních iniciativ „Změna kvalifikace a prohlubování dovedností“, jakož i přizpůsobení vzdělávacích systémů a systémů odborné přípravy v zájmu podpory digitálních dovedností a odborného vzdělávání a přípravy v každém věku;
8. upozorňuje, že krize COVID-19 a následky probíhající války na Ukrajině byly značným krokem zpět z hlediska vzdělávání, zaměstnanosti, duševního zdraví a disponibilního příjmu. V této souvislosti vyzývá, aby Evropský rok dovedností podporoval opatření zaměřená na boj proti nezaměstnanosti, včetně dlouhodobé nezaměstnanosti a podzaměstnanosti, a aby řešil zásadní otázky týkající se mladých lidí, kteří nejsou zaměstnáni ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET), a také otázky perspektivních dovedností;
9. poukazuje na to, že mentorství může být neocenitelným nástrojem ke snížení nedostatků v oblasti odborné přípravy a dovedností, jakož i míry nezaměstnanosti a v konečném důsledku i sociálních nerovností, a zároveň podpořit mezigenerační solidaritu. Vyzývá v tomto smyslu k vytvoření evropského rámce mentorství;

⁽¹⁾ COM(2022) 526 final.

10. zdůrazňuje, že problém nedostatku kvalifikovaných pracovníků, a to i v odlehklých nebo řídce osídlených komunitách, by měl být řešen prostřednictvím prohlubování dovedností a změny kvalifikace, celoživotního učení, digitálního vzdělávání, odborné přípravy a investic do nových technologií. Domnívá se, že zahrnutí základních dovedností, které jsou průřezové a doplňují zelené a jiné životní dovednosti, do celé odborné přípravy a všech programů odborného vzdělávání a přípravy (OVP) povede k větší sociální odolnosti a celoživotní zaměstnatelnosti a přinese též kvalifikovanou pracovní sílu se smyslem pro užitečné zapojení do ekologické transformace;

11. upozorňuje rovněž, že pro uskutečnění ekologické a digitální transformace jsou nutné investice do budování kapacit osob zaměstnaných ve veřejném sektoru;

12. připomíná, že místní a regionální orgány mají ve většině členských států v souladu se zásadou subsidiarity a z hlediska víceúrovňové správy klíčovou odpovědnost za politiky vzdělávání a odborné přípravy a plní strategickou úlohu v oblasti politik zaměstnanosti. Zdůrazňuje proto, že města a regiony představují úroveň správy, v níž jsou funkční vazby mezi institucemi vzdělávání a odborné přípravy a trhem práce nejsilnější, a proto by měly být financovány, prováděny a sledovány;

13. zdůrazňuje, že kromě klíčové úlohy, kterou mají místní a regionální orgány, by do provádění opatření, jež zajistí (opětovné) začlenění lidí na trhu práce, měly být zapojeny i další subjekty, včetně subjektů soukromého sektoru a třetího sektoru. Domnívá se, že systémy dovedností a odborné přípravy by měly lépe propojovat kompetence napříč generacemi a rychle se vyvíjející potřeby trhu práce;

14. žádá, aby byla přijata vhodná opatření k většímu uznání dovedností získaných v neformálním vzdělávání a informálním učení a vytvořeny podmínky k uznávání těchto dovedností při vstupu nebo návratu do formálních vzdělávacích procesů nebo zaměstnání. Dále je třeba podporovat průřezové dovednosti vyhovující potřebám proměnlivé zaměstnanosti a jazykové dovednosti;

15. konstatuje, že míra využívání dovedností a změny kvalifikace se v rámci Unie značně liší, což vede k nedostatkům v oblasti dovedností a nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi v evropských regionech. V tomto ohledu žádá Evropskou komisi, aby více zapojila místní a regionální orgány a všechny příslušné subjekty, neboť univerzální přístup není účinný;

16. zdůrazňuje, že je třeba vést trvalý dialog mezi evropskými, vnitrostátními, regionálními a místními partnery s cílem určit konkrétní místní a regionální potřeby v oblasti dovedností. Opakuje svůj požadavek, aby byl při sledování a posuzování pokroku v provádění Evropského roku dovedností kladen větší důraz na regiony;

17. uznává, že politika soudržnosti EU může mít větší dopad na dovednosti, zejména prostřednictvím Evropského sociálního fondu (ESF) a Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), a tak pomůže určit a posílit strategické oblasti činnosti, podpoří sociální soudržnost, pomůže všem občanům dosáhnout jejich potenciálu a splnit jejich profesní očekávání a celkově zajistí dlouhodobý pozitivní dopad na konkurenceschopnost EU;

18. domnívá se, že má-li být zajištěn dlouhodobý odkaz Evropského roku dovedností a zohlední-li se meziodvětvová povaha politiky v oblasti dovedností, mělo by být dalším cílem tohoto evropského roku minimalizovat odliv mozků a optimalizovat získávání mozků s cílem přispět k větší územní soudržnosti. Připomíná rovněž, že je třeba vytvořit další způsoby, jak přilákat pracovní sílu ze třetích zemí na pracovní místa v potřebných odvětvích, jako je péče a zdravotnictví, stejně jako talentované lidi a tolik potřebné dovednosti, které jsou nezbytné k tomu, aby si Evropa udržela konkurenceschopnost;

19. vítá význam, který je přikládán inkluzivnosti, a uznává, že cílů Evropského roku dovedností lze dosáhnout pouze tím, že se bude brát ohled na potřeby a ambice všech lidí v celé jejich rozmanitosti. To se týká venkovských, okrajových a méně rozvinutých regionů, aby se zajistilo, že nikdo nebude opomenut;

20. vítá návrh uspořádat schůze národních koordinátorů za účelem organizace fungování Evropského roku dovedností a zároveň zajistit, aby se místní a regionální orgány mohly podílet na přípravě, provádění a hodnocení tohoto evropského roku. Navrhuje, aby byl VR do schůzí národních koordinátorů zapojen jako pozorovatel;

21. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány by měly mít přístup k možnostem financování z fondů EU zaměřených na podporu místních a regionálních iniciativ v oblasti dovedností v průběhu roku 2023 i v dalších letech;
22. vyzývá k tomu, aby byli podnikatelé a osoby samostatně výdělečně činné zapojeni do iniciativ zaměřených na prohlubování dovedností a změnu kvalifikace, neboť mají významnou roli při podpoře inovací, vytváření pracovních míst a přispívání k udržitelnému růstu;
23. vyzývá místní a regionální orgány, aby úzce spolupracovaly se vzdělávacími zařízeními a průmyslem s cílem pomoci určit potřeby místního a regionálního trhu práce a přispět k jejich řešení, čímž se zlepší možnosti mladých lidí získat dovednosti vedoucí k důstojným pracovním místům, která obstojí i v budoucnu;
24. zdůrazňuje, že mění se realita ve světě práce v důsledku pandemie a digitální a ekologické transformace má zvláště výrazný dopad na ženy. Nedílnou součástí všech opatření v oblasti celoživotního učení by proto mělo být začlenění aspektů rovnosti žen a mužů do této dvojí transformace, podpora dovedností, které obstojí i v budoucnu, a přístup k digitálním dovednostem. Rovnost žen a mužů je třeba zohlednit a genderové stereotypy překonávat také při přípravě a realizaci programů odborné přípravy;
25. očekává, že Evropský rok dovedností pomůže urychlit dokončení Evropského prostoru vzdělávání, aby bylo zaručeno kvalitní vzdělávání pro všechny. EU by měla zintenzivnit spolupráci mezi systémy vzdělávání a odborné přípravy a různými vzdělávacími programy vycházejícími z potřeb občanů a požadavky trhu práce;
26. vyzývá k tomu, aby Evropský rok dovedností věnoval náležitou pozornost občanským dovednostem prostřednictvím vhodné občanské výchovy s cílem umožnit lidem všech věkových kategorií být nebo se stát aktivními občany, plně se účastnit demokratického života a odolávat mediální manipulaci, dezinformacím a nenávisným projevům, a to i na internetu;
27. zdůrazňuje, že je naléhavě nutné reformovat OVP a učňovskou přípravu tak, aby byly schopné zvládnout budoucí výzvy, jak je uvedeno v návrhu Evropského roku dovedností. Je třeba podporovat regionální ekosystémy a stávající jednotná kontaktní místa, aby se zlepšil přístup ke kvalitnímu odbornému vzdělávání a přípravě. Posílení těchto ekosystémů může zajistit nezbytnou kontinuitu úspěšných politických iniciativ a vytvořit lepší vazby na dostupnou finanční podporu prostřednictvím programu ESF+;
28. zdůrazňuje, že vzdělávání, odborná příprava a OVP by měly být průběžně aktualizovány a utvářeny perspektivou dovedností orientovaných na budoucnost. Místní a regionální orgány mohou pomoci vytvořit monitorovací systémy a mechanismy pro předvídání dovedností a sladění nabízených a požadovaných dovedností na místní a regionální úrovni. Domnívá se v tomto ohledu, že další odborná příprava a OVP se stávají odolnými tím, že jsou začleněny do hospodářských, průmyslových a inovačních strategií, včetně strategií souvisejících s udržitelným oživením, ekologickou a digitální transformací a inteligentní specializací;
29. zdůrazňuje, že s ohledem na naléhavou potřebu snížit energetickou náročnost budov v rámci ekologické transformace a rozvíjející se energetické krize je bezprostředně nutné zaměřit se na změnu kvalifikace a prohlubování dovedností stávajících pracovních sil působících ve stavebnictví;
30. poukazuje na to, že přechod k využívání vozidel s nulovými emisemi a digitalizovaných vozidel výrazně ovlivní regionální automobilové ekosystémy a socioekonomické struktury. Podtrhuje rovněž, že dekarbonizace silniční dopravy bude mít hluboký dopad na specializovanou pracovní sílu v automobilovém a dodavatelském průmyslu, což vyžaduje urychlené prohlubování dovedností a změnu kvalifikace 2,4 milionu pracovníků do roku 2030. Vyzývá proto k vytvoření evropského rámce pro předvídání a řízení změn v tomto odvětví s cílem zaručit pro regiony s automobilovým a dodavatelským průmyslem řádnou a spravedlivou transformaci. Regionální plány transformace musí být vypracovány v úzké spolupráci s místními a regionálními orgány;
31. konstatuje, že zatímco rostoucí digitalizace a automatizace železničního odvětví povede ke zvýšení poptávky po odbornících v oblasti IKT a kybernetické bezpečnosti, je třeba účinně řešit stávající značné nedostatky v oblasti dovedností a měnit se požadavky na dovednosti, mimo jiné prostřednictvím strukturovaných programů stáží v odvětví železniční dopravy a podporou vzdělávání v profesích souvisejících s železniční dopravou;

32. připomíná, že centra excelence odborného vzdělávání (COVE) působí jako katalyzátor investic místních podniků tím, že vytvářejí ekosystémy dovedností. Podporují udržitelné oživení, ekologickou a digitální transformaci, regionální inovace a technologické inovace pro malé a střední podniky. V této souvislosti zdůrazňuje, že je důležité zapojit místní a regionální orgány do center excelence odborného vzdělávání jako multiplikátory uvedených ekosystémů;

33. zdůrazňuje, že je třeba zvýšit pružnost odborného vzdělávání a přípravy v reakci na rychlé společenské změny a změny ve světě práce, urychlení digitalizace této oblasti, moderních a inovativních přístupů k učení a vyšších investic do dovedností a kompetencí učitelů a školitelů. Vyzdvihuje fakt, že je důležité více investovat do prohlubování dovedností a změny kvalifikace a do odborné přípravy, zejména po krizi COVID-19, která exponenciálně urychlila digitální transformaci ve vzdělávání, ale také změny ve způsobech práce, a to s ohledem na celkovou politiku v oblasti dovedností na evropské úrovni;

34. doufá, že rozhodnutí o Evropském roku dovedností 2023 bude rychle přijato, aby bylo možné zahájit činnosti již od začátku roku 2023;

35. s ohledem na výše uvedené se zavazuje, že se zapojí do plnění cílů Evropského roku dovedností, mimo jiné též prostřednictvím provádění akčního plánu Výboru k tomuto roku;

36. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předložil Evropské komisi, Evropskému parlamentu, švédskému a španělskému předsednictví Rady EU a předsedovi Evropské rady.

V Bruselu dne 1. prosince 2022.

předseda
Evropského výboru regionů
Vasco ALVES CORDEIRO

STANOVISKA

VÝBOR REGIONŮ

152. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VR, 30. 11. 2022 – 1. 12. 2022

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Rozšíření seznamu trestných činů EU o nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti

(2023/C 79/03)

Zpravodajka:	Aleksandra DULKIEWICZ (PL/ELS), starostka města Gdaňsk
Odkaz:	Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Inkluzivnější a bezpečnější Evropa: rozšíření seznamu trestných činů EU o nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti COM(2021) 777 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR)

1. poukazuje na to, že v současné době jsou postihy za nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti na úrovni EU stanoveny v rámcovém rozhodnutí Rady o boji proti rasismu a xenofobii z roku 2008 (rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV⁽¹⁾). Mezi trestnými činy z nenávisti, na něž se vztahují celounijní právní předpisy, figurují pouze trestné činy motivované rasou, barvou pleti, náboženským vyznáním a národnostním či etnickým původem;
2. poukazuje na to, že způsob, jakým jsou postihovány jiné formy nenávistných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti, zejména ty, jež jsou motivovány pohlavím, sexuální orientací, věkem a zdravotním postižením, se v jednotlivých členských státech EU liší. Momentálně není ve Smlouvách k dispozici základ, díky němuž by mohl být při potírání veškerých forem nenávistných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti v celoevropském měřítku uplatňován jednotný trestněprávní postup. VR tudíž vyzývá Radu, aby co nejdříve rozšířila seznam trestných činů EU uvedený v čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) a při plném respektování zásady subsidiarity stanovila společné minimální normy pro příslušná vnitrostátní ustanovení trestního práva;
3. v této souvislosti s potěšením vítá návrh rozhodnutí Rady o zařazení nenávistných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti mezi oblasti trestné činnosti uvedené v čl. 83 odst. 1 SFEU, jež předložila Evropská komise a který tvoří přílohu sdělení zveřejněného v prosinci 2021 s názvem *Inkluzivnější a bezpečnější Evropa: rozšíření seznamu trestných činů EU o nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti*;
4. upozorňuje na to, že je nutné bojovat proti takovým jevům, jako jsou nenávistné verbální projevy, trestné činy z nenávisti, falešné zprávy, dezinformace a konspirační teorie, prostřednictvím rázných opatření. Je rovněž třeba zdůraznit, že boj proti nenávistným verbálním projevům a trestným činům z nenávisti představuje zároveň boj proti předsudkům, rasismu, šovinismu, homofobii a antisemitismu. Nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti se dotýkají nejenom jednotlivých obětí – které vystavují utrpení a závažnému omezení jejich základních práv a svobod –, ale i celé společnosti;

⁽¹⁾ Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008 o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva (Úř. věst. L 328, 6.12.2008, s. 55).

5. vyjadřuje znepokojení nad obrovským výskytem tohoto jevu a nad jakousi podivnou lhostejností, která ve vztahu k němu zavládla. V důsledku toho hrozí, že se nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti stanou běžnou součástí našeho každodenního života nebo že v naší společnosti dokonce natrvalo zakoření;

Politická doporučení

6. odsuzuje používání nenávistných verbálních projevů v politických rozpěřích. Je znepokojen tím, že do hlavního politického proudu pronikají extrémní postoje a veřejná debata se stále častěji vyznačuje drsným vyjadřováním. Hrozí, že tato agresivní mluva, kterou v politických rozpěřích používají populisté, dá vzniknout prostředí, v němž bude bujet radikalismus a budou se šířit falešné zprávy a dezinformace, což může vést k trestným činům z nenávisti;

7. je si vědom toho, že s nenávistnými verbálními projevy a trestnými činy z nenávisti se setkávají všechny věkové kategorie. Liší se pouze situace, v jakých k tomu dochází. Žádá, aby byla zvláštní pozornost věnována mladým lidem, kteří jsou na internetu i ve skutečném životě zvláště silně vystaveni působení nenávistných verbálních projevů a podněcování k páčání trestných činů z nenávisti, ale mohou rovněž výrazně pomoci v boji proti tomuto jevu. Podotýká, že nenávistné verbální projevy sice jsou nejčastěji zaměřeny na uprchlíky, osoby vymykající se heteronormativním představám a národnostní a náboženské menšiny, v posledních letech však prudce vzrostlo procento osob, které jsou terčem nenávistných verbálních projevů ve sdělovacích prostředcích a v každodenním životě;

8. upozorňuje na to, že slovní útoky a fyzické násilí motivované nenávistí netrápí pouze menšiny. Oběťmi nenávistných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti se totiž stále častěji stávají také představitelé veřejné moci, tj. osoby, které mají volební mandát nebo vykonávají veřejnou funkci, a instituce. Zvláště tvrdě je zakoušejí regionální a místní politici, například když se snaží hájit práva uprchlíků, migrantů nebo osob LGBTIQ+ a v poslední době také v souvislosti s překonáváním globálních hrozeb, například ruské agrese vůči Ukrajině nebo pandemie COVID-19;

9. domnívá se, že politici a veřejné orgány mají zvláště velký vliv na veřejné mínění a veřejnou debatu. Vyzývá tudíž politické představitele na všech úrovních, aby se zdrželi používání jakýchkoli výrazů, které by mohly dát podnět k nenávistným verbálním projevům nebo trestným činům z nenávisti vůči určitým skupinám lidí;

10. se znepokojením poukazuje rovněž na to, že třetí země úmyslně používají nenávistné verbální projevy v rámci organizovaných kampaní, jež mohou vést k polarizaci a k rozkolům v EU, a nerozpakují se při tom ani páchat trestné činy z nenávisti. Nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti rozdmýchávají ozbrojené konflikty. Přestávají tak mít pouze místní charakter a přerůstají v hrozbu celosvětového rozsahu. Jako příklad takovýchto nenávistných verbálních projevů lze uvést argumenty, jimiž teď vláda prezidenta Putina zdůvodňuje útok na Ukrajinu a rozsah zločinů a trestných činů z nenávisti páchaných během této války;

11. upozorňuje na to, že nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti mají globální rozměr, což je zčásti dáno tím, že díky různým digitálním kanálům se tyto myšlenky snáze šíří. Je tedy nutné uplatňovat přeshraniční přístup, aby bylo možné je účinně stíhat. VR proto plně souhlasí s názorem Evropské komise, že vzhledem k závažnosti těchto trestných činů a jejich přeshraniční povaze je možné proti nim bojovat pouze společně na úrovni EU, prostřednictvím společné reakce Unie v oblasti trestního soudnictví a posílené justiční spolupráce mezi členskými státy. Takovýto postup by nebyl v rozporu se zásadami subsidiarity a proporcionality;

12. zdůrazňuje, že nenávistné verbální projevy šířené na internetu mohou mít nežádoucí vedlejší dopad na místní komunity a vést k rozporům mezi lidmi a k narušení sociální soudržnosti. Domnívá se, že místní komunity pocítují důsledky trestných činů z nenávisti a nenávistných verbálních projevů nejpalčivěji;

13. se znepokojením konstatuje, že trestné činy z nenávisti vyvolávají strach a stigmatizaci, jejichž ničivé účinky přesahují hranice určitého města nebo určité obce a mohou způsobit eskalaci situace a rozsáhlejší konflikty;

14. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány nesou velkou odpovědnost za aktivní potírání trestných činů z nenávisti a nenávistných verbálních projevů a předcházení diskriminaci, vyloučení a také politicky a ideologicky motivovanému násilí. Upozorňuje na to, že pokud tento jev nebudeme brát vážně a nezasáhneme proti němu, může nabýt ještě větších rozměrů a ještě horších forem;

15. zdůrazňuje, že starostové a další regionální a místní představitelé hrají stěžejní roli a mohou podstatným způsobem přispět k identifikaci prvních známek výskytu těchto případů v dané komunitě. Žádá, aby byla pro regionální a místní orgány vypracována zvláštní doporučení ohledně toho, jakým způsobem mohou tomuto jevu v místních komunitách účinně předcházet. Domnívá se rovněž, že je třeba pobízet místní a regionální orgány k tomu, aby přijímaly preventivní opatření a vycházely při tom ze svých místních podmínek. Vyzývá k harmonické spolupráci s donucovacími orgány, které by podle něj měly proti nenávisným verbálním projevům a trestným činům z nenávisti důsledně a účinně bojovat;

16. doporučuje zavést předpisy pro potírání nenávisných výroků v digitálních službách, aby tak sociální média nepřispívala ke stupňování výskytu a vlivu nenávisných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti. Stávající předpisy nejsou s to přimět poskytovatele internetových služeb k tomu, aby v rámci svých služeb pomáhali proti nenávisným verbálním projevům účinně bojovat a předcházet jim. Z průzkumů⁽²⁾ vyplývá, že poskytovatelé a platformy digitálních služeb mnohdy neprosazují nebo nemají kapacitu prosazovat vlastní pravidla vztahující se na jejich uživatele;

17. poukazuje na to, že by bylo možné stanovit v rámci aktu o digitálních službách, který se nyní nachází v legislativní fázi, minimální normy ohledně transparentnosti zdrojů, které musí platformy uvolnit, aby zajistily uplatňování právního rámce v oblasti dezinformací a vlastních pravidel vztahujících se na uživatele. Tento právní akt by mohl dát impuls ke zlepšení vztahů mezi poskytovateli zprostředkovatelských služeb a občany a státem. Vzhledem k sociálnímu a ekonomickému potenciálu velkých platforem je nezbytné vyvinout na celoevropské úrovni koordinované úsilí a využít při tom jako argument sílu evropského jednotného trhu;

18. požaduje, aby byl akt o digitálních službách co nejdříve přijat na unijní úrovni a proveden v členských státech. Členské státy by se měly zapojit do další práce na tomto aktu a snažit se jej prosadit v EU. Bylo by vhodné prezentovat tento akt jako unijní právní předpis, který nebude konkurovat samostatným a nezávislým předpisům o digitálních službách a svobodě projevu na internetu, které případně přijmou jednotlivé členské státy;

19. zdůrazňuje, že v procesu prevence, odhalování a nakonec i stíhání hrají důležitou roli donucovací orgány. Doufá, že díky zařazení trestných činů z nenávisti na seznam trestných činů EU se proti nim bude důsledně postupovat a trestnímu stíhání nenávisných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti bude ve všech jeho fázích (na straně policie, státního zastupitelství a soudů) přikládán patřičný význam. Upozorňuje na úlohu nezávislých soudů v tomto procesu, které prostřednictvím své judikatury určují, co je přípustné a nepřekračuje kritéria uplatňování práva na svobodu projevu a co již představuje nenávisný verbální projev. Doporučuje, aby se opatření namířená proti tomuto jevu v celé EU řídila stejnými normami;

20. vybízí ke zvážení, zda by mohl být zaveden model, podle něhož by byly nenávisné verbální projevy stíhány na základě veřejných, a nikoli soukromých žalob. Je ve veřejném zájmu omezit výskyt tohoto jevu. Pachatelé by si pak měli být vědomi toho, že neujdou trestu. Mimoto je nutné prolomit anonymitu pachatelů trestných činů z nenávisti – o to se musí zasadit donucovací orgány a i poskytovatelé internetových služeb musí být ochotni v tomto ohledu spolupracovat;

21. zdůrazňuje, že pokrok z hlediska rovnosti a lidských práv a také účinnost potírání trestných činů z nenávisti a nenávisných verbálních projevů ze strany donucovacích orgánů do značné míry závisí na spolupráci regionálních a místních orgánů;

22. upozorňuje na to, že účinnému postupu donucovacích orgánů brání především fakt, že trestné činy z nenávisti nejsou oznamovány. Zdůrazňuje, že místní a regionální orgány a pracovníci těchto orgánů by měli využít svého blízkého kontaktu s občany a podpořit opatření, jež umožní zvýšit povědomí o tomto problému (mj. mezi státními zaměstnanci) a pobídnout oběti k tomu, aby nenávisné verbální projevy a trestné činy z nenávisti oznamovaly;

23. poukazuje především na to, že by se místní a regionální orgány měly podílet na odstraňování překážek, které oznamování trestných činů z nenávisti brání, například tím, že budou zvyšovat povědomí o právech obětí, budou poskytovat informace o zákonných způsobech oznamování těchto činů, zajistí, aby mohli migranti tyto činy oznamovat

⁽²⁾ Příslušná zpráva je k dispozici na této adrese: 210831_Reset_Facebook_Bundestagswahl_EN.pdf (hateaid.org).

bez ohledu na svůj právní status, a budou informovat o možnosti anonymního oznámení nebo oznámení prostřednictvím třetí osoby. Místní a regionální orgány by měly rovněž propagovat osvědčené postupy a spolupráci na opatřeních na pomoc poškozeným osobám za účasti policie, místních orgánů zabývajících se otázkou rovnosti a boje proti diskriminaci, nevládních organizací působících v sociální oblasti a dalších subjektů pomáhajících obětem;

24. podotýká, že v konečném důsledku budou i ta nejlepší právní řešení k ničemu, pokud je donucovací orgány nebudou uplatňovat stíháním pachatelů. Stejně tak platí, že donucovací orgány nebudou moci v plném rozsahu zakročovat, jestliže poskytovatelé internetových služeb (poskytující služby elektronickou cestou) nebudou zpřístupňovat údaje o osobách, které páchají trestné činy z nenávisti, a zjevně tudíž jednají protiprávně;

25. v souvislosti s činností donucovacích orgánů poukazuje na to, že by tyto orgány (a zejména pak úřad státního zástupce) měly dodržovat zásadu nezávislosti a neměly by nenávistné verbální projevy podceňovat, a to především z toho důvodu, že tyto projevy mnohdy prostupují veřejný a politický diskurz. Ačkoli mezi jednotlivými členskými státy existují rozdíly v právní úpravě, způsobech potírání a prevenci nenávistných verbálních projevů a v tom, které aspekty zavdávají důvod k ochraně, je velice důležité zajistit stabilitu orgánů. To znamená, že musí v první řadě nezávisle fungovat soudy a dále pak nesmí být vyvíjen tlak na státní zastupitele, aby mohli nezávisle přijímat rozhodnutí o stíhání těchto trestných činů na základě veřejné žaloby;

26. poukazuje na to, že v řadě členských států EU jsou nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti jednou z otázek, jimiž se zabývají orgány pro rovné zacházení⁽³⁾, které tudíž v tomto směru hrají důležitou roli. VR je v této souvislosti potěšen tím, že Evropská komise formulovala doporučení určená členskými státy, aby jim pomohla posílit nezávislost a efektivnost těchto orgánů⁽⁴⁾, a se zájmem očekává avizovaný legislativní návrh, který má ještě více posílit jejich úlohu a nezávislost;

27. upozorňuje na to, že je nutné spolupracovat s nevládními organizacemi, které pomáhají zvyšovat povědomí o nenávistných verbálních projevech a násilných trestných činech z nenávisti a bojovat proti nim. Je třeba využít zkušenosti těchto klíčových subjektů, včetně místních orgánů, k potírání a předcházení nenávisti;

28. je nutné zavést ve všech školách antidiskriminační vzdělávací programy a zprostředkovat žákům potřebné dovednosti, aby byli schopni žít a nalézt své místo v multikulturní a z národnostního, rasového, ideologického a náboženského hlediska rozmanité společnosti. Součástí této výuky by měly být hodiny věnované tomu, jak bojovat proti nenávistným verbálním projevům;

29. navrhuje zahrnout otázku nenávistných verbálních projevů do učebních osnov ve všeobecném vzdělávání a vybízí regiony, které mají v této oblasti pravomoci, aby za tímto účelem podnikly nezbytné kroky;

30. zdůrazňuje, že dnešní evropský občan musí být vzdělaný a mít potřebné mezilidské dovednosti, aby na internetu ani ve veřejném prostoru nepřekračoval mez, za kterou končí svoboda projevu a slova;

31. vybízí k uskutečnění rozsáhlých veřejných kampaní (mj. i v celounijním měřítku) na podporu rovnosti a předcházení diskriminaci, například v podobě opatření navazujících na Konferenci o budoucnosti Evropy;

32. žádá, aby byla poskytována podpora regionálním a místním organizacím a sociálním partnerům, kteří působí v jejich oblasti a snaží se bojovat proti verbálním i fyzickým projevům nenávisti prostřednictvím multikulturního vzdělávání. Poukazuje na to, že v tomto ohledu je pozitivním příkladem Cena Pawła Adamowicze, kterou financují Výbor regionů, Mezinárodní síť měst poskytujících útočiště (ICORN) a město Gdaňsk;

Závěry

33. domnívá se, že EU je garantem, pokud jde o vytváření a uplatňování právních předpisů, které umožňují bojovat proti veřejným projevům nenávisti;

34. uvědomuje si, že nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti mají přeshraniční dopad, a proto je nezbytné postupovat proti nim společně na úrovni EU. Vyzývá tudíž k tomu, aby se účinně bojovalo i proti nenávistným verbálním projevům a trestným činům z nenávisti motivovaným jinými důvody, než které jsou uvedeny v rámcovém rozhodnutí

⁽³⁾ Například v Polsku je to Úřad veřejného ochránce práv.

⁽⁴⁾ Doporučení Komise ze dne 22. června 2018 o normách pro orgány pro rovné zacházení (C(2018) 3850 final).

2008/913/SVV, mj. důvody souvisejícími s genderovou identitou, sexuální orientací, věkem a zdravotním postižením, jak uvedla Evropská komise ve svých návrzích týkajících se Unie rovnosti. Je důležité, aby Rada trestné činy z nenávisti co nejdříve zařadila mezi trestné činy EU (čl. 83 odst. 1 SFEU), a donucovací orgány na unijní i vnitrostátní úrovni tak mohly účinně konat;

35. zdůrazňuje, že jedinou odpovědí na nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti je vypracování komplexní právní strategie pro jejich potírání, oznamování a důsledné stíhání;

36. vyzývá k tomu, aby byla na úrovni EU stanovena minimální pravidla pro postihování nenávistných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti. Umožnilo by to upravit vnitrostátní právní předpisy s cílem zahrnout mezi trestné počínání členství v organizacích, které propagují jakkoli motivovanou nenávist nebo k ní podněcují, a účast na jakýchkoli aktech tohoto typu. Nikde na světě ani v Evropě by nemělo být připouštěno vyjadřování nedemokratických názorů a projevování nenávisti a nepřátelství vůči jiné lidské bytosti;

37. doporučuje zlepšit způsob zaznamenávání a shromažďování údajů o trestných činech z nenávisti a navázat s členskými státy pod záštitou Agentury Evropské unie pro základní práva odbornou diskusi, která může vnitrostátním orgánům pomoci při řešení problémů týkajících se praktického uplatňování právních předpisů a zaručit, že budou trestné činy z nenávisti a nenávistné verbální projevy účinně vyšetřovány, stíhány a trestány. Soudí, že v tomto ohledu hrají důležitou roli také sociální instituce a organizace, které se otázkou nenávistných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti zabývají;

38. domnívá se, že je zapotřebí nalézt organizační a právní řešení na ochranu obětí nenávistných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti, kterým se musí dostat podpory a pomoci ze strany unijních institucí a organizací, členských států a evropských místních a regionálních orgánů a občanské společnosti;

39. upozorňuje na to, že mezi bojem proti nenávistným verbálním projevům a cenzurou je tenká hranice. Při navrhování právních řešení zaměřených na potírání nenávistných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti je nutné dbát na to, aby bylo zaručeno právo na svobodu projevu;

40. konstatuje, že na mezinárodní úrovni neexistuje jednotná definice trestných činů z nenávisti. Proto požaduje, aby byla dále posilována judikatura, což umožní účinnější stíhání nenávistných verbálních projevů a trestných činů z nenávisti. Jako příklad by mohlo posloužit doporučení Výboru ministrů členskými státy CM/Rec(2022)16 ⁽³⁾ nebo definice, která je uvedena v rámcovém rozhodnutí 2008/913/SVV;

41. je si vědom toho, že se nám nepodaří vyřešit prostřednictvím předpisů problém extrémního způsobu vyjadřování v politice. I nadále bude v pravomoci členských států, aby vymezily svobodu projevu. Je nicméně toho názoru, že musíme stanovit unijní normy boje proti verbálním i fyzickým projevům nenávisti. A právě toho se má rozšířením seznamu trestných činů EU o nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti dosáhnout.

V Bruselu dne 1. prosince 2022.

předseda
Evropského výboru regionů
Vasco ALVES CORDEIRO

⁽³⁾ Doporučení Výboru ministrů členskými státy CM/Rec(2022)16 ohledně boje proti nenávistným verbálním projevům: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680a67955

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Strategie EU pro udržitelné a oběhové textilní výrobky

(2023/C 79/04)

Zpravodaj:	Luca MENESINI (IT/SES), předseda rady provincie Lucca (Toskánsko)
Odkaz:	sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie EU pro udržitelné a oběhové textilní výrobky COM(2022) 141 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

1. vítá, že se ve Strategii EU pro udržitelné a oběhové textilní výrobky zaujímá průřezový přístup, s jehož pomocí má být vytvořen soudržný rámec a ucelená vize pro transformaci textilního odvětví v souladu s ambiciózními cíli Zelené dohody pro Evropu, akčního plánu pro oběhové hospodářství a průmyslové strategie pro Evropu;
2. se zájmem očekává dokončení a zveřejnění plánu ekologické a digitální transformace celého textilního odvětví;
3. uznává, že na trh EU musí být uváděny takové textilní výrobky, které budou mít dlouhou životnost, budou recyklovatelné, ve velké míře vyrobené z recyklovaných vláken, bez nebezpečných látek a budou vyráběny s ohledem na sociální práva a životní prostředí. Doufá, že ve světě módy dojde ke změně paradigmatu, která umožní zamezit nadprodukcí a nadměrné spotřebě oděvů;
4. upozorňuje na údaje Evropské agentury pro životní prostředí (EEA), z nichž je patrné, že z hlediska spotřeby má životní cyklus textilních výrobků v průměru čtvrtý největší negativní dopad na klima a životní prostředí, hned po potravinách, bydlení a mobilitě ⁽¹⁾. Textilní výrobky měly v roce 2020 třetí největší dopad na využívání vody a půdy a pátý největší dopad na využívání surovin a na emise skleníkových plynů;
5. vyzdvihuje význam odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi pro evropský průmysl. Tento sektor zaměstnává více než dva miliony pracovníků a v ucelených regionálních systémech, jejichž je součástí, představuje hnací sílu zaměstnanosti, hospodářského rozvoje a inovací. Domnívá se, že nejdůležitější je přejít od extrakčně lineárního výrobního systému k regenerativně oběhovému modelu. Má za to, že při tomto přechodu budou hrát klíčovou úlohu místní a regionální orgány, a to zejména a) obce a místní subjekty jako sociální podniky, svozové firmy a organizace občanské společnosti, které jsou příslušné pro sběr, zpětné získávání a opětovné využití odpadů, b) regiony prostřednictvím podpory obcí při plnění jejich úkolů a c) soukromý sektor coby hnací motor výzkumu a inovací;
6. uznává, že se při zlepšování tříděného sběru odpadu a následném nakládání s nimi v souladu s hierarchií způsobů nakládání s odpady ukázala být efektivní rozšířená odpovědnost výrobce. Vyzývá spolunormotvůrce, aby na úrovni EU určili, které textilní výrobky spadají do oblasti působnosti směrnice a příslušného systému rozšířené odpovědnosti výrobce, a aby při tom cíleně připoisovali odpovědnost spojenou s hrazením vysokých nákladů na likvidaci „rychlé módy“;
7. vítá skutečnost, že od ledna 2025 bude pro všechny původce odpadu povinný tříděný sběr textilního odpadu. Očekává také, že budou při přezkumu rámcové směrnice o odpadech, který má být proveden v roce 2024, zohledněny i konkrétní kvantitativní cíle v oblasti předcházení vzniku textilního odpadu, jeho opětovného použití a recyklace a také klíčová úloha místních a regionálních orgánů;

⁽¹⁾ Textiles and the environment: the role of design in Europe's circular economy (EEA, 2022).

Přehodnocení vzorců spotřeby

8. poukazuje na to, že se mezi lety 2000 a 2015 téměř zdvojnásobila celosvětová výroba textilu. Vzhledem k tomu, že oděvy představují největší podíl spotřeby textilních výrobků v EU (81 %), přispívá největší měrou k neudržitelným vzorcům nadprodukce a nadměrné spotřeby nejvíce trend spočívající v tom, že se oděvy používají stále kratší dobu a poté se vyhodí;

9. doufá, že se budou stále více uplatňovat intervenční modely k prosazování uvědomělého a udržitelného využívání textilních materiálů, zejména v souvislosti s těmi druhy oděvů, jako jsou kabáty nebo dětské oděvy, u nichž je nejpravděpodobnější, že se jich spotřebitelé před koncem jejich životnosti zbaví. Příslušné akce, jako jsou výměnné burzy, módní knihovny či osvětové kampaně, slouží k odstraňování různých překážek týkajících se předsudků spojených s používáním použitých oděvů, pokud jde o kvalitu, hygienu nebo rozmanitost nabízených výrobků;

10. zdůrazňuje, že je nutné zintenzivnit hledání inovativních řešení (stroje, zařízení, digitální platformy) v oblasti třídění, opětovného použití a recyklace nashromážděného textilního odpadu, ale také v zájmu optimalizace vlastností materiálů;

11. konstatuje, že na trhu je pořád nedostatečná poptávka po oběhových výrobcích a službách, což značně brání v zavádění oběhových obchodních modelů. Vybízí vnitrostátní, regionální a místní orgány, aby poskytovaly odpovídající pobídky tím, že budou zavádět nástroje k podpoře uplatňování obchodních modelů zaměřených na aspekt používání, nikoli vlastnění, že přijmou předpisy upravující přepravu textilních výrobků a obchodování s nimi (včetně toků odpadu), budou prosazovat regulační pobídky (např. snížení DPH nebo uplatňování zásady rozšířené odpovědnosti výrobce) s cílem podporovat leasing na úkor nákupu, upřednostňovat platformy pro sdílení, vyzvedávání a další prodej a prodeje s použitým zbožím a že přehodnotí možnosti oprav, upcyklace a údržby. Uznává také, že takovéto obchodní modely mohou mít pozitivní dopad na výsledky v oblasti environmentální udržitelnosti ve zdravotnictví, cestovním ruchu, bydlení a dalších základních veřejných službách;

12. vítá iniciativu zaměřenou na posílení postavení spotřebitelů pro ekologickou transformaci⁽²⁾ a následné právní předpisy EU, které zaručí, že spotřebitelům budou v místě prodeje poskytnuty informace o obchodní záruce životnosti textilních výrobků a informace týkající se jejich opravitelnosti. Vybízí Komisi, aby pokračovala v práci na minimálních kritériích pro všechny druhy environmentálních tvrzení v rámci iniciativy týkající se environmentálních tvrzení⁽³⁾;

Zavedení koncepce oběhovosti do běžné praxe

13. uznává, že design zaměřený na delší životnost mohou prodloužit dobu používání textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi, a omezit tak množství textilního odpadu a celkové využívání surovin a chemických látek. Vítá činnost Komise v oblasti vypracování závazných požadavků na ekodesign konkrétních výrobků s cílem zvýšit kvalitu textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi, pokud jde o udržitelnost, opětovnou použitelnost, opravitelnost, recyklovatelnost vláken na nová vlákna a povinný obsah recyklovaných vláken;

14. výslovně podporuje nutnost zavést společné normy udržitelnosti, neboť mají zásadní význam pro zahrnutí textilních podniků do posuzování dopadu jejich výrobků na životní prostředí;

15. vítá jednotlivé aspekty strategie týkající se jasnějších informací o oběhovosti textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi a digitálního pasu pro tyto výrobky založeného na povinných požadavcích na informace o oběhovosti a dalších environmentálních aspektech. Vyzývá Komisi, aby digitální pas pro textilní výrobky zpřístupnila všem zúčastněným stranám a spotřebitelům a připojila informace o pracovních podmínkách a možnostech opravy a opětovného použití výrobků;

16. domnívá se, že by se při stanovování minimálních požadavků na textilní výrobky, oděvy, kožené zboží a obuv, jejichž cílem by mělo být zlepšení celkového environmentálního profilu během celého životního cyklu, měly dodržovat následující zásady:

⁽²⁾ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2005/22/ES a 2011/83/EU, pokud jde o posílení postavení spotřebitelů pro ekologickou transformaci prostřednictvím lepší ochrany před nekalými praktikami a lepšími informacemi, COM(2022) 143 final.

⁽³⁾ Iniciativa týkající se environmentálních tvrzení, Evropská komise (www.europa.eu).

- a) **záruky minimální životnosti výrobku a dodržování požadavků na minimální životnost** a jasné, ambiciózní a závazné cíle pro opětovné použití a přípravu k opětovnému použití;
- b) **záruky opravitelnosti a modularity**, včetně specifických ukazatelů posuzování snadnosti nedestruktivní demontáže a toho, zda jsou hlavní součásti výrobků snadno vyměnitelné a opravitelné;
- c) **záruky recyklovatelnosti**, včetně omezení týkajících se typů kombinací různých materiálů, chemických látek, barviv a konečných úprav, které nejsou slučitelné s recyklací, a možnost podporovat výrobky, pro něž existují dostupné a vyspělé recyklační technologie;
- d) **záruky týkající se materiálů udržitelného a etického původu**, pokud jsou používány po delší dobu a jsou recyklovatelné, s cílem snížit objem primárních syntetických vláken vyráběných z fosilních paliv;
- e) **záruky týkající se maximálních hodnot pro uvolňování mikroplastů** během výroby, při používání a na konci životního cyklu;
- f) záruky, že nové textilní výrobky, oděvy, kožené zboží a obuv jsou vyrobeny z materiálu s určitým procentuálním podílem spotřebitelského textilního odpadu;

17. požaduje větší harmonizaci nařízení REACH⁽⁴⁾ se zásadami oběhovosti, které se týkají specifických rysů textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi, s cílem podpořit v prvé řadě úsilí o omezení používání nebezpečných chemických látek, šíření informací o chemických látkách použitých v konečných výrobcích a zajištění sledovatelnosti;

Posílení úlohy místních orgánů při přechodu na oběhové hospodářství

18. zastává názor, že regiony a obce plní zásadní úlohu v podpoře výzkumu a inovací v tomto odvětví a rovněž při vytváření synergií a vazeb na další odvětví a regiony postižené stejnými problémy. Vyzývá Komisi, aby podporovala vytváření, rozšiřování a vzájemné propojování regionálních inovačních klastrů v oblasti oběhových textilních výrobků v celé EU;

19. vítá zkušenosti z některých evropských regionů nebo průmyslových oblastí, jako jsou zelené dohody na místní úrovni nebo paktů o oběhové módě, které vycházejí z dobrovolných vícestranných dohod a mají usnadnit přechod odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi na oběhový model. Tyto modely určují obecné cíle pro celé odvětví i konkrétní cíle pro jednotlivé články hodnotového řetězce, přičemž se zohledňují environmentální, sociální a hospodářské problémy, s nimiž se toto odvětví potýká, a stanovují konkrétní povinnosti pro výrobce, subjekty nakládající s odpady, místní orgány, podniky provádějící sběr odpadů, nevládní organizace, organizace občanské společnosti, výzkumná střediska a technologická centra;

20. uznává, že podpora sociálních podniků působících v odvětví opětovného použití je obzvláště důležitá pro vytváření místních, udržitelných a inkluzivních pracovních míst⁽⁵⁾, neboť sociální podniky rozvíjejí postupy opětovného použití v místním měřítku a současně vytvářejí hmatatelný sociální a hospodářský přínos pro komunity, v nichž působí. Zdůrazňuje nicméně, že se odvětví sociálních podniků musí vypořádat s řadou problémů, aby mohlo být konkurenceschopné a mohlo nepřetržitě poskytovat služby;

21. vyzývá Komisi, aby přijala pokyny, jak podporovat zavádění oběhového hospodářství a partnerství mezi sociálními podniky a dalšími subjekty, včetně podniků poskytujících služby a obchodních podniků, které budou zkoumat zejména příležitosti, jež nabízí opětovné použití a opravy textilních výrobků, a to v rámci nedávno přijatého akčního plánu pro sociální ekonomiku⁽⁶⁾;

22. uznává, že klíčovou výzvou je i nadále účinnost místních systémů sběru odpadu z odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi, a připomíná, že aby mohlo toto odvětví skutečně přejít na oběhové hospodářství, měly by být celkové náklady na jeho sběr, třídění a recyklaci nižší než náklady na nakládání s odpadem z domácností;

⁽⁴⁾ Registrace, hodnocení, schvalování a omezení chemických látek.

⁽⁵⁾ Sociální podnik vytvoří v průměru 20–35 pracovních míst na 1 000 tun sebraného textilu s cílem jeho opětovného použití. Pramen: OECD/Evropská komise (2022), Policy brief on making the most of the social economy's contribution to the circular economy; RREUSE (2021), Job creation in the re-use sector: Data insights from social enterprises.

⁽⁶⁾ COM(2021) 778 final.

23. vyzývá Komisi, aby vypracovala referenční modely rozvoje místních systémů sběru a nakládání s odpadem z odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi, v nichž by mělo být zohledněno následující:

- a) konzultace s občany před vypracováním opatření k dosažení cílů;
- b) nástroje na podporu spolupráce mezi různými subjekty za účelem propagace sběru, následného zpracování a prodeje;
- c) mechanismy podpory hospodářské udržitelnosti sběru a zpracování pro všechny subjekty působící v hodnotovém řetězci (včetně zásad rozšířené odpovědnosti výrobce);
- d) mechanismy na zachování a prosazování již existujících osvědčených postupů pro opětovné používání a opravy, které již poskytly místní subjekty;

Podpora udržitelných modelů výroby

24. důrazně vyzývá Komisi, aby do Iniciativy EU pro udržitelné výrobky zahrnula opatření, která by zakázala likvidaci neprodaných výrobků (tj. nadbytečné zásoby, ležáky a vrácené zboží, se zvláštním důrazem na vratky z elektronického obchodu) a vytyčila cíle v oblasti předcházení vzniku odpadů ve fázi výroby, které by přispěly k předcházení vzniku odpadu z výroby a motivovaly ke kontrole nadprodukce a odrazovaly od ní;

25. doufá, že budou zavedena minimální závazná kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek ⁽⁷⁾, jejichž rozsah bude definován na základě posouzení dopadů, a také požadavky týkající se pobídek členských států v oblasti textilních výrobků. Kromě toho doporučuje, aby Komise vypracovala pokyny k pobídkám a kritériím pro zadávání veřejných a jiných zakázek podporujících udržitelný rozvoj;

26. vyzývá členské státy, aby přijaly předpisy upravující zelené veřejné zakázky, a to formou národních akčních plánů či strategií, přičemž je nutná větší harmonizace kritérií uplatňovaných na vnitrostátní úrovni s hlavními zásadami EU ⁽⁸⁾. Kromě toho považuje za nutné výměny znalostí a osvědčených postupů na místní a regionální úrovni s cílem podpořit a usnadnit komplexnější a plošné provádění;

27. doufá, že se Unie jakožto významný dovozce a vývozce ⁽⁹⁾ působící v globálním hodnotovém řetězci odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi stane celosvětovým průkopníkem prosazování udržitelných a oběhových hodnotových řetězců v odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi a inovativních technologických řešení a obchodních modelů, čímž bude zaručeno uskutečnění zelené a digitální transformace – a to zvláště v zájmu výrobních malých a středních podniků, jimž umožní stát se konkurenceschopnými v globálním měřítku –, řešení společenských výzev a splnění požadavků na udržitelnost;

28. vyzývá Komisi, aby připravila novou legislativní iniciativu, která by účinně zakázala uvádět na trh v EU výrobky, které jsou produktem nucené práce, včetně dětské nucené práce. Požaduje, aby byly textilní výrobky, oděvy, kožené zboží a obuv zahrnuty do právního předpisu o náležité péči v oblasti udržitelnosti podniků. Regulační rámec v oblasti udržitelnosti by se měl vztahovat nejen na evropské výrobce předmětných výrobků, ale na všechny podniky, které tyto výrobky uvádějí na trh v EU, bez ohledu na to, kde byly vyrobeny;

29. domnívá se, že je důležité mít na paměti nutnost zapojit a podporovat velké i malé zemědělské podniky vyrábějící přírodní materiály (například vlnu), které plní významnou funkci při výrobě recyklovatelných textilních výrobků, do procesů výroby, zpracování a opětovného použití;

⁽⁷⁾ Zelené veřejné zakázky nejen řeší otázku dopadů spotřeby textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi ve veřejném sektoru, ale mohou zároveň vysílat důrazné signály trhu jako celku, aby byla v odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi a v souvisejícím odvětví služeb vypracována a šířena inovativní, udržitelná a oběhovější řešení, která by si mohl osvojit i soukromý sektor.

⁽⁸⁾ Evropská komise (2020), *JRC Technical Report – EU Green Public Procurement (GPP) Criteria for Textile Products and Services*.

⁽⁹⁾ V roce 2020 bylo do EU-27 dovezeno 8,7 milionu tun hotových textilních výrobků v hodnotě 125 miliard eur. Oděvy představují z hlediska objemu 45 % dovozu, následuje bytový textil, jiné textilie a boty (zdroj: Eurostat, 2021).

30. vyzývá Komisi, aby konkrétním způsobem podpořila opatření zaměřená na stimulaci investic do technologií v rámci hodnotového řetězce a specifické činnosti v rámci výzkumu, vývoje a inovací nezbytné pro dosažení skutečného přechodu odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi z lineárního modelu výroby na model vyznačující se více oběhovým charakterem, a vybízí ke zkoumání a výrobě nových materiálů, které lze získat vzájemným propojením mezi různými výrobními a recyklačními řetězci;

31. doporučuje zavést na úrovni EU pro produkty odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi jasnou definici a jednoznačnou oblast použití rozšířené odpovědnosti výrobce včetně ekologicky upravených poplatků, aby bylo možné určit skutečné a možné nepříznivé dopady na lidská práva, včetně pracovních práv, a životní prostředí, v jednotlivých provozech podniků a napříč jejich globálními hodnotovými řetězci, aby mohly těmto dopadům předcházet, zmírňovat je, ukončovat je a zohledňovat;

32. konstatuje, že ucelený systém odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi vyžaduje vysoce kvalifikovanou pracovní sílu, aby bylo možné využít potenciál pracovních příležitostí, které přináší digitální a zelená transformace, neboť pouze 13 % pracovní síly má vysokou kvalifikaci⁽¹⁰⁾. Je třeba zvýšit konkurenceschopnost malých a středních podniků, aby byly schopny si udržet talentované pracovníky a přilákat nové, a zlepšit pracovní podmínky a produktivitu v rámci výroby udržitelných surovin a produkce textilních výrobků v našem průmyslu. V zájmu přilákání kvalifikovaných mladých talentů a rozšíření dovedností malých a středních podniků Výbor doporučuje vytvořit rozsáhlé partnerství pro dovednosti v textilním ekosystému s cílem podpořit zvyšování kvalifikace, rekvalifikaci a získávání a předávání zelených a digitálních dovedností, včetně znalostí o posuzování životního cyklu a hodnotového řetězce. Vyzývá Komisi, aby při přípravě nástrojů na podporu zaměstnanosti v oblasti řízení poptávkové fáze tohoto odvětví zohlednila očekávaný kvantitativní nárůst textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi v důsledku povinného tříděného sběru textilního odpadu;

33. lituje, že z údajů vyplývá, že většinu nízkopříjmové a nekvalifikované pracovní síly v odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi tvoří ženy. Je přesvědčen, že zlepšení udržitelnosti dodavatelského řetězce je jedním z důležitých aspektů genderové rovnosti, a požaduje přijetí dohodnutých opatření s cílem výrazně zlepšit přístup žen k vyšším pozicím;

34. vybízí rovněž k cílenému využívání prostředků programu Erasmus+ k provádění pilotních a experimentálních iniciativ v oblasti odborné přípravy a vysokoškolského vzdělávání, které by přispívaly k získávání zelených a digitálních dovedností, jež jsou v rámci odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi zapotřebí, ke zvyšování přitažlivosti tohoto odvětví pro mladé lidi a k podpoře mobility pracovníků;

35. vítá Evropský pakt pro dovednosti⁽¹¹⁾, jehož cílem je maximalizovat dopad investic do zvyšování stávajících kvalifikací a do rekvalifikace zaměstnanců celého systému výroby textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi, včetně oblasti módy a maloobchodu;

Od odpadu k hodnotám

36. konstatuje, že díky provedení nařízení EU o tříděném sběru textilního odpadu do roku 2025 a pozitivnímu dopadu, který má sběr odpadu prováděný organizacemi s rozšířenou odpovědností výrobce zřízenými v členských státech a nakládání s tímto odpadem, lze vycházet z toho, že se k dalšímu prodeji v Evropě bude hodit jen zanedbatelný podíl shromážděných textilních výrobků a že se naopak výrazně zvýší podíl použitého odpadu z textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi z domácností, jenž bude dostupný pro recyklaci⁽¹²⁾. Pokud jde o navýšení recyklační kapacity EU, navrhuje Výbor zohlednit při plánování investic dopad na obecně pracovní náročnější odvětví upcyclace a opětovného použití a z toho plynoucí vliv na dynamiku zaměstnanosti a sociálního začleňování;

37. domnívá se, že pro posílení evropského textilního hodnotového řetězce může mít velký význam místní výroba recyklovaných vláken. Ačkoli by se odvětví recyklovaného textilu poté, co se etabluje a rozroste, mohlo stát nezávislým a mohlo začít přinášet zisky, bude nutné financovat jeho transformaci v krátkodobém horizontu, mj. také prostřednictvím režimu rozšířené odpovědnosti výrobce a dalších podpor určených na přizpůsobení již existujícího odvětví za účelem navýšení kapacit díky recyklovaným výrobkům pro různá odvětví: oděvní, automobilové, bytového textilu, technického textilu atd.;

⁽¹⁰⁾ Eurostat (2019), *Šetření pracovních sil*.

⁽¹¹⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=cs>

⁽¹²⁾ Až 1,7 milionů tun do roku 2030, jak se uvádí ve zprávě *Scaling textile recycling in Europe – turning waste into value*, McKinsey (2021).

38. vítá, že byly na seznam priorit v oblasti toků odpadu zařazeny a) oděvy a další textilní výrobky shromážděné tříděným sběrem a připravené k opětovnému použití, b) celulózová vlákna získaná/recyklovaná z odpadu odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi a c) smíšená vlákna získaná/recyklovaná z odpadu odvětví textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi. Na jejich základě budou vypracována další kritéria pro případy, kdy tyto výrobky přestanou být v EU považovány za odpad, což bude představovat pobídku ke zvýšení kapacit unijního odvětví recyklace textilních výrobků, oděvů, koženého zboží a obuvi.

V Bruselu dne 30. listopadu 2022.

předseda
Evropského výboru regionů
Vasco ALVES CORDEIRO

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Zajištění potravinového zabezpečení a posílení odolnosti potravinových systémů

(2023/C 79/05)

Zpravodaj:	Piotr CAŁBECKI (PL/ELS), maršálek Kujavsko-Pomořanského vojvodství
Odkaz:	Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů COM(2022) 133 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR)

1. odsuzuje nevyprovokovanou ruskou agresi vůči Ukrajině;
2. jednoznačně podporuje snahu Ukrajiny vstoupit do Evropské unie a v souvislosti s tématem tohoto stanoviska rovněž upozorňuje, že se tím velmi výrazně posílí potravinové zabezpečení v EU;
3. vítá sdělení Evropské komise týkající se zajištění potravinového zabezpečení a posílení odolnosti potravinových systémů;
4. zdůrazňuje, že je naléhavě nutné odstranit nedostatky potravinových systémů v členských státech EU, a to s cílem uskutečnit dalekosáhlé a strukturální změny a připravit se na budoucí krize;
5. poukazuje na to, že EU je čistým dovozcem potravinářských produktů z hlediska množství, kalorií a plochy využívané k jejich produkci a že je čistým vývozcem pouze z hlediska hodnoty, zejména díky vývozu vín se zeměpisným označením a lihovin. Domnívá se, že je namístě vybičdnout členské státy k tomu, aby v krátkodobém horizontu omezily výrobu biopaliv, což by přispělo k posílení soběstačnosti;
6. jednoznačně schvaluje záměr posílit potravinovou soběstačnost EU a dosáhnout větší nezávislosti tím, že bude podporována rozmanitá produkce potravin na regionální a místní úrovni;
7. upozorňuje na to, že v současnosti čelíme třetí z řady celosvětových krizí v oblasti cen potravin, k nimž za posledních 15 let došlo v zemích, které jsou přímo navázány na ceny mezinárodního obchodu, jako je tomu například v případě Evropské unie;
8. poukazuje na to, že VR jakožto instituce zastupující evropská města a regiony hraje stěžejní roli při poskytování podpory ukrajinským partnerům;
9. zdůrazňuje, že je nutné využít opatření v oblasti potravinového zabezpečení, která musela EU promptně přijmout v důsledku probíhající války, nejenom k řešení současných problémů, ale také k provedení strukturálnějších změn ve společné zemědělské politice s cílem zvýšit kvalitu života a konkurenceschopnost hospodářství EU a docílit značného pozitivního dopadu na životní prostředí v oblastech souvisejících se zajišťováním dodávek potravin. Je třeba zohlednit požadavky zástupců zemědělských producentů a zpracovatelů, organizací sdružujících zemědělce a především malých a středních zemědělských podniků, které se v Evropské unii už řadu let potýkají se stále nižší nebo dokonce nulovou rentabilitou výroby, v důsledku čehož se výrazně snížil počet těchto podniků a zemědělských pracovníků, ve venkovských oblastech došlo k negativním změnám v sociální a kulturní oblasti, zhoršila se kvalita potravin a zvýšily se ceny zemědělských produktů, zejména těch, které splňují nejvyšší normy, co se týče lidského zdraví, výživových a chuťových vlastností a minimalizace dopadu na životní prostředí;
10. vyzývá k tomu, aby byly využity současné diskuse o reformě evropského trhu s elektřinou a aby byla po vzoru nouzových zásob ropy, jimiž disponují členské státy a které odpovídají 90denní spotřebě, opětovně zvažována otázka zásob potravin a aby se podstoupilo od tržního zaměření společné zemědělské politiky;

11. odsuzuje skutečnost, že se v souvislosti s válkou na Ukrajině upouští od diskuse a kroků, jejichž cílem je odstranit nedostatky společné zemědělské politiky, a že došlo k zastavení již řadu let probíhajícího vývoje a změn v systému produkce potravin, mj. i co se týče provádění strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“. Evropský potravinový systém byl totiž nestabilní už dříve, což bylo způsobeno deregulací plynoucí ze zrušení tržních nástrojů společné zemědělské politiky, čímž byl v Evropě oslaben potenciál zemědělské produkce v důsledku podhodnocení výrobních faktorů;

12. podporuje uplatňování zásad strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“ a realizaci jejích cílů týkajících se omezení používání pesticidů, chemických hnojiv a antimikrobiálních látek a zvýšení podílu ekologického zemědělství, jak již uvedl v jednom ze svých předchozích stanovisek ⁽¹⁾. Upozorňuje však na to, že přinejmenším po dobu trvání války na Ukrajině by se plněním cílů v oblasti omezení používání pesticidů nemělo ohrozit globální zabezpečení dodávek potravin. Kromě toho požaduje, aby byl důkladně posouzen pokrok v uskutečňování kvantitativních cílů stanovených ve strategii „Od zemědělce ke spotřebiteli“, které musí být monitorovány;

13. poukazuje na to, že převážná část celosvětové produkce hnojiv, surovin potřebných k jejich výrobě a přípravků na ochranu rostlin v uplynulých letech pocházela z Ruska, Ukrajiny a Běloruska. Pokud snížíme naši závislost v oblasti dovozu vstupů, jako jsou například hnojiva nebo pesticidy, přispěje to k posílení odolnosti našeho potravinového systému. Je třeba rozsáhleji zavádět inovace a využívat osvědčené postupy, které umožní udržet výnosy na stávající úrovni a v dlouhodobějším horizontu je zvýšit (jde zejména o postupy a inovace, které jsou v souladu s ekologickými cíli);

14. navrhuje Evropské komisi, aby upustila od záměru ukončit program ekologizace, neboť existují jiná, účinnější opatření, například pozastavení výroby biopaliv;

15. zdůrazňuje, že z hlediska klimatu a potravinového zabezpečení hrají strategickou roli venkovské oblasti, jejichž místní potravinové hodnotové řetězce umožňují zajistit stabilnější příjmy a zapojit malé zemědělské podniky. Vyzývá k tomu, aby bylo ve všech členských státech v rámci provádění místních a regionálních zemědělských politik decentralizováno řízení Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV);

16. opakuje své doporučení, že je třeba usměrnit chování spotřebitelů tak, aby konzumovali hodně ovoce a zeleniny a kupovali čerstvé a sezónní potraviny vyprodukované pomocí udržitelných metod přímo v jejich obci či regionu, díky čemuž bude možné snížit v celosvětovém měřítku příjem masa, tuků a cukru. Je nutné učinit komplexní opatření, aby byly tyto možnosti snadno využitelné a všem dostupné ⁽²⁾. VR navrhuje, aby byly v této souvislosti výrazně posíleny stávající programy Evropské komise, které jsou zaměřeny na podporu zdravého a udržitelného stravování, jako je například evropský program pomoci nejchudším osobám v rámci Evropského sociálního fondu plus (ESF+);

17. domnívá se rovněž, že vytvoření kvalitních místních potravinových systémů je nejlepší způsob, jak zemědělcům zaručit stabilní a důstojné příjmy. Z tohoto důvodu vítá, že byla do společné zemědělské politiky zahrnuta sociální podmíněnost. Je toho názoru, že by se normy, které v tomto ohledu v EU platí, měly stejně tak vztahovat i na dovozce;

18. zdůrazňuje, že je zapotřebí, aby byli místní dodavatelé potravin, ale také hnojiv a energie ve větší míře zapojeni do vytváření nouzových a globálních zásob. Navrhuje vrátit se v rámci mezinárodního obchodu k logice komoditních dohod;

19. v této souvislosti podporuje návrh Evropské komise, aby byla v rámci politiky v oblasti transevropských dopravních sítí vytvořena lepší železniční spojení s Ukrajinou, a to především s cílem usnadnit přepravu základních surovin. Je tudíž potěšující, že je v plánu navýšit rozpočet Nástroje pro propojení Evropy;

20. zdůrazňuje, že je naléhavě nutné přijmout rozsáhlá opatření s cílem přizpůsobit potravinové hospodářství změně klimatu. Vyzývá rovněž k posílení systému pojištění zemědělské produkce a ke zvýšení odolnosti vůči negativním dopadům klimatických změn;

21. vyzývá k tomu, aby byly prozkoumány nové systémy pro zachycování a úpravu dešťové vody, vybudovány nové nádrže a modernizovány zavlažovací systémy a sítě zásobování pitnou vodou, což umožní podpořit zemědělskou produkci, potravinářský průmysl a inovativní investice v oblasti produkce potravin;

⁽¹⁾ Úř. věst. C 37, 2.2.2021, s. 22.

⁽²⁾ Úř. věst. C 272, 17.8.2017, s. 14.

22. vyzývá Evropskou komisi k završení práce na plánech pro zajištění potravinového zabezpečení v případě nepředvídaných událostí, aby bylo možné vypracovat a realizovat dlouhodobou strategii pro zajištění základního potravinového zabezpečení na regionální úrovni, které je třeba chápat jako schopnost uspokojovat po určitou dobu základní potřeby obyvatel daného regionu díky vlastní produkci potravin a produkci sousedních regionů. V této souvislosti navrhuje, aby byly všeobecně zavedeny místní potravinové plány, které již existují v několika evropských zemích;

23. vyzývá Evropskou komisi a členské státy, aby zajistily, že budou zemědělské produkty přednostně používány jako potraviny, a to posílením flexibility opatření určených k podpoře biopaliv a metanu ze zemědělství. Umožní to odpojit zemědělské trhy od trhů s energií v případě prudkého nárůstu cen a zároveň zachovat tuto důležitou formu využití zemědělských produktů v případě nadprodukce;

24. v této souvislosti naléhavě žádá Evropskou komisi, aby – zejména v rámci společné zemědělské politiky – dále rozvíjela regulaci zemědělských trhů, neboť ze zkušeností je známo, že v dobách nedostatku se tyto trhy mohou stát zcela nestabilními a neefektivními. V první řadě bude zapotřebí usnadnit aktivaci opatření k řešení krize a umožnit, mj. dojednáním v rámci Světové obchodní organizace, vytváření evropských zásob potravin a zemědělských produktů, aby se zamezilo finanční spekulaci v oblasti mezinárodních cen zemědělských produktů. Politika regulace trhů, kterou je v rámci zemědělské politiky třeba obnovit, musí usilovat také o to, aby byla po skončení tohoto napjatého období zachována rentabilní výše cen pro zemědělce. Zajištění toho, aby práce zemědělce umožňovala vést důstojný život, je totiž nejlepší způsob, jak posílit zemědělskou činnost a zaměstnanost v zemědělství a motivovat k této činnosti nové zemědělce;

25. vybízí Evropskou komisi, aby uplatňovala proticykličtější politiku přímé podpory zemědělců (v závislosti na velikosti a druhu zemědělského podniku). Bylo by tak možné cíleněji se zaměřit na nejvíce zasažená odvětví a neposkytovat zbytečně podporu odvětvím, která vykazují obrovské zisky;

26. žádá Evropskou komisi, aby položila větší důraz na podporu pokroku v produkci potravin financováním výzkumu a převádění jeho výsledků do praxe, co se týče přizpůsobení produkce změně klimatu, snížení závislosti na dodavatelích ze třetích zemí, zvýšení pozitivního účinku produkováných potravin na zdraví a prodloužení trvanlivosti potravin prostřednictvím biologických metod;

27. žádá Evropskou komisi, aby se ve větší míře zaměřila na podporu pokroku v zemědělské výrobě spočívajícího ve snížení její energetické náročnosti. Díky tomu bude efektivita zemědělské výroby, a tudíž i cena potravin v mnohem menší míře podléhat výkyvům cen energie;

28. žádá Evropskou komisi, aby vzhledem k rostoucím výrobním nákladům položila větší důraz na zajištění příznivých ekonomických podmínek pro výkon zemědělské činnosti, a to uzpůsobením podpory poskytované zemědělcům charakteru produkce a potenciálu (co do objemu) daného producenta;

29. vyzývá Evropskou komisi, aby při revizi rámcové směrnice o odpadech a na základě činnosti platformy EU věnované ztrátám potravin a plýtvání potravinami stanovila závazný cíl snížit do roku 2030 o polovinu množství potravinového odpadu ⁽³⁾;

30. upozorňuje na to, že místní a regionální orgány svou angažovaností a činnostmi doplňují a podporují úsilí, které je vyvíjeno na mezinárodní úrovni i na celostátní úrovni v jednotlivých členských státech EU;

31. vyzdvihuje úlohu VR jakožto instituce, jejíž členové přímo partnersky spolupracují s ukrajinskými městy a regiony;

Hrozby z hlediska potravinového zabezpečení

32. zdůrazňuje, že v současné chvíli se stále jeví jen málo pravděpodobné, že by v Evropě v důsledku války na Ukrajině nastal skutečný hladomor. Tato válka však již způsobila problémy v dodávkách některých produktů a měla v celoevropském měřítku za následek meziroční inflaci cen potravin ve výši 13,2 % (údaj ze srpna 2022). Vyvolala rovněž poměrně rozšířený pocit, že nelze předvídat vývoj situace (prudké zvýšení cen umělých hnojiv, přípravků na ochranu rostlin a dalších vstupů a energie může mít nepříjemný dopad na podzimní a jarní výsev a vést k sociálně neúnosnému dalšímu nárůstu cen), což má destabilizující vliv na regionální sociální a hospodářské systémy;

⁽³⁾ Cíle týkající se omezení plýtvání potravinami (europa.eu).

33. poukazuje na to, že v souvislosti s probíhajícím konfliktem se na mezinárodní trhy nedostávají zemědělské produkty a hnojiva dvou velmi velkých vývozců – Ukrajiny (její zemědělství kvůli válce nemůže náležitě fungovat a potrvá řadu let, než bude po válce obnoven jeho potenciál) a Ruska (to by coby agresorská země mělo být vyloučeno z mezinárodního obchodu);

34. domnívá se, že pokračování války na Ukrajině a izolace hospodářství Ruska jakožto agresora může reálně ohrozit potravinovou stabilitu, především v mimoevropských regionech. V souvislosti s tím bude muset EU ve větší míře poskytovat humanitární pomoc regionům sužovaným hladem a bude také čelit většímu migračnímu tlaku ze strany těchto regionů;

35. zdůrazňuje, že jednou z největších hrozeb z hlediska stabilních dodávek potravin je koncentrace jejich produkce, kterou je třeba vyvažovat přednostním obstaráváním potravin u místních producentů. Vysoce rozvinuté země po celá desetiletí svorně spolupracovaly na produkci a distribuci potravin. V posledních letech se však ukázalo, že v důsledku politické situace, ale také pokračující změny klimatu, přírodních katastrof a pandemií může náhle dojít k velmi citelnému zpretrhání vazeb a k odříznutí rozsáhlých oblastí od dodávek. Je tedy nezbytné posílit odolnost těchto oblastí z hlediska potravin přemístěním produkce a vytvořením určitého minimálního množství soukromých a veřejných zásob;

36. zdůrazňuje tudíž, že je nutné vypracovat dlouhodobou strategii pro zajištění potravinového zabezpečení v Evropě. Tato strategie musí vést k přemístění produkce potravin do Evropy, a to zejména prostřednictvím recipročních doložek v dohodách o volném obchodu, které uzavírá Evropská komise, s cílem zabránit tomu, aby dovážené produkty představovaly nekalou konkurenci pro produkty evropské. VR se zavazuje k tomu, že bude podporovat podobné kroky, které ve snaze dosáhnout potravinové soběstačnosti podnikají jiné země na celém světě a především v Africe;

37. zdůrazňuje, že dostupnost potravin je možné zlepšit tím, že se s nimi bude nakládat zodpovědněji, díky čemuž by se omezilo plýtvání. Lze toho docílit mnoha různými způsoby – například omezením nadprodukce, používáním lepších technologií sklizně, přepravy, skladování a zpracování, uzpůsobením množství potravin dodávaných do obchodů a restaurací skutečným potřebám a zvýšením povědomí spotřebitelů;

38. je připraven podniknout kroky na úrovni plánování regionálního rozvoje v zájmu opětovného provázání zemědělské a potravinové politiky na územní úrovni, aby bylo možné posílit trvalé zabezpečení dodávek potravin, zvýšit jejich kvalitu a snížit negativní dopady, a to provedením systémových změn v technologiích produkce a využívání potravin – konkrétně jde o snížení environmentálních dopadů v rámci produkce potravin, co největšího snížení závislosti EU na vnějších dodavatelích potravin a vytvoření evropského systému solidarity v oblasti zabezpečení přístupu k potravinám;

39. žádá, aby byla zaručena naprostá ochrana produktů nesoucích jedno ze zeměpisných označení v rámci unijního systému, tj. chráněné označení původu (CHOP), chráněné zeměpisné označení (CHZO) nebo zeměpisné označení;

40. vyzývá Evropskou komisi, aby položila větší důraz na financování projektů, které jsou zaměřeny na posílení potravinového zabezpečení v rámci určitého regionu s cílem zajistit dodávky pro jeho obyvatele, minimálně do té doby, než spojenecké státy zorganizují pomoc. V zájmu uskutečnění tohoto cíle je třeba diverzifikovat produkci potravin, rozšířit plochy, jež jsou k ní využívány, přizpůsobit zemědělský prostor změně klimatu, financovat výzkum v oblasti produkce potravin s delší trvanlivostí a převádění jeho výsledků do praxe a vytvořit na úrovni EU mechanismy uchovávání zásob pro ty regiony, které s ohledem na své fyzickogeografické podmínky nebudou schopny této soběstačnosti dosáhnout, a také pro zajištění potravinového zabezpečení na úrovni EU;

Ekologizace zemědělství jakožto prostředek k posílení potravinového zabezpečení a snížení negativních dopadů zemědělství na životní prostředí

41. doporučuje zvratit v zájmu zajištění potravinového zabezpečení trend stále větší specializace produkce potravin, a tudíž i koncentrace oblastí, v nichž jsou potraviny produkovány. Je to typické pro zemědělskou produkci, která je zaměřena na vysoké výnosy a na dosažení co největší ekonomické efektivnosti;

42. domnívá se, že tento cíl lze realizovat výrazným zvýšením podílu zemědělství, které se řídí zásadou ekologizace, a také podporou rozsáhlejšího pěstování víceletých plodin. Pomůže to omezit používání minerálních hnojiv a chemických přípravků na ochranu rostlin a zároveň podstatně zvýšit schopnost půdy zadržovat vodu, což je důležité v obdobích nedostatku vody i jejího přebytku;

43. zdůrazňuje, že to bude mít dva významné přínosy – jednak se tím značně omezí poškozující dopad intenzivního zemědělství na životní prostředí a jednak se posílí nezávislost regionů v oblasti dodávek potravin zvýšením potenciálu produkce potravin na základě místně produkováných plodin (zkrácení dodavatelských řetězců a snížení závislosti v oblasti produkce potravin);

44. poukazuje na to, že je třeba podporovat a chránit oblasti s terasovitou úpravou půdy a terasovitým způsobem pěstování. Tyto postupy totiž mohou přispět ke zmírnění důsledků změny klimatu, poněvadž zlepšují absorpci srážkové vody, omezují půdní erozi, snižují extrémní teploty a také riziko záplav a lesních požárů a zvyšují ukládání organického uhlíku v půdě;

45. upozorňuje na to, že v souvislosti s plným provedením Zelené dohody pro Evropu v zemědělství je – přes nesporné přínosy pro životní prostředí – nutné provádět soustavné monitorování, aby nedošlo k poklesu objemu zemědělské produkce umožňujícího zaručit bezpečnost dodávek, a to především v globálním měřítku. Je třeba zvážit, zda by členské státy neměly dočasně kompenzovat pokles zemědělské produkce na Ukrajině a vývozu potravin z této země, jež způsobila válka a kvůli němuž se země v Africe a na Blízkém východě potýkají s hladem. Bylo by tedy vhodné zvýšit zemědělskou produkci a přezkoumat všeobecné cíle Zelené dohody pro Evropu;

46. poukazuje na to, že v období od roku 2000 do roku 2019 vzrostla celosvětová spotřeba hnojiv s obsahem dusíku, fosforu a draslíku o 40 % (podle Organizace OSN pro výživu a zemědělství). V současné době činí tato spotřeba 200 milionů tun ročně, přičemž z dostupných údajů vyplývá, že jsou hnojiva používána ve velmi nadměrné míře. Odhaduje se, že více než polovina používaných dusíkatých hnojiv a zhruba tři čtvrtiny fosforečných hnojiv se nevstřebávají do rostlin, nýbrž zůstávají v půdě nebo pronikají do vodních útvarů, a do značné míry tak ovlivňují jejich ekologický a chemický stav. VR upozorňuje rovněž na to, že v rámcové směrnici o vodě byl vytyčen cíl dosáhnout alespoň dobrého ekologického stavu vod. Nadměrné používání minerálních hnojiv při produkci potravin je momentálně jednou z hlavních příčin zhoršování stavu vodního prostředí a je třeba ho omezit i v souvislosti s přijatou vodní politikou EU;

47. upozorňuje na to, že nadměrné používání hnojiv z více než poloviny připadá na Čínu a Indii, což je dalším dokladem toho, že rychlý hospodářský rozvoj těchto zemí jde na úkor životního prostředí. Konkurenční výhoda, kterou takto získávají, v žádném případě není v souladu se zásadami korektní hospodářské soutěže. Je třeba o tom ve větší míře informovat spotřebitele, kteří nakupují zboží dovážené z těchto zemí;

48. připouští, že není možné ekologizovat zemědělství v plném rozsahu. EU by však měla důsledně usilovat o uskutečnění akčního plánu pro ekologické zemědělství a splnění cíle stanoveného ve strategii „Od zemědělce ke spotřebiteli“, tj. dosažení toho, aby bylo v roce 2030 nejméně 25 % zemědělské půdy využíváno k ekologickému zemědělství. Nesmí to však vést ke zhoršení už beztak špatné hospodářské a sociální situace na evropském venkově, nýbrž by to naopak mělo pomoci zvrátit negativní trendy. V souvislosti s tím žádá orgány EU, aby prozkoumaly, jakými metodami by bylo možné dosáhnout environmentálních cílů souvisejících se zemědělskou produkcí. Aby bylo možné tyto ambiciózní cíle realizovat, je zapotřebí podporovat ekologicky šetrné zemědělství, které vedle ekologického zemědělství (v plném souladu s kritérii ekologického zemědělství) zahrnuje také zemědělství v rámci stanovišť (poskytování dotací zemědělským podnikům na územích s cennými přírodními charakteristikami) a zemědělství environmentální či integrované (podpora zemědělských podniků, které provádějí určitá ekologická opatření, například v rámci stávajícího agroenvironmentálního programu v částech týkajících se udržitelného zemědělství, ochrany půdy a vod a ochranných pásem). VR doporučuje, aby byly platby ze strany EU v oblasti zemědělství těsně provázány jak s environmentálními cíli, tak s cíli v oblasti potravinového zabezpečení. V dlouhodobém horizontu by měla EU v oblasti ochrany životního prostředí usilovat o to, aby měly potraviny produkováné na jejím území co nejmenší negativní environmentální dopad. Takto vyprodukované potraviny budou mít rovněž větší výživovou hodnotu a budou zdravější;

Nárůst cen

49. domnívá se, že prudký nárůst životních nákladů, včetně výrazného zvýšení cen potravin, zatím neměl za následek pokles spotřeby potravin na úroveň, která by ohrožovala život či zdraví. Přispěl však ke zhoršení životních podmínek, protože bylo nutné odepřít si některé produkty;

50. zdůrazňuje, že je třeba přijmout opatření na ochranu nejchudších obyvatel s cílem kompenzovat jim obtížnější přístup k potravinám, který se může v dlouhodobém horizontu negativně promítnout do jejich zdraví. V této souvislosti je především zapotřebí podporovat organizace poskytující potravinovou pomoc, školy a mateřské školy v marginalizovaných oblastech a organizace pomáhající bezdomovcům;

51. poukazuje na to, že příčinou tohoto poklesu konkurenceschopnosti je především nekalá konkurence ze strany dovážených zemědělských produktů. Navrhuje tudíž, aby Evropská komise do svých dohod o volném obchodu zahrnovala reciproční doložky s cílem zaručit, že budou dovážené zemědělské produkty splňovat stejné environmentální a sociální normy, jaké platí v Evropě;

52. upozorňuje na to, že v souvislosti se stále vyššími cenami zboží a služeb se výrazně snižuje rentabilita zemědělské produkce. Na jednu stranu rostou výrobní náklady a na stranu druhou nebudou moci dražší potraviny pocházející z Evropy obstát v konkurenci na trzích;

53. domnívá se, že zemědělskou činnost a produkci potravin v současnosti nejvíce ohrožují ceny minerálních hnojiv, pohonných hmot (zejména motorové nafty), elektrické energie a přípravků na ochranu rostlin, které jsou velmi vysoké a v poslední době značně vzrostly. K tomu je třeba přičíst již léta se prohlubující problém zajištění vody pro zemědělství a zhoršujících se klimatických podmínek a nenadálých povětrnostních událostí;

54. upozorňuje, že nižší rentabilita zemědělství může reálně a výrazně ohrozit potravinové zabezpečení, neboť zemědělská činnost má cyklický charakter, který nelze náhle změnit. Může trvat i několik měsíců, než se podaří obnovit stáda zvířat nebo osevní plochy;

55. domnívá se, že z regionálního pohledu představuje prudký nárůst životních nákladů, včetně cen potravin, velmi vážnou hrozbu pro stabilitu místních a regionálních sociálních a hospodářských systémů. Tento nárůst bude mít nepříznivý vliv na trh práce a na příjmy obyvatel a orgánů samosprávy a v konečném důsledku povede k tomu, že se zvýší míra chudoby a místní a regionální orgány budou nuceny zasáhnout s cílem zmírnit dopad tohoto problému. Nestabilita na trhu s potravinami má tedy mnohem rozsáhlejší důsledky a může ovlivnit řádné plnění úkolů, které jsou v kompetenci jednotlivých orgánů samosprávy, a narušit základy hospodářského růstu regionů;

56. poukazuje na to, že co se týče podnikatelů, omezí se v souvislosti s nutností zajistit samotné fungování podniků jejich výdaje na rozvoj, což bude mít negativní dopad na inovativnost hospodářství;

Podpora účinných a průřezových adaptačních opatření a řešení otázky ztrát a škod

57. upozorňuje na komplexní problém plýtvání potravinami. Pokud toto plýtvání omezíme, bude to mít celou řadu přínosů na různých úrovních, především v podobě menší spotřeby cenných zdrojů potřebných k výrobě, přepravě a distribuci potravin – tj. energie, vody, nákladů práce a plochy, na níž jsou potraviny produkovány – a také nižších emisí skleníkových plynů;

58. zdůrazňuje, že při omezování plýtvání potravinami hrají důležitou roli systémová opatření, neboť v rámci odpovědnějšího nakládání s potravinami je budou spotřebitelé v menším množství nakupovat, což bude mít dopad na odvětví produkce, zpracování, dopravy a obchodu a na trh práce. Je tedy nezbytné postupovat při této transformaci s rozmyslem a zavést vhodná ochranná opatření;

59. zdůrazňuje, že je naléhavě nutné vytvořit a podporovat krátké a rychlé řetězce dodávek potravin od zemědělců ke spotřebitelům (díky nimž budou potraviny levnější a kvalitnější a budou dodávány rychleji). Zkrácení dodavatelských řetězců bude mít velký dopad také z hlediska klimatu, poněvadž se tím sníží emise z dopravy;

60. upozorňuje na to, že chceme-li obyvatele pobídnout k tomu, aby nakupovali místní potraviny, pak by bylo vhodné položit důraz na to, kde byly potraviny vyprodukovány (vytvořením regionálních značek). Odpovídající označení a místní hospodářský patriotismus totiž mohou pomoci zajistit, aby spotřebitelé akceptovali zvýšení cen potravin, pokud je to nezbytné z důvodu vyšších výrobních nákladů;

61. poukazuje na to, že v souvislosti s prováděním Zelené dohody pro Evropu se očekává výrazný pokles rostlinné výroby a v důsledku rostoucích cen potravin se bude veřejnost negativně stavět k energetické transformaci. Bude tudíž nezbytné zavést ochranná opatření s cílem podpořit pozitivní naladění a příznivé vnímání Zelené dohody pro Evropu;

62. je toho názoru, že je třeba rozvíjet meziodvětvovou spolupráci mezi zemědělci, podnikateli, veřejnými orgány a zástupci vědecké obce, aby bylo možné navrhnout koncepci pro přizpůsobení zemědělství probíhající změně klimatu. Tato koncepce bude zahrnovat zmírňující a adaptační opatření v souvislosti s vyskytujícím se nedostatkem vody a přírodními katastrofami, jejichž cílem bude zredukovat rozdíly ve vývoji zemědělské produkce v jednotlivých letech a minimalizovat potenciální další výpadky a ztráty v produkci potravin. Tato opatření by měla mít podobu veřejných investic a technologických a agroekologických inovací a měla by být prováděna souběžně se Zelenou dohodou pro Evropu, při šetrném využívání environmentálních zdrojů;

63. poukazuje na to, že industrializace zemědělské produkce má rovněž za následek větší závislost mezi jednotlivými zeměmi. Je to patrné obzvláště v chemickém průmyslu. Největším světovým vývozcem hnojiv s obsahem dusíku, fosforu a draslíku je Rusko. Mimoto má koncentrace výroby za následek velmi vysokou uhlíkovou stopu, která je dána velkoobjemovou přepravou těchto hnojiv v celosvětovém měřítku (ročně se z jednoho kontinentu na druhý přepraví více než 20 milionů tun hnojiv). Při výrobě hnojiv se spotřebuje velké množství plynu. Vzhledem k tomu, že dvě třetiny světových zásob plynu jsou soustředěny v pěti zemích, existuje reálné riziko, že budou určování cen plynu ovlivňovány také ceny hnojiv a v důsledku toho i ceny produkovaných potravin. Proto je třeba usilovat o diverzifikaci výroby a dodávek zemědělských vstupů;

Problém informační politiky v rámci potravinového hospodářství EU

64. zdůrazňuje, že jedním z neefektivnějších způsobů, jak narušit sociální smír a vyvolat u lidí iracionální chování, je šíření dezinformací na téma dostupnosti potravin. Z tohoto důvodu je nezbytné proti těmto hrozbám rázně zakročit. Je rovněž zapotřebí, aby byly členské státy v budoucnu schopny poskytnout svým obyvatelům jistotu díky tomu, že v souladu se sdělením Komise ze dne 12. listopadu 2021 vypracují dostatečně ambiciózní plány pro zajištění potravinového zabezpečení v případě nepředvídaných událostí;

65. zdůrazňuje, že strukturální změny v produkci potravin, které spočívají v omezení závislosti na vnějších dodavatelích a položení důrazu na potraviny vyprodukované v daném regionu, mohou vést k vyšším cenám potravin. Je proto nutné zavést transparentní a spolehlivou informační politiku, která bude věnovat pozornost nejenom otázce zabezpečení dodávek, ale také snížení environmentálních nákladů spojených s produkcí potravin;

66. vybízí k tomu, aby byly soustavně podporovány kvalitní potraviny vyprodukované v nevelké vzdálenosti od míst, v nichž lidé žijí.

V Bruselu dne 30. listopadu 2022.

předseda
Evropského výboru regionů
Vasco ALVES CORDEIRO

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Budoucnost politiky mládeže v EU. Úvahy nad politikou mládeže a zahrnutí problematiky mládeže do rámce Evropského roku mládeže 2022

(2023/C 79/06)

Zpravodaj: Tine RADINJA (SI/Zelení), starosta obce Škofja Loka

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR),

Úvodní připomínky

1. klade si v tomto stanovisku za cíl předložit v rámci Evropského roku mládeže 2022, který byl vyhlášen na základě rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2316 ⁽¹⁾, a v návaznosti na doporučení Konference o budoucnosti Evropy nové a komplexní úvahy nad politikou mládeže, začleňováním témat týkajících se mládeže do různých oblastí politiky a aktivní účastí mladých lidí na utváření budoucnosti Evropy. VR dále navrhuje důrazná doporučení týkající se začleňování problematiky mládeže, jež je jedním z cílů Evropského roku mládeže 2022;

2. zdůrazňuje, že kvůli pandemii COVID-19 mnoho mladých lidí přišlo o téměř dva roky vzdělávacích příležitostí, práce, duševního zdraví a společenského života. Evropský rok mládeže by proto měl nejen uznat, že mladší generace musely během pandemie přinést oběti, ale měl by vyvolat trvalou změnu, která překročí jeho rámec. V době, kdy se společnost zotavuje z dopadů pandemie, je v zájmu zdárného pokrizového vývoje zcela nezbytné spolupracovat s mladými lidmi a porozumět jejich obavám;

3. poukazuje na to, že politika mládeže a začleňování problematiky mládeže jsou obzvláště citlivé na územní a sociální rozměr, neboť v přístupu k základním službám, vzdělávání, pracovním místům, bydlení a v sociální mobilitě jsou mezi regiony EU značné nerovnosti, které na mladé lidi dopadají různě. Místní a regionální orgány mají významné pravomoci v mnoha oblastech, které jsou důležité pro politiku mládeže, jako jsou bydlení, vzdělávání, zaměstnanost, boj proti chudobě, diskriminace, podpora studentů, sdružení mládeže, práce s mládeží a kulturní a volnočasové aktivity, a proto musí být místní a regionální úroveň lépe zohledněna ve všech fázích koordinace a provádění strategie EU pro mládež;

Začleňování problematiky mládeže

4. vyzývá k tomu, aby byly při tvorbě politik na místní, regionální, celostátní a evropské úrovni začleňovány problematika mládeže a pohled vycházející z práv mladých lidí, a tak se ve všech oblastech politiky systematicky zohledňovala hlediska mladých lidí a perspektivy v jejich prospěch. Kromě toho by měli být mladí lidé a jejich organizace konzultováni v rámci všech diskusí týkajících se jednotlivých politik, aby bylo možné důsledně uplatňovat přístup začleňování problematiky mládeže, mimo jiné i při provádění vnitrostátních plánů pro zavádění souborů opatření v oblasti financování a oživení nástroje Next Generation EU;

5. vyzývá Evropskou komisi, aby zavedla ověřování dopadu předpisů EU na mladé lidi, které by umožnilo posoudit dopady politik na mladé lidi. Před přijetím zcela nových politik by měly být provedeny alespoň tyto tři kroky: smysluplné zapojení příslušných zainteresovaných stran z řad mládeže, včetně odborníků zabývajících se tematikou mládeže a zástupců mládežnických organizací pracujících na relevantních tématech, posouzení dopadu politik na mladé lidi a návrh opatření zmírňujících případné negativní dopady;

⁽¹⁾ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2316 ze dne 22. prosince 2021 o Evropském roce mládeže (2022) (Úř. věst. L 462, 28.12.2021, s. 1).

6. vyzývá evropské orgány a celostátní a místní orgány, aby ve všech oblastech politik shromažďovaly údaje týkající se mládeže, které by byly konzistentně rozčleněné podle věku. Shromažďování údajů by mělo probíhat ve spolupráci s mládežnickými organizacemi a měly by být zavedeny politiky zaměřené na zlepšení dovedností mladých lidí v oblasti datové gramotnosti, které jim umožní přístup k informacím, jejich analýzu a interpretaci, aby mohli navrhovat náležitě podložené akce a projekty prosazující opatření, a podporovat tak změnu;

7. opakovaně zdůrazňuje, že je nutné propojit politiku v oblasti mládeže se všemi politikami EU prostřednictvím horizontálního přístupu a podporováním meziodvětvové, meziregionální a přeshraniční spolupráce;

8. vyzývá k přijetí opatření, která posílí mládežnické organizace a zlepší jejich postavení, neboť silné evropské mládežnické organizace přispívají k občanskému vzdělávání, lepším znalostem o demokracii a aktivnějším občanům;

9. vyjadřuje politování nad tím, že se v posledních letech zmenšuje občanský prostor pro mládežnické organizace, a vyzývá k zajištění většího množství dostatečných a udržitelných zdrojů a financování provozních nákladů, které bude odpovídat strukturálním potřebám těchto organizací. Tyto zdroje musí být rozdělovány transparentně, čímž se podpoří silné odvětví mládeže, které zajistí, aby mladí lidé ze všech prostředí měli přístup k bezpečnému prostoru, v němž se budou moci účastnit, zapojovat a růst jako aktivní občané;

10. zdůrazňuje význam evropských regionů a obcí pro úspěch strategie EU pro mládež a to, jakým způsobem mohou prostřednictvím vzdělávání a kultury přispět k podpoře inkluzivní společnosti pro mladé lidi, a vybízí k posílení regionálního a místního rozměru dialogu EU s mládeží;

11. vyzývá místní a regionální orgány, aby otázky mládeže považovaly při tvorbě politik za trvalou prioritu, a navrhuje, aby všechny místní a regionální orgány přijaly místní strategii pro mládež;

12. vyzývá Evropskou komisi, aby posílila rozměr mládeže v programech Erasmus+ a Evropský sbor solidarity a přijala další opatření s cílem zajistit, aby se těchto programů mohly účastnit všechny skupiny mladých lidí a aby bylo postavení mladých lidí posíleno a byli vhodně podporováni, a to i díky účasti na programech. Žádá členské státy a místní a regionální orgány, aby podporovaly informační kampaně upozorňující mladé lidi na to, jak mohou být tyto programy přínosné z osobního i profesního hlediska a jaké jsou jejich výhody, a vedly mladé lidi k účasti na obou těchto programech v rámci vzdělávacích a univerzitních institucí;

Zaměstnanost a sociální ochrana

13. vyzývá k přijetí vhodných opatření k zajištění práv mladých lidí na stabilní a smysluplné zaměstnání s důstojnými pracovními podmínkami všude v Evropě;

14. zdůrazňuje pozitivní úlohu vzdělávání v oblasti podnikání, sociálního podnikání a sociální ekonomiky při snižování nezaměstnanosti mladých lidí a vyzývá činitele s rozhodovací pravomocí na evropské a vnitrostátní úrovni, aby usilovali o odstranění překážek pro mladé podnikatele, včetně těch, které jim brání začít podnikat již při studiu;

15. žádá členské státy a regionální a místní orgány, aby podporovaly přibližování mladých lidí k evropským institucím, podporovaly v rámci vzdělávacích a univerzitních institucí mobilitu mládeže mezi členskými státy a zdůrazňovaly příležitosti k profesnímu a osobnímu rozvoji, které tato mobilita vytváří, a pozitivní zkušenosti, které díky ní mohou mladí Evropané v rámci svého rozvoje získat;

16. navrhuje, aby Evropská komise stanovila podpůrná, doplňující a koordinační opatření zaměřená na snížení míry nejistoty zaměstnání u mladých lidí a na usnadnění přístupu k sociální ochraně, která odstraní všechny formy kritérií diskriminujících na základě věku – stejně jako v případě starších věkových skupin –, a skoncování s minimální mzdou mladých lidí;

17. doporučuje posílit koordinaci politiky zaměstnanosti mladých lidí, zejména pokud jde o provádění posíleného systému záruk pro mladé lidi ze strany místních a regionálních veřejných služeb zaměstnanosti;

18. vyzývá k faktickému zákazu neplacených stáží ve všech členských státech v rámci přezkumu rámce pro kvalitu stáží, který provádí Evropská komise, a k přijetí opatření, včetně předložení směrnice EU, která zajistí, aby byla v případě stáží a učňovské přípravy zajištěna minimální úroveň práv, pokud jde o pracovní podmínky, zejména přístup k zákonné minimální mzdě a k sociální ochraně;

19. zdůrazňuje význam důstojné a cenově dostupné péče o děti, která rodičům, včetně mladých rodičů, umožní (opětovně) nalézt uplatnění na trhu práce;

20. vyzývá Komisi a členské státy, aby navrhly konkrétní opatření s cílem zlepšit začlenění mladých lidí ze všech společenských vrstev do trhu práce, bojovat proti diskriminaci a zajistit rovné příležitosti. V tomto ohledu je zapotřebí další koordinace s cílem zlepšit osvětu mezi mladými zranitelnými lidmi, kteří čelí četným překážkám zejména kvůli chudobě, genderu, sexuální orientaci a genderové identitě, zdravotnímu postižení, nízkému dosaženému vzdělání nebo původu v etnických menšinách nebo mezi migranty;

21. opakuje, že je nezbytné uznat, že „mladí LGBTI+ lidé jsou v Evropě obzvláště zranitelní, neboť jsou již od útlého věku vystavováni diskriminaci, viktimizaci, stigmatizaci a zneužívání. Setkávají se s potížemi, když členům své rodiny nebo své komunity přiznají svou sexuální orientaci, narážejí na nedostatek pochopení ze strany poskytovatelů odborných služeb a širší společnosti, pokud jde o problematiku LGBTI+, a musejí překonávat také překážky v oblasti v oblasti duševního, fyzického a sexuálního zdraví“⁽²⁾. Vyzývá proto, aby byla na evropské úrovni přijata účinná opatření, která by umožnila ve všech směrech posílit postavení mladých lidí z řad LGBTI+;

22. zdůrazňuje, že obtížný přístup k bydlení a jeho vysoká cena významným způsobem omezují samostatnost mladých lidí, a tak ztěžují vzdělávání a pracovní mobilitu a snižují kupní sílu mladších generací. Vyzývá proto k tomu, aby se za prioritu považovalo přijetí podpůrných opatření, včetně mobilizace finančních prostředků EU, jejichž cílem by bylo zajistit vhodné a cenově dostupné podmínky bydlení pro všechny mladé lidi v Evropě;

23. zdůrazňuje, že mnoho mladých Evropanů čelí kvůli pandemii COVID-19 zvýšenému riziku chudoby a sociálního vyloučení, a vyzývá k přijetí podpůrných opatření EU, jejichž cílem bude zajistit, aby mladí lidé byli v době krize vždy dostatečně podporováni;

24. navrhuje, že je zapotřebí další koordinace za účelem výměny osvědčených postupů, cílů a ukazatelů týkajících se boje proti chudobě, hrozby sociálního vyloučení a sociální nejistoty mladých lidí;

25. poukazuje na kritickou situaci, s níž se potýkají mladí uprchlíci, zejména nezletilé osoby bez doprovodu, a vyzývá k přijetí podpůrných opatření, jejichž cílem je umožnit všem mladým uprchlíkům a jejich rodinám přístup k základním službám, jako je vzdělávání, bydlení, zdravotní péče a dodržování jejich lidských práv;

Tělesné a duševní zdraví a dobré životní podmínky mladých lidí

26. zdůrazňuje, že je důležité zajistit přístup k všeobecným, cenově dostupným a kvalitním zdravotním službám, a to jak v oblasti prevence, tak léčby. V této souvislosti trvá na tom, že je třeba řešit překážky, s nimiž se potýkají mladí lidé, kteří nemají přístup k sociálnímu zabezpečení;

27. zdůrazňuje, že je velmi nutné prolomit stigma a uznat problémy a překážky související s duševním zdravím, kterým mladí lidé čelí v důsledku pandemie, a že by měla být přijata okamžitá opatření k řešení potřeb mladých lidí v oblasti duševního zdraví;

28. navrhuje uplatňovat holistický přístup k duševnímu zdraví prostřednictvím podpory balíčků sociálních práv a hospodářské ochrany, jež budou řešit sociálně-ekonomické determinanty duševního zdraví, přičemž mladým lidem, kteří se potýkají s vyloučením, diskriminací a marginalizací, je třeba poskytovat cílenou podporu a zajistit základní služby a práva;

29. vyzývá k přijetí opatření, která zajistí, aby podpora v oblasti duševního zdraví byla cenově dostupná a přístupná všem mladým lidem, včetně těch nejzranitelnějších. Dále vyzývá ke zvýšení dostupnosti a financování péče o duševní zdraví, aby se zajistilo, že každý bude moci získat potřebnou pomoc;

⁽²⁾ Unie rovnosti: strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025 (stanovisko COR-2020-05861).

30. vyzývá k větším investicím do již existujících iniciativ zaměřených na budování komunit zdola nahoru, tj. do středisek pro mládež, bezplatných a přístupných kulturních a sportovních aktivit a do podpory organizací občanské společnosti, které se zabývají duševním zdravím;

31. vyzývá k vytvoření strategie EU v oblasti duševního zdraví, která bude zahrnovat opatření k zajištění prevence problémů s duševním zdravím, smysluplného posílení postavení a aktivního zapojení mladých lidí v Evropě do rozhodování o jejich duševním zdraví a cílené podpory duševního zdraví ve všech fázích života;

32. trvá na tom, že je třeba zajistit plnou ochranu sexuálních a reprodukčních zdravotních práv mladých lidí, včetně přístupu k cenově dostupným antikoncepčním přípravkům a menstruačním pomůckám;

33. vítá skutečnost, že Evropská komise zřídila Řídící skupinu pro podporu zdraví, prevenci chorob a zvládání nepřenosných nemocí, vyzývá však, aby byl v rámci této skupiny kladen větší důraz na situaci mladých lidí;

Smysluplná účast

34. opakuje, že má za to, že „je třeba podporovat u osob se zdravotním postižením a především u dětí a mladých lidí stejně jako u kohokoli jiného osobnostní rozvoj prostřednictvím přístupu k umění a kultuře, rekreaci, volnočasovým aktivitám, sportu a cestovnímu ruchu“⁽³⁾, neboť jde o klíčový prvek pro zajištění dobrých životních podmínek osob se zdravotním postižením. Výbor v této souvislosti vyzdvihuje význam sportu při začleňování osob se zdravotním postižením, a „naléhavě vyzývá členské státy, aby podporovaly programy usnadňující účast dětí, mladých lidí a osob se zdravotním postižením s velkými omezeními“⁽⁴⁾;

35. zdůrazňuje, že Evropský rok mládeže 2022 je skvělou příležitostí k podpoře smysluplné účasti mladých lidí na demokratickém životě. Jeho odkazem by mělo být strukturální posílení demokracie pro mladé lidi s důrazem na úlohu reprezentativních mládežnických organizací;

36. doporučuje zapojit mládež do navrhování, vedení, provádění a hodnocení politik na unijní, celostátní, regionální a místní úrovni, jež mají dopad na mladé lidi, a do souvisejících formálních mechanismů konzultace. Kromě toho je třeba sledovat úspěšnost a provádění těchto iniciativ, aby se zajistilo, že účast mladých lidí přinese hmatatelné výsledky nebo že bude jasně vysvětleno, proč nebylo možné realizovat tu kterou myšlenku či iniciativu;

37. vyzývá všechny příslušné orgány na místní, regionální, celostátní a evropské úrovni, aby zřizovaly rady mládeže s cílem zvýšit důvěru mladých lidí ve fungování institucí a podpořit úvahy, svobodné vyjadřování, rozhodování a znalost demokratických zásad a individuálních i kolektivních svobod;

38. vyzývá k tomu, aby se vycházelo z výsledků již existujících participativních mechanismů, jako je dialog EU s mládeží, který poskytuje všem mladým lidem z EU prostor k vyjádření jejich názorů na příslušná témata a ovlivnění legislativních postupů přímo ve spolupráci s činiteli s rozhodovací pravomocí. Tento proces by měl být dále rozvíjen a měl by zahrnovat i další orgány EU;

39. vyzývá k přijetí opatření na podporu mladých lidí a posílení jejich postavení, aby se zabývali udržitelným rozvojem a bojovali proti změně klimatu, a k využití jejich potenciálu ke smysluplné změně ve společnosti;

40. vyzývá členské státy, aby se vážně zabývaly možností snížit věkovou hranici pro účast ve všech evropských místních a regionálních volbách na 16 let a vyzývá k poskytování údajů a výměně znalostí o dopadu institucionálních opatření na účast mládeže v politickém životě, například o minimálním věku pro účast ve volbách a možnost kandidovat v nich nebo o omezení počtu politických mandátů;

⁽³⁾ Strategie práv osob se zdravotním postižením (stanovisko COR-2021-01679).

⁽⁴⁾ Tamtéž.

41. vyzývá k přijetí podpůrných a koordinačních opatření zaměřených na rozvoj znalostí mládeže o občanském vzdělávání, a tak zajistit, že mladí lidé porozumí rozhodovacímu procesu ve svých místních komunitách a budou si vědomi demokratických procesů a svých lidských a občanských práv;

42. zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby všichni mladí lidé měli přístup ke kvalitním informacím o možnostech účasti, a podporovat informovanou účast, zejména pokud jde o demokratické procesy;

Inkluzivní společnost

43. podporuje koordinaci a výměnu osvědčených postupů týkajících se úlohy genderu ve vzdělávací a profesní dráze s cílem určit překážky a zlepšit přístup žen a dívek ke všem vzdělávacím a profesním příležitostem;

44. podporuje začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do veřejné politiky na všech úrovních. Zároveň opakovaně „požaduje zapojení místních a regionálních orgánů do navrhování a provádění programu zvyšování informovanosti a komunikační kampaně na evropské úrovni, které jsou nezbytné za účelem boje proti genderovým stereotypům, a klade důraz na to, že je nezbytné věnovat zvláštní pozornost mladým lidem, neboť jsou jednou z hlavních oblastí změny“⁽⁵⁾;

45. domnívá se, že začlenění mladých lidí z rodin migrantů do vzdělávání a společenského života je prioritou, a proto vyzývá k další koordinaci a výměně know-how a osvědčených postupů v oblasti účinných politik za tímto účelem;

46. považuje za nezbytné posílit podpůrná opatření zaměřená na zajištění přístupu mladých Romů k základním službám ve všech členských státech EU. V této souvislosti opakuje, že je pevně přesvědčen, že „čtyři klíčové tematické oblasti, v rámci nichž Evropská komise [ve svém strategickém rámci EU pro Romy] stanovila své skupiny cílů, tj. vzdělávání, zaměstnanost, zdravotní péče a bydlení, mají společně se sociálními službami, zejména na místní a regionální úrovni, z hlediska procesu integrace Romů zásadní význam“⁽⁶⁾. Dále důrazně vyzývá k výrazné podpoře romských dětí s cílem účinně řešit problém nízkého dosaženého vzdělání;

47. domnívá se, že boj proti diskriminaci, rasismu a dalším formám nesnášenlivosti má zásadní význam v potírání násilné radikalizace a předcházení tomu, aby mladí lidé podlehli politickému nebo náboženskému extremismu. V tomto smyslu má za to, že by vzdělávání a organizace občanské společnosti měly hrát klíčovou úlohu při předávání demokratických a humanistických hodnot a že by lepší koordinace v této oblasti na úrovni EU mohla být pro všechny členské státy prospěšná;

Práce s mládeží

48. vyzývá k přijetí opatření na podporu rozvoje kvalitní práce s mládeží na místní, regionální, celostátní a evropské úrovni, včetně dalších koordinačních a podpůrných opatření zaměřených na zajištění vysoké úrovně odborné přípravy určené placeným i dobrovolným pracovníkům s mládeží, a přidělení dostatečných zdrojů organizacím pro práci s mládeží;

49. domnívá se, že má-li být Evropská agenda práce s mládeží zaměřená na kvalitu, inovace a uznávání práce s mládeží úspěšná, je nezbytné úzce zapojit místní a regionální orgány. Kromě toho považuje za nezbytné zajistit, že budou k dispozici dostatečné údaje a společné ukazatele, a to i na místní a regionální úrovni, aby bylo zaručeno účinné monitorování této iniciativy;

50. upřednostňuje zavedení právního rámce pro koncepci práce s mládeží, aby bylo možné lépe definovat, co znamená pojem „práce s mládeží“, jasně stanovit její funkce a kompetence a poskytnout pracovníkům s mládeží konkrétní uznání za jejich práci;

51. vyzývá k dalšímu uznávání a podpoře dobrovolnictví;

⁽⁵⁾ Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 (stanovisko COR-2020-02016).

⁽⁶⁾ Unie rovnosti: strategický rámec EU pro rovnost, začlenění a účast Romů (stanovisko COR-2020-05625).

Vzdělávání a odborná příprava

52. vyzývá členské státy a regionální a místní orgány, aby již od raného dětství zajistily všeobecný přístup ke kvalitnímu vzdělávání (se zvláštním důrazem na jazykové vzdělávání), a navrhuje další koordinaci a výměnu osvědčených postupů, pokud jde o sociální začleňování mladých lidí, a zejména těch zranitelných, do vzdělávacího systému (na všech úrovních) a o předcházení předčasnému odchodu ze vzdělávání;

53. vyzývá k přijetí vhodných opatření k dalšímu propagování získávání kompetencí a uznávání kompetencí získaných prostřednictvím neformálního vzdělávání a informálního učení již od raného dětství a k zajištění toho, aby tyto kompetence mohly být validovány při vstupu do formálního vzdělávacího procesu, zaměstnání atd. nebo při opětovném vstupu do něj. Zároveň vyzývá také k tomu, aby v zájmu zvýšení šance mladých lidí nalézt uplatnění na trhu práce byly přednostně podporovány průřezové dovednosti, které odpovídají měnící se povaze zaměstnání, a rozvíjeny jazykové dovednosti;

54. vyzývá k podpoře placených a dobrovolných pracovníků s mládeží a organizací mládeže jakožto klíčových poskytovatelů vzdělávání prostřednictvím neformálního vzdělávání a informálního učení;

55. vyzývá k přijetí podpůrných opatření s cílem zajistit, aby všichni učitelé mohli získat a pravidelně aktualizovat nezbytné pedagogické znalosti a také dovednosti na vysoké úrovni, se zvláštním zaměřením na digitální kompetence, a zajistit, aby jejich povolání bylo ve společnosti uznáváno a oceňováno, včetně jeho finančního ohodnocení na trhu práce;

56. podporuje vytvoření a další využívání stávajících celoevropských platforem pro širokou distribuci vzdělávacího obsahu a nástrojů v inkluzivním a mnohojazyčném pojetí, při zohlednění regionálních jazyků;

Digitální transformace

57. zdůrazňuje, že je důležité, aby všichni mladí lidé měli přístup k novým technologiím a vhodnému vybavení, které jim všem umožní rovný přístup k příležitostem;

58. doporučuje definovat příslušné dovednosti a kompetence, jakož i normy potřebné pro transformaci vzdělávání do digitální podoby, včetně prozkoumání a odstranění potenciálních nových faktorů vyloučení učitelů/školitelů a mladých lidí;

59. vybízí k rozvoji komplexních digitálních kompetencí ve vzdělávacích systémech pro mládež, včetně kompetencí, jak smysluplně využívat technologie.

V Bruselu dne 1. prosince 2022.

předseda
Evropského výboru regionů
Vasco ALVES CORDEIRO

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Posílení podpory v rámci politiky soudržnosti pro regiony, které jsou znevýhodněny zeměpisnými nebo demografickými podmínkami (článek 174 SFEU)

(2023/C 79/07)

Zpravodajka: Marie-Antoinette MAUPERTUIS (FR/EA) předsedkyně Korsického shromáždění

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR),

1. připomíná, že článek 174 SFEU ukládá EU a jejím členským státům, aby zajistily, že cíl EU v podobě hospodářské, sociální a územní soudržnosti (čl. 3 odst. 3 SEU) bude prosazován obzvláště ve venkovských oblastech, oblastech postižených průmyslovými přeměnami, regionech, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami, jako jsou například nejsevernější regiony a regiony s velmi nízkou hustotou obyvatelstva a ostrovní, přeshraniční a horské regiony. V úvahu je třeba vzít také regiony s vysokým podílem stárnuícího obyvatelstva;
2. trvá na tom, že ačkoli při prosazování článku 174 SFEU sehrává klíčovou úlohu unijní politika soudržnosti, musí k němu přispívat i všechny ostatní politiky EU (zejména Zelená dohoda pro Evropu a Digitální agenda), které nesmí ohrozit cíl, jímž je územní soudržnost mezi těmito územími;
3. zdůrazňuje, že dodržování zásad sdíleného řízení politiky soudržnosti a zásady subsidiarity (čl. 5 odst. 3 SEU) nelze nikdy použít jako argument pro zpochybnění uplatňování článku 174 SFEU na vnitrostátní úrovni;
4. vítá skutečnost, že v rámci nového cyklu politiky soudržnosti byl stanoven nový cíl této politiky (cíl č. 5) „Evropa blíže občanům“, který mohou členské státy využít k tomu, aby lépe zacílily podporu na oblasti uvedené ve článku 174;
5. konstatuje, že v současné době se konečně finalizují dohody o partnerství a programy na období 2021–2027;
6. domnívá se, že nová Územní agenda 2030 spolu s novou Dlouhodobou vizí pro venkovské oblasti, Paktem pro venkov a nedávno navrženým Paktem pro ostrovy ⁽¹⁾ společně poskytují nový důrazný politický impuls pro rozvoj oblastí uvedených ve článku 174;
7. domnívá se, že řada nových fondů EU, které mají přímo či nepřímo územní rozměr (strukturální a investiční fondy EU, včetně Fondu pro spravedlivou transformaci, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, ale i Nástroje pro oživení a odolnost), je většinou programována izolovaně. To, co ve skutečnosti potřebují všechny oblasti uvedené ve článku 174 SFEU – ať již čelí stejnému strukturálnímu znevýhodnění v rámci jednoho členského státu, nebo napříč členskými státy – je skutečně integrovaný přístup ke všem těmto zákrokům;
8. obává se nicméně, že to nebude stačit, neboť z nedávno vydané osmé zprávy o soudržnosti plyne, že rozdíly se prohlubují, a to zejména uvnitř členských států, a nepřiměřeně dopadají na oblasti uvedené ve článku 174, neboť jejich strukturální znevýhodnění je spojeno s vyššími náklady;
9. domnívá se, že je nutné přehodnotit dopad dalších politik EU, zejména v oblasti dopravy, energetiky, jednotného trhu a hospodářské soutěže, pokud jde o ochranu a podporu regionů uvedených v článku 174. Potřeby těchto regionů se velmi často berou v úvahu až v závěrečných fázích procesu tvorby politiky, například při určování map regionální státní podpory, a nikoli od samého počátku – například při přípravě pokynů k regionální podpoře;

⁽¹⁾ Usnesení Evropského parlamentu 2021/2079(INI).

10. zdůrazňuje, že při zajišťování přístupu k základnímu sociálnímu zabezpečení a základní úrovni blahobytu poskytováním základních veřejných služeb, zejména v oblastech uvedených v článku 174, musí EU a její členské státy dodržovat kapitolu 1 článku 3 a kapitolu 3 článku 20 evropského sociálního pilíře, jakož i čl. 34 odst. 3 (sociální pomoc a pomoc v oblasti bydlení), článek 35 (zdravotní péče) a článek 36 (přístup ke službám obecného hospodářského zájmu) Listiny základních práv EU;

11. navrhuje, aby v souladu s evropským sociálním pilířem a Listinou základních práv zajistil každý členský stát v dané oblasti uvedené v článku 174 poskytování základních veřejných služeb. Zohledněna by při tom měla být zejména ustanovení Protokolu o službách obecného zájmu⁽²⁾, např. pokud jde o široké rozhodovací pravomoci celostátních, regionálních a místních orgánů při organizování těchto služeb, o podporu univerzálního přístupu atd. Poskytování efektivních a udržitelných přeshraničních veřejných služeb by mělo být předmětem systematického zkoumání⁽³⁾. Komise pak musí při přezkumu národních programů reforem, dohody o partnerství, strategických plánů SZP, národních plánů pro oživení a odolnost a poskytování příslušných finančních prostředků EU v členských státech zajistit, aby tyto nástroje podporovaly zachování a rozvoj těchto základních služeb. Kromě toho musí být podpora, kterou oblastem uvedeným v článku 174 poskytují EU a členské státy, konkrétně zohledněna ve zprávě o soudržnosti (článek 175 SFEU);

12. domnívá se, že nový Nástroj pro meziregionální inovační investice (I3), při jehož koncipování hrál VR spolu s regionálními sítěmi, jako je mimo jiné iniciativa Vanguard, EARTO, ERRIN či CRPM, klíčovou úlohu⁽⁴⁾, by měl představovat vzor, podle nějž budou finanční prostředky z iniciativy REPowerEU a z národních plánů vypracovaných v rámci Nástroje pro oživení a odolnost využívány k propojení oblastí znevýhodněných stejnými nebo podobnými podmínkami, aby bylo možné vyzkoušet nová inovativní řešení, která lze následně replikovat v celé EU;

13. má za to, že v zájmu dodržení zásady „nepoškozování soudržnosti“ nesmí ověřování dopadu na venkovské oblasti, ostrovy a obecněji posuzování územního dopadu (včetně posuzování přeshraničního dopadu) představovat pouze možnost (jak je uznáno v balíčku předpisů pro zlepšování právní úpravy z roku 2021), ale musí být klíčovým prvkem tvorby politik EU. Nová opatření EU tak posílí územní soudržnost ve všech oblastech politiky, a proto je zapotřebí, aby tato posuzování koordinoval generální sekretariát Komise a aby se plně využívala platforma Fit pro budoucnost, síť RegHub a samotný VR, a to s cílem zajistit, aby Komise měla k dispozici podrobné informace o možných dopadech v praxi;

14. vítá v tomto ohledu nově vypracovanou první příručku EU o ověřování dopadu na venkovské oblasti⁽⁵⁾ a pilotní akce prováděné v rámci Územní agendy⁽⁶⁾, jež se týkají otázek, jako je posuzování územního dopadu a vylidňování, k nimž se VR proaktivně vyjádřil⁽⁷⁾. Zavazuje se, že bude podporovat přijetí a využívání těchto klíčových nástrojů ze strany vlád jednotlivých členských států;

15. zdůrazňuje, že rozšíření stávajícího omezeného uplatňování článku 174 SFEU v praxi nesmí mít v žádném případě dopad na článek 349 Smlouvy, který stanoví zvláštní ochranu pro nejvzdálenější regiony, ani na zvláštní zacházení s nejsevernějšími řídko osídlenými oblastmi chráněnými příslušnými smlouvami o přistoupení;

Financování EU na podporu regionů se zvláštními územními rysy

16. vyjadřuje politování nad tím, že na rozdíl od ostatních čtyř cílů politiky soudržnosti nejsou v rámci cíle č. 5 na územním základě vyčleněny žádné prostředky, s výjimkou 8 % prostředků z EFRR vyčleněných na udržitelný rozvoj měst (které lze využít na integrované územní investice a komunitně vedený místní rozvoj). To podporuje tematický přístup, což je na úkor oblastí se specifickým znevýhodněním, které jsou chráněny článkem 174 SFEU;

⁽²⁾ Úř. věst. C 306, 17.12.2007, s. 158.

⁽³⁾ <https://cor.europa.eu/cs/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2615-2020>.

⁽⁴⁾ CdR 3595/2018.

⁽⁵⁾ [enrd_report_tg_rp_a_framework_of_rural_proofing_actions.pdf](https://territorialagenda.eu/pilot-actions/).

⁽⁶⁾ <https://territorialagenda.eu/pilot-actions/>.

⁽⁷⁾ Rural proofing – a foresight framework for resilient rural communities (Ověřování dopadu na venkovské oblasti – výhledový rámec pro odolné venkovské komunity).

17. považuje za nezbytné, aby byly v rámci všech příslušných programů a politik EU, a zejména všech strukturálních fondů, vyčleněny dodatečné finanční prostředky, a bylo tak možné pomocí rozpočtu komplexně reagovat na demografickou výzvu a lépe řešit sociální, hospodářské a územní rozdíly, s nimiž se potýkají evropské regiony postižené vyliďňováním;

18. apeluje na Komisi, která v současné době vede jednání s členskými státy týkající se dohody o partnerství, strategických plánů SZP a dalších programů, aby příslušné členské státy vyzvala k tomu, aby doložily, že v rámci strukturálních fondů a fondů pro rozvoj venkova poskytují oblastem uvedeným v článku 174 konkrétní podporu;

19. vybízí příslušné členské státy, aby ve zmíněných národních plánech vyčlenily pro oblasti uvedené v článku 174 zvláštní prostředky, a daly tak řídicím orgánům jasně najevo, že mají tyto regiony ve svých programech účinněji zohlednit;

20. nabádá zejména členské státy, aby na regionální nebo na nižší než regionální úrovni zřídily jednotná kontaktní místa, která by se zabývala fondy v rámci politiky soudržnosti EU (EFRR, ESF+, FST atd.) a EZFRV, a pomohly tak příjemcům podpory v oblastech uvedených v článku 174 SFEU tyto fondy lépe pochopit a využívat;

21. doporučuje více využívat územní nástroje, jako jsou integrované územní investice a komunitně vedený místní rozvoj, s cílem investovat finanční prostředky EU a členských států do toho, aby se územní znevýhodnění podařilo překonat integrovaným způsobem a s využitím přístupu zdola nahoru. Žádá však Komisi, aby zvýšila míru spolufinancování u nástrojů územního plánování prováděných v územních celcích s geografickým a demografickým znevýhodněním, na něž se vztahuje článek 174, a aby navrhla ukazatele provádění a výsledků, které budou více odpovídat povaze opatření realizovaných na těchto územích;

22. považuje za zcela nezbytné, aby ve venkovských oblastech, které jsou nejvíce postiženy poklesem počtu obyvatel, byly strukturální fondy využívány pružněji, a bylo tak možné je využívat společně v rámci jednoho projektu a poskytovat zálohy a zajistit doplňkovost těchto fondů s finančními nástroji;

23. domnívá se, že pro oblasti uvedené v článku 174 je stejně tak důležitý Nástroj pro oživení a odolnost, neboť většina národních plánů pro oživení a odolnost bude podporovat strukturální reformy, modernizaci veřejných služeb, ekologickou transformaci a rozvoj malých a středních podniků. Je proto na členských státech, aby zajistily, že investice prováděné v rámci národních plánů pro oživení a odolnost budou odrážet specifické potřeby a znevýhodnění těchto oblastí. Na Komisi pak je, aby tuto skutečnost ověřovala;

24. žádá Evropskou komisi, aby vypracovala nové ukazatele, pomocí nichž by bylo možno lépe posuzovat a měřit závažnost zeměpisných a demografických znevýhodnění v regionech uvedených v článku 174 SFEU. Domnívá se, že jakmile budou takové spolehlivé ukazatele k dispozici, měly by být použity k úpravě rozdělování prostředků z evropských strukturálních a investičních fondů na další období, aby se při něm nevycházelo pouze z HDP jako jediného ukazatele. Cílem je kompenzovat celkové překážky růstu, s nimiž se tyto regiony uvedené v článku 174 SFEU potýkají;

25. požaduje, aby byly na úrovni EU v rámci politiky soudržnosti po roce 2027 vyčleněny konkrétní regionálně zaměřené prostředky pro regiony zahrnující území popsaná v článku 174, přičemž podpora by měla dosáhnout minimální výše stanovené v dohodách o partnerství. To by se mělo případně vztahovat i na další politiky financované z rozpočtu EU, které mají územní rozměr, včetně jakéhokoli nástroje, který nahradí nástroj NextGenerationEU;

Venkovské oblasti

26. trvá na tom, že politiky EU by měly zvyšovat atraktivitu těchto území a chránit zdejší kvalitu života a venkovské obyvatelstvo tím, že zajistí rovný přístup k základním službám a příležitostem. To se týká nejen politiky soudržnosti, ale také politik EU v oblasti zemědělství, jednotného trhu, hospodářské soutěže, životního prostředí a energetiky;

27. domnívá se, že strukturální fondy a NextGenerationEU by měly jakožto plány zaměřené na oživení poskytnout socioekonomický impuls venkovským oblastem postiženým vyliďňováním, jelikož negativní dopad pandemie může prohloubit územní nerovnováhu. Z hlediska digitalizace musí tyto fondy pomoci zajistit kvalitní digitální konektivitu pro celou populaci a v souvislosti s ekologickou transformací musí přispívat k tomu, aby tyto venkovské oblasti přilákaly investice a umožnily inovace na podporu zelené ekonomiky, energie z obnovitelných zdrojů, udržitelného cestovního ruchu a oběhového hospodářství;

28. upozorňuje Komisi, že je naléhavě nutné jít nad rámec Dlouhodobé vize pro venkovské oblasti a nové Územní agendy 2030 a vypracovat nový evropský program pro venkov, který umožní využívat specifické ukazatele, a ověřovat tak míru využívání strukturálních fondů v regionech uvedených v článku 174 (pomocí konkrétních údajů pro horské oblasti, ostrovy, venkovské oblasti, oblasti poznamenané úbytkem obyvatelstva či úpadkem průmyslu atd.). Tyto ukazatele je třeba definovat na subregionální úrovni (jako jsou NUTS 3 a LAU), kde panují nejhlubší rozdíly v míře rozvoje, a využívat je k ověřování dopadu všech politik EU na venkovské oblasti;

29. domnívá se, že obyvatelé venkova musí za mnoha veřejnými i soukromými službami cestovat dále než jejich městské protějšky a že k tomu, aby mohli většinu služeb využít, potřebují auto nebo autobus. Stejně jako 8. zpráva o soudržnosti i Výbor vyzdvihuje úlohu menších měst, a zejména a vesnic, které pro obyvatele okolních venkovských oblastí, jež do těchto míst přijíždějí za službami, plní funkci „regionálních center“;

30. vyjadřuje však politování nad tím, že v mnoha částech Evropy dochází ke strukturálnímu úpadku malých a středně velkých měst ve prospěch velkých metropolitních oblastí, což má opět dvojnásobně větší dopad na venkovské oblasti a oblasti, kde nejsou náležitě ošetřeny vazby mezi venkovem a městy;

31. zdůrazňuje, že v nové Dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU do roku 2040, Paktu pro venkov a Akčním plánu EU pro venkov musí být ve spolupráci s členskými státy a regiony předloženy jasné vymezené návrhy okamžitých opatření, stanoveny konkrétní cíle a investice do silnějších, propojených, odolných a prosperujících venkovských oblastí a komunit;

32. vyjadřuje znepokojení nad skutečností, že tato prohlubující se propast mezi venkovem a městy přizívá politickou polarizaci, pocit ztráty demokratických práv a nedostatek důvěry ve vnitrostátní instituce, a zvláště v Evropskou unii, jak čím dál více plyne z vědeckých studií;

33. vyzývá členské státy, aby mezi prostředky, které mají být investovány ve venkovských oblastech, zahrnuly i prostředky vyčleněné v rámci strukturálních fondů na komunitně vedený místní rozvoj a integrované územní investice a aby na těchto územích zajistily soulad s investicemi z EZFRV a strukturálních fondů;

34. domnívá se, že platforma pro revitalizaci venkova by měla fungovat jako jednotné kontaktní místo, které umožní spolupráci venkovských komunit, realizátorů projektů a orgánů a měla by být zřízena též na technické a politické úrovni mezi územními orgány venkovských a městských oblastí;

35. je zcela přesvědčen, že ověřování dopadu na venkovské oblasti nesmí představovat pouze symbolický, ani příliš technokratický krok, ale že musí být nedílnou součástí přípravy všech právních předpisů EU, které by mohly mít z územního hlediska nějaký dopad, a musí zahrnovat participativní složku, aby bylo možné posoudit případné dopady a důsledky pro venkovské oblasti;

36. zdůrazňuje, že Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti by měla podporovat širší shromažďování údajů, monitorování a plánování týkající se partnerství mezi venkovskými a městskými oblastmi na úrovni EU, a to prostřednictvím nového střediska pro sledování venkova nebo Evropské monitorovací sítě pro územní rozvoj a soudržnost (ESPON). Toto středisko by mělo shromažďovat údaje a analýzy týkající se venkovských oblastí, které budou poté využity k přípravě příslušných politik;

Oblasti procházející průmyslovou transformací

37. domnívá se, že průmyslová strategie EU a pandemie COVID-19 ukázaly, že průmysl a průmyslové komunity musí být v rámci politického programu EU považovány za prioritu, aby se tak do budoucna výrazně zvýšil podíl průmyslu na HDP;

38. zdůrazňuje, že venkovský charakter ostrovních oblastí je vlivem jejich územní diskontinuity, složité demografie, omezeného území a fragmentace spojen s určitými zvláštnostmi a výzvami, které je třeba v Dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti zohlednit a řešit;

39. je toho názoru, že intervence z Fondu pro spravedlivou transformaci musí být nejen řádně zakotveny ve strategiích pro inteligentní specializaci v rámci politiky soudržnosti, ale především že oživení upadajících průmyslových oblastí v Evropě musí jít nad rámec soudržnosti a stát se ústřední součástí Nástroje pro oživení a odolnost a programů, jež na něj budou navazovat. Tyto programy by měly být rovněž začleněny do politiky soudržnosti nebo by měly být alespoň prováděny v lepší součinnosti s touto politikou;

40. je přesvědčen, že se jedná o příležitost pro území procházející průmyslovou transformací, neboť prioritou nemá být pouze vyvážit dopad dřívějších restrukturalizací, nýbrž také využít znalostí a nedoceněných předností těchto regionů k rychlému oživení evropské průmyslové základny;

41. má za to, že tyto staré a nové fondy EU musí v první řadě podporovat konkurenceschopnost, prohlubování dovedností, environmentální obnovu, úlohu malých a středních podniků, spolupráci vědy a průmyslu a vazby mezi vysokoškolským vzděláváním a trhem (tj. uvádění nových myšlenek na trh) a posílit průmyslovou kulturu;

42. zdůrazňuje, že obnova oblastí dotčených průmyslovou transformací by mohla představovat výtečný způsob, jak bojovat proti rozrůstání měst, uchovat půdu ve venkovském prostředí, zachovat biologickou rozmanitost a dosáhnout také ekologické transformace;

43. je přesvědčen, že tyto fondy a intervence nesmí fungovat izolovaně, ale v rámci jasně vymezených integrovaných územních plánů, které následně umožní spolupráci s podobnými oblastmi z téhož členského státu a zbytku EU, například po vzoru nedávno zahájené mise EU: Klimaticky neutrální a inteligentní města ⁽⁸⁾;

Regiony, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami

44. je znepokojen zjištěním uvedeným v 8. zprávě o soudržnosti, z níž vyplývá, že podíl obyvatelstva EU žijícího v regionech se snižujícím se počtem obyvatel dosáhne do roku 2040 pravděpodobně 50 %, což ovlivní dostupnost veřejných služeb, pracovní příležitosti a demokratickou legitimitu vnitrostátních orgánů a orgánů EU;

45. vítá skutečnost, že v 8. zprávě o soudržnosti, ve zprávě o dopadu demografických změn v Evropě a při následném mapování věnuje Komise demografickým otázkám větší pozornost;

46. domnívá se, že v návrzích týkajících se odlivu mozků ⁽⁹⁾, které VR požadoval ⁽¹⁰⁾ a jež jsou v současné době připravovány s cílem řešit problém úbytku obyvatelstva, je zapotřebí nazírat na tuto problematiku nejen jako na otázku lidského kapitálu v souvislosti s migrací do jiných členských států, nýbrž je nutné se zaměřit především na územní důsledky úbytku obyvatelstva v členských státech;

47. zdůrazňuje, že vůbec první celoevropská definice demograficky upadající oblasti pro účely strukturálních a investičních fondů EU, kterou původně předložil VR ⁽¹¹⁾ a jež byla zahrnuta do nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1058 ⁽¹²⁾ o EFRR, by měla být využita k lepšímu územnímu zaměření dalších příslušných fondů, jež nespádají do politiky soudržnosti, zejména Fondu pro spravedlivou transformaci a národních plánů pro oživení a odolnost, neboť všechny tyto fondy přispívají k integrovaným opatřením uzpůsobeným místním potřebám;

48. domnívá se rovněž, že by tato definice měla být pravidelně revidována, aby se zohlednily a účinně řešily problémy, jimž tato území čelí. Vyzývá proto, aby byla prozkoumána možnost používat takové klasifikace území, které by lépe odpovídaly skutečným problémům, s nimiž se daná území potýkají, ať už na úrovni NUTS3, nebo níže na úrovni místních správních jednotek, které s nimi v některých případech sousedí;

49. je znepokojen tím, že pouze malá část členských států, regionů a skupin regionů vytváří integrované strategie, jež umožňují řešit problém vyliďňování uceleným způsobem, včetně územně zaměřených vnitrostátních fondů a fondů EU, daňových pobídek/pobídek formou státní podpory a poskytování základních služeb;

50. rád by nicméně připomněl, že demograficky znevýhodněny mohou být i hustě osídlené oblasti či oblasti s vysokým podílem stárnoucího obyvatelstva, zvláště pokud se jich týkají také jiné faktory uvedené ve článku 174, jako je ostrovní povaha, sezónní hospodářská činnost a nutnost po celý rok zajišťovat základní služby. Z toho pramení potřeba lepších údajů na subregionální úrovni (NUTS3 a LAU);

⁽⁸⁾ Mise EU: Klimaticky neutrální a inteligentní města | Evropská komise.

⁽⁹⁾ Odliv mozků – zmírňování výzev spojených s úbytkem populace (sdělení).

⁽¹⁰⁾ CdR 4645/2019.

⁽¹¹⁾ CdR 3594/2018.

⁽¹²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1058 ze dne 24. června 2021 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 60).

51. domnívá se, že Komise by měla jít nad rámec pokynů, které připravuje pro řídicí orgány, a učinit z této otázky ústřední prvek svých doporučení pro jednotlivé země, a to zejména s cílem zajistit, aby členské státy namísto upevňování stávajícího trendu využívaly finanční prostředky EU tak, aby bylo možné tento problém řešit;

Ostrovy

52. považuje ostrovní povahu za trvalý a neměnný zeměpisný rys, který s sebou nese dodatečné náklady (na dopravu, energii, nakládání s odpady, veřejné služby a základní zboží a služby), jež brání rozvoji a konkurenceschopnosti těchto území. Zároveň jsou tak tato území obzvláště ohrožena ztrátou biologické rozmanitosti a změnou klimatu;

53. považuje proto za politováníhodné, že v 8. zprávě o soudržnosti tato specifická situace ostrovů v EU v podstatě nebyla zohledněna;

54. plně souhlasí se závěry Rady, které předložilo francouzské předsednictví Rady EU a podle nichž „ostrovy, okrajová a odlehlá území, včetně nejvzdálenějších regionů, čelí obzvláště závažným problémům, a to i v důsledku zvýšených nákladů na dopravu,“ a „že je třeba vůči nim zaujmout inkluzivní a specifický přístup s cílem podpořit je při jejich transformaci“;

55. jednoznačně vítá návrh Evropského parlamentu, který vyzývá Evropskou komisi, aby vypracovala „Strategii EU pro ostrovy“ doplněnou o akční plán, který by udržitelným způsobem podpořil růst a inovace a zajistil ochranu životního prostředí a lidí, kteří na ostrovech žijí. Kromě toho by měla Komise vypracovat také „Pakt pro ostrovy“, který by umožnil zapojit prostřednictvím víceúrovňového a meziodvětvového přístupu všechny příslušné subjekty;

56. domnívá se, že na rozdíl od Amsterodamského paktu a makroregionálních strategií vyžaduje Pakt pro ostrovy i Pakt pro venkov, který se v současné době rovněž připravuje, nové právní předpisy, nové fondy a nové politické přístupy specifické pro tyto oblasti: pravidlo tří „ne“ by mělo být pružnější, pokud jde o makroregionální strategie;

57. požaduje, aby byl ostrovům v rámci tohoto paktu přiznán zvláštní status, pokud jde o daňovou či státní podporu, který by pomohl vyvážit „ostrovní daň“, tj. režijní náklady vyplývající z ostrovní povahy;

58. zdůrazňuje, že transformace energetiky může obyvatele ostrovů nechtěně znevýhodnit, neboť jejich možnosti jsou omezené a nedokáží se tak rychle přizpůsobit ambicióznímu postupu EU na cestě ke klimatické neutralitě a investovat na ostrovech do alternativních zdrojů energie. Součástí zmíněného paktu proto musí být zajištění individuálně uzpůsobené podpory ze strany EU a členských států;

59. požaduje, aby tento pakt zahrnul evropské ostrovní regiony do Nástroje pro propojení Evropy/transevropských sítí v odvětví dopravy, energetiky a digitálních služeb;

60. připomíná, že digitální územní kontinuita a digitální soudržnost jsou klíčovými nástroji k překonání fyzické izolovanosti ostrovů a k řešení demografické výzvy, což je jeden z největších problémů, s nimiž se ostrovy potýkají;

61. navrhuje, aby Komise stanovila pro ostrovy a nejvzdálenější regiony další strategie a zvláštní opatření finanční podpory, a to zejména vzhledem k nepřiměřenému dopadu pandemie na cestovní ruch na ostrovech;

62. vyzývá Komisi a členské státy, aby na ostrovech EU zavedly politiky na podporu digitální provozní odolnosti, a zajistily tak, aby občané a podnikatelé, kteří mají své sídlo na ostrově, mohli působit na trzích EU;

63. vyzývá EU a členské státy, aby spolupracovaly s VR a místními a regionálními orgány na přípravě Evropského roku ostrovů 2024 s cílem podpořit jedinečný socioekonomický, přírodní a kulturní kapitál ostrovů;

Přeshraniční regiony

64. vyjadřuje politování nad výraznými škrti, kterých v programovém období 2021–2027 dožily programy Evropské územní spolupráce. Tato skutečnost je v rozporu s tím, že třetina občanů EU žije v příhraničních regionech a že program Interreg prokázal, že má v EU skutečný přínos pro prosazování přeshraniční spolupráce, a je tedy vhodným nástrojem k rozvoji příhraničních regionů EU;

65. upozorňuje na rozšířené administrativní, právní a jazykové překážky (v oblasti přeshraniční zdravotní péče, mobility pracovníků a dostupnosti služeb, jak se ukázalo během pandemie COVID-19) mezi členskými státy (pozemní a mořské hranice) i v rámci nich, které brání růstu, socioekonomickému rozvoji a soudržnosti jak mezi příhraničními regiony, tak i uvnitř těchto regionů;

66. zdůrazňuje, že přínos programu Interreg nespočívá pouze v rozvoji (často okrajových) příhraničních regionů, ale také v budování důvěry mezi lidmi žijícími na opačných stranách hranice. Rozhodující roli mají projekty zaměřené na mezilidskou spolupráci, což je třeba dále podporovat; ⁽¹³⁾

67. naléhavě vyzývá Radu, aby odblokovala evropský přeshraniční mechanismus, který představuje mnohem účinnější nástroj než ESÚS, neboť by odstranil by 50 % překážek, které brání rozvoji příhraničních regionů, zejména v oblasti přeshraniční zdravotní péče. Zabránilo by se tak opakování tzv. „covidfencingu“ (systematické uzavírání státních hranic během koronavirové krize), který v době vrcholící pandemie tak výrazně narušil čtyři základní svobody EU;

68. vyzývá k vytvoření „evropského rámce pro přeshraniční pracovníky“, který by umožnil účinnější fungování přeshraničních trhů práce v celé Evropě;

69. souhlasí se studií, kterou nechala vypracovat Komise a podle níž by v případě odstranění pouhých 20 % stávajících překážek souvisejících s hranicemi vzrostlo HDP příhraničních regionů o 2 % ⁽¹⁴⁾;

Horské regiony

70. domnívá se, že horské oblasti (které představují 29 % rozlohy EU a jsou domovem 13 % jejího obyvatelstva) se potýkají s trvalým a strukturálním znevýhodněním, jako je nadměrná citlivost vůči změně klimatu, důsledky vyplývající ze svažitosti, odlehlosti a problémy s dostupností, nedostatečná digitalizace (25 % venkovských oblastí stále nemá přístup k internetu), odliv obyvatel (zejména mladých lidí), řídké osídlení a úbytek podniků;

71. domnívá se, že u horských regionů je zapotřebí uplatňovat místní přístup v rámci Dlouhodobé vize pro venkovské oblasti a brát v potaz jejich specifické rysy a potřeby;

72. navrhuje znovu zvážit nekontroverzní zásady mechanismu řešení právních a správních překážek a začít pracovat na nástroji k systematickému odstraňování přeshraničních překážek, neboť je to nutné ke zvýšení kvality života v příhraničních regionech;

73. je přesvědčen, že politika soudržnosti, a zejména program Interreg, představuje pro horské regiony obrovskou příležitost, jak se vyrovnat se svými problémy a zlepšit situaci, pokud jde o inovace, opatření v oblasti klimatu, cestovní ruch, problematiku mládeže, zaměstnanosti a mobility v horských regionech;

74. připomíná svá doporučení týkající se dalšího rozvoje přeshraničních veřejných služeb v Evropě ⁽¹⁵⁾, jako je právní rámec EU, lepší koordinace provádění směrnic EU, zřízení vnitrostátních kontaktních míst a větší podpora přeshraničních veřejných služeb;

75. je však znepokojen tím, že není věnována dostatečná pozornost investicím financovaným z prostředků EU a poskytování veřejných statků v horských oblastech v členských státech, zejména pokud se rozprostírají přes hranice regionů;

76. znovu připomíná, že makroregionální strategie pomáhají překonat společné výzvy pro konkrétní oblasti, zlepšují doplňkovost různých politických strategií a významným způsobem přispívají k dosažení územní soudržnosti mezi státy a regiony. Podotýká, že je zde možnost je efektivněji začlenit do politik EU a zaujmout k jednotlivým celostátním a regionálním politikám konzistentnější přístup;

77. připomíná, že nejnovější makroregionální strategií je strategie pro alpský region, mohou však následovat další strategie pro horské regiony, zejména strategie pro Karpaty. Strategií pro alpský region, která vychází z náročného institucionálního rámce a zahrnuje celou řadu iniciativ, lze využít jako vzorový příklad pro vypracování dalších strategií pro horské regiony;

⁽¹³⁾ <https://cor.europa.eu/cs/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-1527-2017>.

⁽¹⁴⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/reports/KN-08-22-344-EN-N.pdf.

⁽¹⁵⁾ <https://cor.europa.eu/cs/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2615-2020>.

78. připomíná, že výzkumy financované Komisí poukazují na přetrvávající nesoulad mezi plánováním a prováděním politiky soudržnosti, která dostatečně nezohledňuje specifické rysy horských oblastí;

79. má za to, že v novém programovém období odpovídá politický cíl č. 5 „Evropa bližší občanům EU“ zvláště dobře subregionálním strategiím, které řeší specifické územní potřeby, např. horských oblastí. Stejně jako ostatní území spadající do působnosti článku 174 SFEU jsou však i horské oblasti nepřiměřeně znevýhodněny tím, že na politický cíl č. 5 nejsou vyčleněny – byť jen orientačně – žádné rozpočtové prostředky EU. Horské oblasti nicméně nelze vyloučit z politických cílů č. 1 a 2, na něž je vyhrazeno nejméně 60 % finančních prostředků na politiku soudržnosti, momentálně však jde plně o otázku politické vůle ústředních a regionálních vlád;

80. konstatuje, že řídicí orgány mají možnost podporovat subregionální území se specifickými zeměpisnými podmínkami, jako jsou pohoří, buď jako „meziregionální úseky“ v operačních programech, nebo pomocí specifických výzev pro tyto oblasti v rámci rozsáhlejších operačních programů, případně alespoň vyšším bodovým hodnocením pro projekty v horských oblastech.

V Bruselu dne 1. prosince 2022.

předseda
Evropského výboru regionů
Vasco ALVES CORDEIRO

**Stanovisko Evropského výboru regionů Malé městské oblasti v roli klíčových aktérů řízení
spravedlivé transformace**

(2023/C 79/08)

Zpravodaj: Kieran McCARTHY (EI/EA), člen rady města Cork

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR),

1. trvá na tom, že v zájmu zajištění inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění po celé Evropě je zapotřebí vyvinout úsilí na všech úrovních ve venkovských, příměstských a městských oblastech. V malých městských oblastech bydlí 43 % obyvatelstva EU a asi 66 % obyvatel měst v Evropě žije v oblastech s méně než 500 000 obyvateli. V EU se nachází asi 14 000 malých městských oblastí, jejichž počet obyvatel čítá od 5 000 do 50 000;
2. zdůrazňuje, že malé městské oblasti v Evropě jsou ze své podstaty heterogenní. V závislosti na tom, kde se nacházejí, na územním kontextu a na hospodářské struktuře a struktuře trhu práce mají zcela odlišné charakteristiky (a čelí odlišným problémům) ⁽¹⁾. Mnohdy však lze konstatovat, že vzhledem k nižší hustotě obyvatelstva mají menší obce tendenci čelit stejným problémům jako venkovské oblasti;
3. poukazuje na to, že zelená a digitální transformace, hospodářské oživení po pandemii a integrace migrantů, zejména v důsledku války na Ukrajině, přináší malým městským oblastem kromě obecných výzev spojených s rozvojem, jimž čelí města všech velikostí, i další výzvy (jako jsou cenově dostupné bydlení, udržitelná mobilita, poskytování služeb, demografické změny, odliv mozků, zdraví ve městech, sociální segregace, environmentální stopa, opatření v oblasti klimatu atd.);
4. domnívá se, že skutečným klíčem k inteligentnímu, udržitelnému a inkluzivnímu růstu v celé Evropě je podporovat ve venkovských oblastech zaměstnanost v soukromém sektoru (v zemědělství či v jiných odvětvích). Trvá na tom, že absence veřejných služeb ve venkovských oblastech (např. v oblasti vzdělávání, zdraví, konektivity nebo mobility) vede k odchodu obyvatel z venkova. Zdůrazňuje proto, že tyto služby musí být ve venkovských oblastech poskytovány jakožto služby základní potřeby, neboť bez nich nebudou účinné ani žádné další odvětvové politiky;
5. připomíná, že v nové Lipské chartě se uvádí, že města musí být schopna dostát svým povinnostem z hlediska podpory obecného blaha a že k tomu, aby mohly plnit své funkce veřejné služby, potřebují finanční svobodu, multifunkční profily úkolů, politickou legitimitu, příznivé podmínky na místní úrovni a životaschopnost území. Jedním z jejích hlavních cílů je celkové snížení emisí skleníkových plynů, přičemž města musí co nejvhodnějším způsobem přispět k plnění příslušných vnitrostátních a ujednání cílů;

⁽¹⁾ Podrobná definice malých a středně velkých městských oblastí vychází z kombinace závěrů projektu TOWN (2014) sítě ESPON a z klasifikace míry urbanizace OECD a Evropské komise (která je založena na hustotě obyvatelstva spolu a velikosti městské aglomerace). Malé a středně velké městské oblasti jsou definovány jako souvislé městské klastry s populací od 5 000 do 50 000 obyvatel a hustotou více než 300 obyvatel/km², které podle stupně urbanizace pro místní správní jednotky (DEGURBA) nejsou považovány za hustě osídlené městské klastry (ESPON, 2014).

6. bere na vědomí navrhovanou definici pojmu „malá městská oblast“⁽²⁾, která vychází z harmonizovaných metod a ukazatelů, jež je umožňují vymezit. Účelem tohoto kroku je umožnit mezinárodní srovnávání, v souladu s předchozími výzvami uvedenými v několika evropských a celosvětových programech (nová městská agenda OSN pro lidská sídla, cíle udržitelného rozvoje do roku 2030, Lipská charta, Územní agenda 2030 atd.). Bude-li tato definice použita pro rozdělování finančních prostředků, hrozí, že by se to mohlo negativně dotknout malých obcí s méně než 000 obyvateli;

Výzvy spojené s poklesem počtu obyvatelstva

7. zdůrazňuje, že podle prognóz bude v roce 2040 celkem 51 % obyvatel EU žít v regionech, ve kterých ubývá obyvatelstva (oproti 34 % v roce 2020), a rychlé snižování počtu obyvatel nastane s vyšší pravděpodobností ve venkovských, nikoliv v městských regionech (11 % v případě venkovských regionů oproti 1 % v městských regionech);

8. zdůrazňuje skutečnost, že řadě malých městských oblastí hrozí demografický pokles a zaostávání, čímž promarní příležitosti spojené se zelenou a digitální transformací Evropy;

9. s politováním konstatuje, že Komise nepovažovala za nutné posoudit dopad zavedení definice „městských oblastí“ v rámci tzv. nařízení Tercet, ačkoli to mělo dalekosáhlý dopad na rozdělování finanční podpory;

10. připomíná, že v 8. zprávě o soudržnosti se uvádí, že úbytek obyvatelstva přímo ovlivňuje poskytování veřejných služeb. Malá a středně velká města a obce ve venkovských oblastech a podniky, které zde sídlí, čelí velkým problémům;

11. vyzývá tudíž Komisi, aby před zavedením dalších definic provedla posouzení dopadu, zejména co se týče cílů uvedených v článku 174 SFEU a rozdělování finanční podpory;

12. zdůrazňuje, že při přidělování prostředků z evropských strukturálních a investičních fondů by se nemělo vycházet pouze z počtu obyvatel nebo výše HDP, ale měla by být zohledněna i další kritéria a také problémy, s nimiž se daná oblast právě potýká. Mezi městskými a venkovskými oblastmi by se nemělo paušálně rozlišovat pouze na základě statistické klasifikace;

13. zdůrazňuje, že úbytek obyvatel na místech, jako jsou malé městské oblasti, zhoršuje celá řada problémů, mezi něž patří mimo jiné stárnutí obyvatelstva, nevykonná místní správa a nedostatečné budování kapacit, stagnace v oblasti soběstačnosti, snižování dobrých životních podmínek jednotlivce a ukazatelů kvality života, regionální migrace, migrace v rámci EU a celosvětová migrace, inteligentní zmenšování („smart shrinkage“) a nedostatek investic do digitálních systémů, odlivu mozků, opouštění půdy, prohlubování sociálních nerovností, pokles kvality života, změny v průmyslu a nejistý hospodářský růst a rostoucí urbanizace ve větších regionálních centrech;

14. poukazuje na to, že obyvatelé venkova musejí často urazit větší vzdálenost než lidé žijící ve městech, aby se dostali k řadě veřejných a soukromých služeb, a k tomu, aby mohli těchto služeb využít, potřebují osobní vozy nebo autobusy. Regionální centra nabízejí více služeb lidem žijícím v přilehlých oblastech. Politika v oblasti mobility musí pokrývat rozsáhlejší území a v městských, venkovských a příměstských oblastech je zapotřebí společný přístup. Čím menší je dané sídlo, tím větší je dopad regionálního centra;

15. podtrhuje, že města a vesnice jsou ústřední součástí místní ekonomiky, protože zajišťují důležité administrativní, sociální, komunitní a rekreační funkce. Podporují seskupování místních služeb, nachází se v nich významný podíl obytných domů a pracovních míst a slouží jako dopravní uzly⁽³⁾;

⁽²⁾ Jak ji dne 5. března 2020 schválila Statistická komise OSN v dokumentu *A recommendation on the method to delineate cities, urban and rural areas for international statistical comparisons*, který připravily Evropská komise (Eurostat a GŘ pro regionální a městskou politiku), MOP, FAO, OECD, Program OSN pro lidská sídla a Světová banka.

⁽³⁾ Zpráva OECD Access and Cost of Education and Health Services: Preparing regions for demographic change (Přístup ke vzdělávání a zdravotním službám a náklady s tím spojené: příprava regionů na demografickou změnu).

16. opětovně potvrzuje, že řada okrajových regionů, včetně malých městských oblastí, je v současné době v konkurenční nevýhodě z důvodu nedostatečného digitálního propojení, což ztěžuje využívání rozvojového potenciálu, ochranu či vytváření nových pracovních míst nebo snížení migrace;

17. potvrzuje, že v souvislosti s utvářením trhu je třeba věnovat pozornost způsobům, jak se mohou subjekty veřejného sektoru snažit o podporu nebo o subvencování služeb, které by jinak nebyly ekonomicky životaschopné, ale které jsou pro malé městské oblasti nezbytné (*);

18. domnívá se, že malé městské oblasti často nemají dostatečnou kapacitu nebo znalosti, aby tyto výzvy dokázaly řešit. Finanční a správní kapacity jsou často omezené, vyvstávají problémy v oblasti spolupráce, omezené rozhodovací pravomoci, schopnosti vést, přizpůsobit se a problémy s odolností, které mohou představovat naléhavé výzvy, přičemž zásadní význam má strategické výhledové uvažování a inovativní řešení;

19. je znepokojen zeměpisným rozložením nespokojenosti s politikou. Rozdíl mezi městy a venkovem a nesoulad mezi městskou a venkovskou politikou mohou podnítit politickou polarizaci;

Provádění spravedlivé transformace

Budování zelených kapacit

20. zdůrazňuje, že malé městské oblasti jsou hnací silou ekologické, digitální a spravedlivé transformace, kterou Evropa potřebuje pro své oživení. Prosazování klimaticky šetrných funkčních oblastí je do velké míry spojeno s kapacitou městských orgánů přizpůsobovat se neustále se měnící hospodářské situaci a obnovit důvěru;

21. proto se domnívá, že je potřebný cílený přístup, který místním obyvatelům poskytne pozitivní vyhlídky do budoucna. V tomto ohledu by mohla být užitečná dlouhodobá vize pro venkovské oblasti do roku 2040, kterou předložila Evropská komise, a malá města ve venkovských oblastech by měla být plně zohledněna i v rámci Paktu pro venkov;

22. bere na vědomí, že malá informovanost, jakož i absence silné sociální podpory, která by vyvážila důsledky zelené transformace, mohou ohrozit změny, ke kterým dochází. Ačkoliv je zelená transformace spojena se spravedlivou transformací, obě musí být v rovnováze a vyžadují koordinaci;

23. uznává, že městské oblasti, včetně malých lokalit, výrazně přispějí ke zmírňování změny klimatu, a to investováním zdrojů do opatření souvisejících se zelenou transformací, obnovy měst, vlny renovací a úsilí v oblasti oběhového hospodářství, mobility, energeticky účinných budov, lepšího odpadového hospodářství a mobilizace občanů a zvyšování informovanosti o opatřeních na ochranu životního prostředí;

24. konstatuje však, že má-li být zelená transformace v malých městských oblastech úspěšná, je zapotřebí prohlubování dovedností, rekvalifikace a odborných technických znalostí, jakož i znalostí přístupů pro přizpůsobování se změně klimatu. Místní orgány v malých městských oblastech potřebují zaměstnance, jejichž dovednosti budou překračovat rámec tradiční místní samosprávy. Při transformaci může být užitečná výměna osvědčených postupů mezi malými městskými oblastmi;

25. má za to, že vnitrostátní a unijní programy podporují rozvoj dovedností v malých městských oblastech. Zároveň však tyto programy vyžadují dostatek kvalifikovaných a vzdělaných pracovníků pro zvládnutí nových procesů transformace. Ku prospěchu zde může být sdílení znalostí z programů financování EU, jako jsou Městská inovativní opatření, partnerství v rámci městské agendy EU, Interreg, URBACT a TAIEX, protože víme, že tyto programy nejsou rovnoměrně rozloženy mezi malé městské oblasti v Evropě;

26. zastává názor, že by členské státy měly usilovat o zásadní změnu infrastruktury dodávek energie a stavebních norem s cílem umožnit výrobu energie z obnovitelných zdrojů v malých a středně velkých městech, neboť ta výrazně přispějí ke zmírňování změny klimatu;

(*) Viz projekt ROBUST v rámci programu Horizont 2020, www.rural-urban.eu.

27. zastává názor, že je nezbytně nutné posílit postavení regionů a měst, aby se zvýšila jejich schopnost budovat odolné komunity, a omezila se tak závislost EU na fosilních palivech. Decentralizovaná výroba energie, energetická účinnost a plány úspor na místní a regionální úrovni zajistí naplnění plánu REPowerEU;

28. opakuje, že při budování a podpoře veřejně přístupných dobýjecích stanic určených pro lehká vozidla musí členské státy rovněž zohlednit cíle článku 174 SFEU a zajistit dostupnost v méně hustě osídlených oblastech;

Budování mechanismů pro spravedlivou transformaci

29. žádá, aby se provádění Fondu pro spravedlivou transformaci zaměřilo na podporu malých městských oblastí v rámci již předem vymezených regionů, a to s cílem podpořit obce, na které má přechod ke klimatické neutralitě největší dopad;

30. vyzývá k tomu, aby se z tohoto fondu podporovaly malé a střední podniky při rozvoji jejich podnikání a vytváření atraktivních lokalit kypících životem;

31. vyzývá k podpoře projektů a opatření v oblasti sociálního začleňování pro zranitelné skupiny nebo občany v nouzi, protože jejich potřeby v malých městských oblastech mohou být větší a méně provázané;

Uskutečňování digitální transformace

32. opět zdůrazňuje, že politiky vypracované pro města (jako je Lipská charta) by měly brát v potaz digitální transformaci, protože digitalizace je významným a průřezovým prvkem, který ovlivňuje udržitelný rozvoj měst, pokud jde o městskou mobilitu, energetickou účinnost, práci na dálku a udržitelné bydlení, jakož i maloobchodní a veřejné služby;

33. připomíná, že ve všech členských státech EU existuje významná digitální propast mezi městy a venkovem, což je z velké části dáno tím, že poskytovatelé širokopásmového připojení očekávají v souvislosti se zaváděním digitální infrastruktury v méně zastavěných oblastech nižší příjmy. Nedávný nárůst práce na dálku a mobilní práce prostřednictvím IKT by však mohl představovat jeden z klíčů k budoucímu rozvoji venkovských oblastí. V tomto ohledu zdůrazňuje, že vysokorychlostní připojení pro všechny v Evropské unii, včetně venkovských a odlehklých oblastí, je nezbytným předpokladem pro to, aby mohli občané využívat digitální služby;

34. doporučuje, aby členské státy v rámci národních plánů pro oživení a odolnost, jakož i evropských strukturálních a investičních fondů (fondů ESI) investovaly do projektů inteligentních vesnic a zavedly digitální řešení pro optimalizaci konektivity, každodenního života a služeb v malých městských oblastech;

35. zdůrazňuje potřebu posílit vazby mezi městy a venkovem, což je nezbytné v zájmu harmonického rozvoje všech typů městských oblastí a může být katalyzátorem soudržnějšího územního rozvoje;

36. vyzývá k prozkoumání možností, jak sladit veřejné služby na obecní úrovni, podpořit elektronickou správu, aby se omezila veřejná administrativa, a digitalizovat služby, aby byly pro občany uživatelsky vstřícnější;

Budování kapacit v oblasti bydlení

37. připomíná, že v současnosti panují značné nerovnosti, pokud jde o dostupnost a přístup k vhodnému bydlení ve městech a v malých městských oblastech, zejména pro mladé lidi, rodiny s dětmi (včetně rodičů samoživitelů), migranty a lidi se zdravotním postižením;

38. žádá, aby členské státy podporovaly daňové pobídky spojené s prázdnými bytovými jednotkami s cílem podpořit přístup k cenově dostupnému bydlení a přilákat občany, aby se usadili a začali žít v malých lokalitách, ve kterých ubývá obyvatel;

Nový evropský Bauhaus

39. uznává, že se Evropská komise v rámci výzvy k podávání návrhů na místní iniciativy Nového evropského Bauhausu snaží klást zvláštní důraz na malé městské oblasti a středně velká města a připomíná návrh na vytvoření systému poukazů na laboratoř Nového evropského Bauhausu v rámci budoucí výzvy pro podávání návrhů v souvislosti s Evropskou městskou iniciativou;

Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti

40. připomíná, že EU může dosáhnout vyváženějšího územního rozvoje, pokud podpoří a usnadní posílenou spolupráci mezi městskými a venkovskými oblastmi a odhlédne od rozporů z minulosti, které venkovské a městské oblasti rozdělovaly, nikoliv spojovaly;

41. poukazuje na vypracování programu pro venkov podle vzoru městské agendy EU založeného na zásadách „lepšího financování, lepší regulace a lepších znalostí“, přičemž provádění by mělo probíhat prostřednictvím tematických víceúrovňových a průřezových partnerství;

42. poukazuje na to, že je jednoznačně zapotřebí lépe koordinovat jednotlivé oblasti politiky týkající se venkovských, příměstských a městských oblastí. Pomocí tohoto koordinovanějšího přístupu je třeba aktivně usilovat o dosažení „synergií“ a přidané hodnoty, k níž povede spolupráce a koordinace mezi venkovskými a městskými aktéry, protože jde o rozhodující faktor pro úspěšnou podporu inovací a experimentování v dané lokalitě;

43. navrhuje, aby Evropská komise začlenila rozměr malých městských oblastí do činností spojených s ověřováním dopadu na venkovské oblasti, a opakuje nabídku VR spolupracovat v této oblasti. Ověřování územního dopadu a dopadu na venkovské oblasti by se mělo stát povinným prvkem procesu tvorby politik;

44. doporučuje dále zvážit možnosti spolupráce v rámci stávajících územních strategií EU, jako je Územní agenda 2030, nová Lipská charta, a provádění nové generace partnerství v rámci městské agendy EU, které kladou důraz na agendu venkov-město;

45. usiluje o podporu strategických partnerství měst a venkova. Malé městské oblasti mohou lépe podporovat partnerství a dosahovat společných cílů v tradičních a inovativních odvětvích tím, že budou sdílet zdroje, rozvíjet strategie a uzavírat dohody v metropolitním měřítku;

Financování a oživení

46. připomíná, že místní fiskální autonomie a finanční kapacity jsou klíčovými faktory pro zajištění účinných veřejných investic a pro utváření politik regionálního rozvoje. Městským oblastem poskytují více možností, jak usměrňovat svůj vlastní rozvoj. Centrálně ukládaná omezení mohou způsobit, že místní samospráva ztratí smysl;

47. zdůrazňuje, že velikost obce často ovlivňuje její finanční možnosti. Menším lokalitám často hrozí, že nebudou schopny mobilizovat dostatečné finanční prostředky na úkoly, které by rády provedly;

48. zdůrazňuje, že politiku soudržnosti je třeba v praxi považovat za klíčový investiční nástroj, který podporuje pákový efekt veřejných a soukromých finančních prostředků;

49. vyzývá členské státy, aby zajistily, že orgány malých městských oblastí budou mít rovněž přístup k 8 % finančních prostředků z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), které jsou na vnitrostátní úrovni vyčleněny na financování udržitelných a integrovaných projektů rozvoje měst, a nezaváděly dodatečné prahové hodnoty, pokud jde o počet obyvatel;

50. podporuje používání integrovaných územních nástrojů na úrovni místních správních jednotek, jako například nástrojů financovaných z politiky soudržnosti a jiných fondů EU, s cílem soustředit investice a přizpůsobit je reálným podmínkám;

51. opakovaně vyjadřuje své zklamání nad nedostatečným zapojením místní a regionální úrovně do přípravy národních plánů pro oživení a odolnost, což se negativně promítá do fáze jejich provádění. V této souvislosti poukazuje na svůj nesouhlas s návrhem Evropské komise převést za účelem financování plánu REPowerEU prostředky z evropských strukturálních a investičních fondů do Nástroje pro oživení a odolnost. Odmítá veškeré snahy odebrat finanční prostředky regionům a poskytnout je bez jakýchkoli podmínek celostátní úrovni, neboť je to v rozporu se zásadami EU a dohodami o sdíleném řízení;

52. navrhuje využívat národní plány pro oživení a odolnost ke sběru údajů, které by mohly být použity k provádění veřejných politik na nižší úrovni správy;

Posílení územní kapacity

53. vyzývá členské státy, ale do nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1058 ⁽⁵⁾ o EFRR začlenily novou definici území (která trpí úbytkem obyvatelstva a demografickými změnami) jako průřezovou otázku veřejných politik, která vyžaduje integrovaná opatření uzpůsobená místním potřebám;

54. navrhuje, aby Evropská komise podporovala integrované územní investice a komunitně vedený místní rozvoj prostřednictvím řady partnerských činností v rámci Evropské městské iniciativy jako nástroje vhodné na podporu orgánů malých a středně velkých městských oblastí při řešení výzev, jimž daná území čelí, jako je například vyliďňování;

55. naléhavě vyzývá Evropskou komisi, aby připravila komunikační kampaň, kterou by propagovala kroky, jež EU činí pro lidi žijící v malých (městských a venkovských) oblastech, snažila se tak vyvážit zeměpisné rozložení nespokojenosti s EU;

56. vyzývá k tomu, aby jak přístup malých městských oblastí k různým fondům EU, tak i řízení projektů, jež jsou z těchto fondů financovány, byly co nejjednodušší a aby byl podporován integrovaný přístup k propojování různých fondů EU. V tomto ohledu by programy sdíleného řízení měly být skutečně decentralizovány, přičemž úloha řídicích orgánů by měla být na regionální úrovni posílena, aby bylo zajištěno, že pokud jde o financování, budou moci podporovat přístup malých měst a venkovských oblastí zdola nahoru;

57. žádá Evropskou komisi, aby všem orgánům veřejné správy v malých městských oblastech pomáhala získat informace o tom, jak si poradit s výzvami spojenými se zelenou, digitální nebo demografickou transformací. Posílena by měla být rovněž přímá podpora Evropské komise určená stávajícím strukturám v jednotlivých členských státech na vyšší než místní úrovni (jako jsou départements, Landkreise, powiaty, județe atd.), aby mohly v souladu se zásadou subsidiarity vytvořit vlastní kapacity pro poskytování poradenství malým obcím. Všechny místní orgány by totiž měly mít své vlastní úředníky zabývající se evropskými záležitostmi či financováním z prostředků EU, aby tak tuto činnost podpořily;

58. žádá Evropskou komisi a členské státy, aby přijaly ustanovení o technické podpoře, kterou by mohly obce využívat během celého životního cyklu projektu;

59. žádá Evropskou komisi, aby v rámci nové Evropské městské iniciativy zvažila možnost nabídnout malým městským oblastem poradenství přímo na místě, a doporučuje, aby vnitrostátní kontaktní místa, jež mají být v rámci této iniciativy zřízena, působila jako zprostředkovatelé na podporu malých městských oblastí;

60. zdůrazňuje, že pro malé městské oblasti může být účast na strategickém rozhodování náročná vzhledem k jejich omezeným správním zdrojům a obtížím s orientací ve složitých procesech víceúrovňové správy, jakým je i proces čerpání prostředků EU;

61. konstatuje, že pro malé městské oblasti má zásadní význam spolupráce. To zahrnuje spolupráci se sousedními oblastmi s cílem řešit navzájem související otázky nebo spojit síly za účelem dosažení „rozhodující velikosti území“;

62. zdůrazňuje, že v případech zásadních společenských změn, jako je ekologická a digitální transformace, jsou menší městské oblasti často odkázané na podporu svých občanů a podniků, protože těmto oblastem chybí prostředky na to, aby zavedly takovéto procesy sociální inovace a financovaly je;

63. připomíná, že odhodlané místní komunity nejenže posilují místní identitu, sociální inovace a soudržnost, ale stimulují také spolupráci v době hospodářského poklesu nebo transformace;

⁽⁵⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1058 ze dne 24. června 2021 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 60).

Závěry

64. došel k závěru, že je zapotřebí stanovit jasnou, přijatelnou a uznávanou definici malých městských oblastí. Tyto oblasti potřebují určitou správní kapacitu, aby mohly náležitě usměrnit svou mnohostrannou transformaci a rozvíjet dlouhodobé perspektivy. Kromě toho potřebují také příslušné znalosti, koordinaci politik a posílit postavení, aby mohly mobilizovat lidi, zdroje a programy financování EU.

V Bruselu dne 1. prosince 2022.

předseda
Evropského výboru regionů
Vasco ALVES CORDEIRO

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Nový evropský program inovací

(2023/C 79/09)

Zpravodaj	Markku MARKKULA (FI/ELS), předseda rady provincie Uusimaa (Helsinky)
Odkaz:	Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Nový evropský program inovací COM(2022) 332 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

Proč má program inovací zásadní význam? Může přispět k urychlení transformace

1. vítá nový evropský program inovací, který má podpořit inovativní myšlení a stimulovat činnost v oblasti inovací, přičemž jeho cílem je, aby Evropa zaujala vedoucí postavení, co se týče vědy, průmyslové základny, dynamických ekosystémů pro startupy, podmínek pro inovace a talentové základny. VR zdůrazňuje, že ambiciózních cílů inovační politiky EU lze dosáhnout zamezením roztržitosti a řízením důrazných opatření na základě účinné spolupráce mezi průmyslem, akademickou obcí, sociálními iniciativami a regionálními a místními správními orgány na místní, regionální i meziregionální úrovni s tím, že se budou řešit společenské výzvy, jež přináší například změna klimatu, potřeba zajistit větší odolnost vůči zdravotním hrozbám a digitální transformace;
2. domnívá se však, že v tomto sdělení měly být navrženy nové oblasti a podrobnější přístup k inovacím v evropských politikách. S ohledem na četné výzvy (globalizace, životní prostředí, zdraví, stárnutí obyvatelstva, vyhlídnování rozsáhlých venkovských oblastí a mír/válka) by Komise měla vyvodit ponaučení z krizí, zbavit se zažitého způsobu myšlení a mimo jiné zahájit diskusi o tom, jaký druh inovací by pomohl vybudovat odolnou evropskou společnost. Obzvláště nutné je pak zaměřit se důkladněji na inovace společenské a sociální, a to jak na ty, které přímo souvisejí s výše uvedenými výzvami, tak i na jiné, jako je zaměstnanost, zejména zaměstnanost mladých lidí;
3. navrhuje Evropské komisi, aby do nového evropského programu inovací neprodleně doplnila doplňková opatření zaměřená na společenské, sociální a energetické otázky a tato opatření integrovala s cílem urychlit společenskou transformaci směrem k udržitelnému růstu;
4. upozorňuje na to, že politická opatření musí obsahovat jasné cíle zaměřené na odstranění dvou rozdílů v oblasti inovací: v několika oblastech inovační politiky Evropa značně zaostává za celosvětovými lídry, jimiž jsou Spojené státy a Asie, a v EU, kde není zásadní význam inovativnosti v řadě regionů náležitě doceněn, jsou regiony s nejlepšími výsledky až devětkrát inovativnější než regiony s nejslabšími výsledky. Připomíná, že všechny regiony nemají stejné technické, lidské a finanční zdroje, aby mohly zlepšit své výsledky v oblasti inovací;
5. zdůrazňuje, že provádění nového programu inovací vyžaduje důraznější opatření, než jaká EU ve svých celoevropských politických iniciativách obvykle přijímá, a že tyto procesy musí být systémovější a musí být schopny nést vyšší riziko. Cíl musí být jasný, realistický, ambiciózní a měřitelný, aby se zdvojnásobil dopad a provádění bylo dvakrát rychlejší;
6. zdůrazňuje, že program inovací musí dát celé EU zásadní podnět k přijetí konkrétních opatření s reálným dopadem – okamžitých i dlouhodobých – k řešení rozdílů v oblasti inovací a podpoře místních a regionálních lokálně orientovaných inovačních ekosystémů;

7. souhlasí s Evropskou komisí, že nová vlna inovací – deep tech inovací – má kořeny ve špičkové vědě, technologii a inženýrství, často spojuje pokrok v oblasti fyziky, biologie a v digitální oblasti a má potenciál poskytovat transformační řešení globálních výzev. VR zdůrazňuje, že účelem této nové vlny musí být urychlení multidisciplinárních procesů spoluvytváření, které zvýší společenské ⁽¹⁾ a sociální ⁽²⁾ inovace s cílem zlepšit životní podmínky a prosperitu jednotlivců a komunit, přičemž tato opatření výrazně zohlední lidské aspekty, aby byl tento všeobecný rozvoj vůdčího podnikatelského myšlení Evropě více ku prospěchu;

8. vítá uznání pilotní akce partnerství pro regionální inovace (PRI), a konkrétně uznání jeho úlohy při podporování propojených regionálních úkolů pro deep tech inovace, provázaných mezi regiony, a meziregionálních inovačních investic;

9. vyjadřuje politování nad tím, že Evropská komise nevyužila příležitost poukázat na to, že je nutné prostřednictvím středisek EVP vytvořit silnou vazbu mezi místními inovačními ekosystémy a Evropským výzkumným prostorem ⁽³⁾;

10. vyzývá Evropskou komisi a členské státy EU, aby zintenzivnily zřizování středisek EVP v rámci akčního plánu EVP s cílem zajistit, aby byl na partnerství a opatření v oblasti výzkumu, vývoje a inovací kladen důraz jako na prioritní oblasti agendy místních a regionálních politických představitelů;

Proč jsou inovace a vedoucí postavení EU v oblasti deep tech důležitější než dříve?

11. vyzdvihuje potenciál Evropy stát se celosvětovým lídrem v oblasti inovací v těchto oblastech: obnovitelné zdroje energie, nízkouhlíkový vodík, baterie, digitální technologie, drony a umělá inteligence, vysoce výkonná výpočetní technika, výroba a návrhy polovodičů, průmyslové veřejné statky, zdravotnictví a potravinářství, zadávání veřejných zakázek v oblasti inovací a spolupráce mezi průmyslem a univerzitami prostřednictvím programů EU. VR rovněž připomíná, že společnosti z EU jsou celosvětovými lídry v oblasti zelených patentů vysoké hodnoty a zelených patentů v energeticky náročných odvětvích. Kromě toho v EU vychází jedna pětina všech špičkových celosvětových vědeckých publikací. Má-li však EU získat vedoucí postavení ve světě v oblasti podnikání, výzkumu, vývoje a inovací, je nutné plně provést mnoho ambiciózních politických nástrojů;

12. zdůrazňuje, že úspěchu lze dosáhnout pouze prostřednictvím provázaných místních/regionálních opatření. VR upozorňuje na to, že Evropa stále zaostává za USA a Čínou, pokud jde o financování celého inovačního procesu. Soukromé investice zde narůstají rychleji než jinde, avšak evropští investoři rizikového kapitálu nejsou ve srovnání s investory v USA a Číně stále příliš ochotní podstupovat riziko, pokud jde o vysoké investice;

13. vyzývá k tomu, abychom se poučili z předchozích dvanácti inovačních programů EU za poslední desetiletí, které dostatečně nezměnily strukturu inovací v těchto oblastech:

- přechod k účelově zaměřené kreativitě a inovační kultuře,
- přechod od relativně uzavřených klastrů ke skutečně otevřeným inovačním ekosystémům,
- rozvoj vůdčího podnikatelského myšlení,
- podpora specifických programů již ve školách se zvláštní pozorností věnovanou ženám a dívkám,
- pokračující důraz na startupy na úkor podniků ve fázi rozvoje a růstu,

⁽¹⁾ PRI Playbook need for societal transformations and use of societal innovation as one of the instruments (Příručka pro partnerství pro regionální inovace – potřeba společenské transformace a využití společenských inovací jako jednoho z nástrojů).

⁽²⁾ Definice sociálních inovací podle OECD (<https://www.oecd.org/regional/leed/social-innovation.htm>).

⁽³⁾ Je třeba připomenout, že Evropská rada v listopadu 2021 vypracovala 20 prioritních opatření, přičemž v jednom z nich („Budování regionálních a vnitrostátních ekosystémů v oblasti výzkumu a inovací s cílem zlepšit regionální/ celostátní excelenci a konkurenceschopnost“) uvedla, že je nutné definovat a provozovat střediska EVP tak, aby byl umožněn vznik konkurenceschopných ekosystémů v oblasti výzkumu a inovací v celé EU, byly odstraněny územní rozdíly a byl zajištěn snadnější tok talentů a investic.

- posílení řízení znalostí, řízení projektů a součinnost mezi nimi,
- spolupráce s místními/regionálními inovacemi, místně orientovanými a tematickými ekosystémy,
- osvědčené postupy pro referenční srovnávání a učení na základě srovnávání a koncepce systémové transformace na celosvětové úrovni,
- sdílení synergií a znalostí mezi programy a dalšími iniciativami EU s cílem odstranit inovační propast,
- vytváření evropských partnerství a víceúrovňové správy a systémové transformace;

14. vybízí města a regiony, aby k řešení nejzávažnějších společenských výzev přistupovaly z hlediska celkového cíle a vymezily své úkoly, jako je provádění Zelené dohody na místní úrovni a plány a akční plány pro digitalizaci. Ty by měly brát ohled na regionální strategie pro inteligentní specializaci a využívat unijní, vnitrostátní, regionální a místní nástroje financování, a to jak veřejné, tak soukromé. Je nezbytné zvýšit součinnost mezi EFRR, programem Digitální Evropa a programem Horizont, zejména s cílem posílit spolupráci malých a středních podniků, univerzit, technologických center a výzkumných a inovačních zařízení. Posílení sítě evropských center pro digitální inovace umožňuje uspořádat regionální inovační ekosystémy a vytvořit evropské koridory a sítě s ohledem na globální vedoucí postavení;

15. upozorňuje na úspěšné iniciativy a osvědčené postupy měst a regionů, mezi něž patří i kampaně EU prováděné ve spolupráci s VR, jako jsou dialogy s občany, inovační kempy, Evropské podnikatelsky zaměřené regiony a projekt Věda se setkává s regiony, které prokázaly, že místní začlenění pomáhá zahájit dialog s místními sítěmi různých subjektů zaměřený na řešení výzev, což umožňuje překonat institucionální překážky a překážky v přístupu při řešení společenských výzev;

16. připomíná, že deep tech technologie jsou zaměřeny na společenský pokrok a že je třeba vzít v úvahu pojem společenské přijatelnosti a užitečnosti. To si žádá navýšení veřejných a soukromých investic do výzkumu, vývoje a inovací, které zajistí technologickou neutralitu a vyloučí závislost na jedné konkrétní technologii. VR zdůrazňuje, že součástí společenských inovací musí být schopnosti řešit problémy a patří sem i podnikatelské aspekty řešení problému narušení, to vše s cílem vytvářet hodnoty a nedopustit pohyb zpět ani negativní náklady pro společnost. Provádění programu inovací proto musí věnovat větší pozornost všem stranám zúčastněným na výzkumu, vývoji a inovacích, včetně občanů a celkově vztahu mezi vědou a společností a potřebnému procesu spolupřevládání;

17. poukazuje na to, že globální znalostní síť a učení založené na spolupráci mají zásadní význam, a místní subjekty zapojené do mezinárodních sítí, jako jsou vědci propojení na celosvětové úrovni, podniky a nevládní organizace, tedy mohou a měly by převádět příslušné znalosti a potenciální řešení z širších souvislostí do místního kontextu;

18. zdůrazňuje, že strategie pro inteligentní specializaci plní ústřední úlohu při posilování regionálních inovačních ekosystémů za účelem většího stimulování udržitelného hospodářského růstu a při řešení společenských výzev pomocí přístupu zdola nahoru, který je založený na spolupráci, odpovídá místním podmínkám a přináší nejlepší možná řešení. Vítá úsilí např. sítě iniciativy Vanguard o vybudování evropských průmyslových hodnotových řetězců založených na doplňkovosti strategií pro inteligentní specializaci;

19. zastává názor, že při řízení inovací by se mělo využívat rozmanitých modelů vedení a managementu za účelem rozvoje způsobů chování a manažerských postupů, které by umožnily podpořit přechod k podnikatelskému myšlení a učící se společnosti, která funguje pro všechny generace a na přeshraniční úrovni a je schopna účinného společného navrhování, spolupráce, sdílení znalostí a rozhodování založeného na faktech;

20. domnívá se, že pokud mají technologická řešení určité společenské výzvy širokou podporu a vysokou průkaznost, jako je tomu při propojování zelené a digitální transformace, musí EU plnit zásadní úlohu při vytváření podmínek pro zvyšování, sdílení a stanovování norem s důrazem na účel a dopad a zároveň se vyhýbat regulaci, která by vedla k technologickému ustrnutí. Tuto podporu lze rozvíjet prostřednictvím většího zapojení občanů s využitím různých komunikačních nástrojů;

21. připomíná, že v rámci regionů a průmyslových odvětví roste poptávka po spoluvytváření specializovaných inovačních politik, což vyžaduje rychlejší pokrok v oblasti deep tech, zelených a digitálních partnerství a cílů udržitelného rozvoje;

Povaha inovací: místně orientovaná, strukturální a transformující se zaměřením na dopad

22. znovu potvrzuje, že evropská inovační politika musí ve spojení s evropskou politikou výzkumu zajistit, aby věda měla špičkovou úroveň, a to s cílem podpořit inovace a pomoci společnosti a podnikům čelit krizím a výzvám, které dnes stojí před všemi městy a regiony v EU. VR upozorňuje na skutečnost, že důležitou roli má i nadále evropské regionální financování prostřednictvím EFRR a Fondu pro spravedlivou transformaci. VR naléhavě vyzývá vlády členských států a místní a regionální orgány, aby zohlednily prohlášení Evropské komise^(*), že regulační rámec na období 2021–2027 pro fondy politiky soudržnosti spadající pod sdílené řízení a fondy politiky soudržnosti spadající pod přímé řízení umožňuje posílení synergií mezi EFRR a programem Horizont Evropa;

23. konstatuje, že společný akční plán Evropské komise a VR v oblasti výzkumu, inovací, vzdělávání a souvisejících politik, který slouží ke zvýšení celoevropských toků znalostí a učení založeného na spolupráci při tvorbě politik poskytuje příležitosti k posílení postavení výzkumných pracovníků, podnikatelů a občanské společnosti, což jim umožňuje posílit regionální výzkumné a inovační ekosystémy a stát se nedílnou součástí celoevropské sítě excelence;

24. připomíná, že finanční prostředky EU z Nástroje pro oživení a odolnost (jehož smyslem je zejména oživení po pandemii COVID-19 a hospodářská obnova) a z Fondu pro spravedlivou transformaci (jenž je určen především k podpoře uhelných regionů a dalších území nejvíce zasažených přechodem ke klimatické neutralitě) zatím nemohou plně prokázat svůj účinek z hlediska podpory inovací, a to především proto, že procesy spojené s využíváním těchto fondů jsou příliš zdlouhavé a podléhají přísným pravidlům EU pro poskytování státní podpory;

25. zdůrazňuje úlohu místních a regionálních orgánů a VR, které občanům a jejich demokraticky zvoleným zástupcům umožňují ovlivňovat směřování a účel inovací a jakožto uživatelům-inovátorům navrhnout řešení. V tomto ohledu je důležité posílit a všemožně podporovat místní a regionální orgány a zajistit, aby byly náležitě připraveny, a mohly tak podporovat inovace na místní úrovni;

26. zdůrazňuje, že je třeba lépe propojit program inovací a program zlepšování právní úpravy tím, že budou využita nedávná zjištění sítě RegHub ve VR týkající se zadávání veřejných zakázek^(†) a odstraňování překážek pro veřejné investice^(‡) a místní a regionální rozvoj bude orientován na hledání inovativních regulačních řešení na podporu inovací; Pro propojení obou programů má zásadní význam přístup založený na průmyslových a společenských veřejných statcích;

27. pokud jde o politiku EU v oblasti výzkumu, politický program EVP a fórum EVP, vyzývá k tomu, aby bylo rozhodování otevřenější, občané se jej mohli aktivně účastnit a přispívat k němu a aby plně zohledňovalo příspěvek VR a zúčastněných stran propojených na regionální úrovni. Tím by se volba výzev, které má EU řešit, intenzivněji zaměřila na hodnotu vědy a inovací pro veřejnost a zároveň by se budovala veřejná podpora, jež je nezbytná pro další rozvoj a provádění;

Konkrétní body týkající se pěti stěžejních oblastí

Stěžejní iniciativa zaměřená na financování pro rozvíjející se podniky v oblasti deep tech

28. konstatuje, že většina evropských zemí má fungující finanční trh opírající se o trhy s rizikovým kapitálem a soukromým kapitálem, které jsou podporovány vládami jednotlivých států, a že navrhovaný fond Evropské rady pro inovace (ERI), jenž poskytuje veřejné granty a „trpělivé“ kapitálové investice, by měl trhu přinést přidanou hodnotu a nedopustit narušení stávajícího fondu;

^(*) Brusel, 5.7.2022, C(2022) 4747 final, Annex to the Communication to the Commission approval of the content of a draft Commission Notice on the synergies between ERDF programmes and Horizon Europe (Příloha ke sdělení Komise Souhlas Komise s obsahem návrhu sdělení Komise o synergiích mezi programy EFRR a programem Horizont Evropa).

^(†) <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/report-consultation-01-public-procurement.pdf>.

^(‡) <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/RegHub%20report%20on%2021%20century%20rules.pdf>.

29. zdůrazňuje, že je nutné financovat iniciativy, které vytvářejí příznivé podmínky pro nové a inovační technologické společnosti, aby tyto podniky nadále působily na daném území, využívaly synergie a rozvíjely doplňkovost s dalšími místními zúčastněnými subjekty, jako jsou výzkumné organizace a jiné podniky;

30. domnívá se, že pevnější propojení výzkumu a inovací by mělo zahrnovat účinné šíření výsledků, k nimž vedou projekty prováděné v rámci výzkumného programu Horizont – se zvláštním důrazem na jejich hodnotu z hlediska zlepšování regionálních inovačních ekosystémů a znalostního trojúhelníku (výzkum, vzdělávání a inovace) a na každodenní život měst, regionů a občanů, zejména pokud jde o zaměstnanost a dobré životní podmínky. Zdůrazňuje, že je třeba účinně šířit výsledky výzkumných projektů programu Horizont na institucionálních portálech veřejně přístupných dat;

31. znovu potvrzuje, že průmyslová odvětví, startupy, rozvíjející se podniky a malé a střední podniky v celé Evropě nejsou dobře obeznámeny s ERI a jejím portfoliem. Přístup k jejím službám by měl být jednodušší a jejich využívání snazší;

32. vyzývá k tomu, aby fond ERI plnil úlohu katalyzátoru s dlouhým, ale omezeným časovým horizontem, a naléhavě vyzývá k tomu, aby byl prostřednictvím primárních veřejných nabídek akcí umožněn úspěšný odchod z fondu;

33. navrhuje, aby se pozornost zaměřila na nové podniky a ekosystémy, které vyžadují velmi rozsáhlé investice s dlouhým časovým horizontem, jako jsou baterie elektromobilů, vodík a polovodiče, které nebývají schopny v dostatečném předstihu přilákat přímé soukromé financování. Transformační investice vyžadují „trpělivé“ veřejné financování spíše než financování soukromé, které je především hnací silou „tržních“ inovací;

34. zdůrazňuje, že „kreativní napětí“ a „kreativní destrukce“ jsou účinným způsobem, jak vynalézt něco výrazně nového – a společně tak tvořit možné průlomové iniciativy. K tomu je nutné částečně využít financování EU, které pomůže udržet, přilákat a přeorganizovat talenty a zdroje z kvalitních iniciativ v rámci tržní ekonomiky, které řeší podobné výzvy, a to prostřednictvím zkušených, dlouhodobých a podnikatelsky zaměřených partnerství, případně i partnerství veřejného a soukromého sektoru;

35. poukazuje na to, že Evropa musí v praxi urychlit celý inovační proces založený na prověřování tvůrčích nápadů, experimentování, testování, vývoji prototypů, učení na základě srovnávání a rozšiřování. Evropská komise by měla prokázat svou inovativnost tím, že vytvoří nové formy financování pro místní aktivity, které již v počáteční fázi vykazují globální potenciál. Tyto režimy financování EU by podporovaly financování proveditelnosti na celostátní i regionální úrovni, včetně aktivního využívání fondů soudržnosti;

36. naléhavě vyzývá Evropskou komisi, aby se ujala vedení a začala řešit největší strukturální problém na akciovém trhu tím, že umožní kótovaným společnostem vydávat nové akcie a prodávat je na trhu bez toho, aby absolvovaly zatěžující proces vydávání akcií;

37. zdůrazňuje, že úspěch jakéhokoli programu inovací závisí na neustálé schopnosti nahradit staré výrobky a služby novými, přičemž jeho rušivé účinky by se měly řešit společným navrhováním a spoluvytvářením, aby se zajistilo dlouhodobé přijetí, do něhož by se zapojily také místní a regionální subjekty;

Stěžejní iniciativa zaměřená na umožnění deep tech inovací prostřednictvím experimentálních prostor a veřejných zakázek

38. vyzdvihuje význam otevřeného procesu objevování potenciálu a poukazuje na soubor výzkumných a osvědčených metod pro organizaci a řízení víceúrovňové spolupráce a experimentálních procesů v rámci radikální systémové transformace. VR uznává, že je třeba zlepšit odborné schopnosti a pracoviště, aby se stala prostředím pro učení, které by vytvořením příznivých podmínek pro důvěru a experimentování v rámci společných projektů s prokázanou vizí, cíli, strategiemi a akčními plány přinášelo praktické nápady;

39. zdůrazňuje, že v rámci přístupu založeného na víceúrovňové spolupráci by řešení místních problémů měla být ve většině případů rozvíjena společně se všemi zúčastněnými subjekty v rámci čtverné šroubovice, které by byly vzájemně propojeny ve skutečném prostředí. Tento vývoj povede k rychlému učení, rozšiřování a rychlé nápravě na cestě k inovacím,

přičemž některé prvky koordinace a monitorování budou probíhat v podobě nadregionálních sítí. Cílem je uznat, „co je možné“, překonat očekávání tak, aby se „nemožné stalo možným“, a poté porovnat alternativní postupy a vyhodnotit a získat informace o úspěšných a neúspěšných způsobech experimentování i podpořit šíření a zavádění inovací mimo jejich původní kontext;

40. opakuje, že řádné sledování a hodnocení inovací má zásadní význam pro účinné provádění dané politiky. VR připomíná⁽⁷⁾ použití a další rozvoj srovnávacího přehledu inovací v regionech v rámci místně orientovaných politik regionů. VR připomíná, že se jedná o zásadní nástroj k porovnávání změn ve výkonnosti regionálních inovačních politik a organizaci procesů učení na základě srovnávání mezi regiony, a tím i ke zlepšení regionálních inovačních ekosystémů a inteligentní specializace;

41. poukazuje na to, že rozsáhlé experimenty vyžadují evropská partnerství v rámci programu Horizont Evropa, využívání inovativních veřejných zakázek a podporu Evropské rady pro inovace (ERI) v průběhu celého životního cyklu inovací, od raných fází výzkumu až po ověření koncepce a přenos technologií, a dále vyžadují financování a rozšiřování experimentů a podniky a startupy, aby jako zdroj inspirace uspěly v důležitých projektech společného evropského zájmu a v rámci vodíkových údolí;

Stěžejní iniciativa zaměřená na urychlení a posílení inovací v evropských inovačních ekosystémech po celé EU a řešení inovační propasti

42. navrhuje, aby se regionální inovační údolí spolu s předními vysokoškolskými institucemi staly zásadními katalyzátory společenských a průmyslových změn a umožnily regionům s podobnými oblastmi specializace spolupracovat a rozvíjet společné inovační projekty. V této souvislosti bude zapotřebí komplexní, koordinovaný a decentralizovaný systém monitorování a hodnocení programů;

43. konstatuje, že k dosažení stanovených cílů poskytne program Horizont Evropa (100 milionů EUR) a Nástroj pro meziregionální inovační investice (I3) (70 milionů EUR) v rámci EFRR dostatek zdrojů pouze pro počáteční rámec, který je třeba podpořit prostřednictvím daleko rozsáhlejšího úsilí a následného financování. VR naléhavě vyzývá Evropskou komisi, aby rozvíjela účinné synergie mezi těmito zdroji financování tím, že bude vycházet z iniciativ, jako jsou partnerství pro regionální inovace a síť evropských center pro digitální inovace;

44. vítá účinná opatření, která Evropská komise přijala za účelem podpory regionálního rozměru v politice EU a regionálních inovačních ekosystémů jako klíčového prvku umožňujícího posílení konkurenceschopnosti Evropy a dosažení strategické autonomie EU pro inteligentní a udržitelný růst. Poukazuje na to, že vysokoškolské instituce jsou jádrem regionálních inovačních ekosystémů a výrazně podporují začínající podniky a podnikání. Všechny vysokoškolské instituce, zejména univerzity aplikovaných věd a další podobné vysokoškolské instituce působící v oblasti rozvoje každodenní praxe, musí posílit úlohu, kterou plní jako aktivní hybné síly inovací v regionech, zajistit odbornou přípravu tolik potřebných odborníků, přilákat nové talenty na místní úrovni a umožnit přenos důležitých technologických inovací do místního hospodářství;

45. poukazuje na to, že při provádění tohoto programu inovací hraje důležitou úlohu odborné vzdělávání se zaměřením na odbornou přípravu techniků a dalších pracovníků orientovaných na praxi;

46. poukazuje na hlavní výzvu evropského programu pro deep tech inovace, který neposkytuje dostatečné pobídky, zkušenosti ani zdroje k tomu, aby se zúčastněné strany zapojily do systémové transformace. Je rovněž nutné vytvořit pobídky pro přední vysokoškolské instituce, aby přestaly odůvodňovat svou existenci prostřednictvím publikací a místo toho se zaměřily na to, jak řešit naléhavě důležité společenské výzvy a ve spolupráci s průmyslem podporovaly deep tech inovace a globální přenos technologií;

47. navrhuje, aby vysokoškolské instituce společně s ostatními subjekty v rámci čtverné šroubovice rozvíjely úlohy a povinnosti profesionálních organizátorů místních ekosystémů, v jejichž rámci by společně experimentovali výzkumní pracovníci, studenti a podniky a testovali by nové technologie v nové podnikatelské a inovační kultuře;

⁽⁷⁾ CoR-517-2020.

48. připomíná, že je důležité soustředit se na iniciativy zaměřené na odstranění obou rozdílů v oblasti inovací a financovat je, aby se globálně usnadnilo vytváření mnohostranných partnerství založených na excelenci a mohli se do nich zapojit i partneři ze zemí a regionů, které v této oblasti dosahují horších výsledků. Ty mají zásadní význam pro vytvoření silnějšího a soudržnějšího inovačního ekosystému EU;

49. opakuje, že střediska EVP, která spojují subjekty s rozhodovací pravomocí a subjekty v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, jsou optimálním nástrojem k plnému uznání výhod místního přístupu k vědě a inovacím při společném vytváření nových řešení, jež díky regionálnímu přístupu vycházejícímu zdola umožní čelit současným krizím;

50. doporučuje provádět opatření prostřednictvím sítě Enterprise Europe Network, pokud jde o mezinárodní přenos technologií a technologickou spolupráci v oblasti výzkumu, vývoje a inovací;

Stěžejní iniciativa zaměřená na podporu, přilákání a udržení talentů v oblasti deep tech

51. naléhavě vyzývá k vytvoření zvláštního akčního plánu, který by obsahoval pobídky a poskytoval odpovídající finanční prostředky a jehož cílem by bylo motivovat vysokoškolské instituce, aby plnily aktivní úlohu při řešení nejdůležitějších společenských výzev, při podporování evropských deep tech inovací, průmyslové spolupráce a integrace a aby formovaly talenty, které jsou v Evropě potřebné;

52. vyzdvihuje úlohu vysokoškolských institucí, a zejména studentů, jakožto katalyzátorů působících mezi startupy a vědeckým přístupem a partnerstvími mezi univerzitami a průmyslem při podpoře deep tech inovací a přenosu technologií. Vysokoškolské instituce by se měly stát hnací silou strukturálních změn nutných k urychlení deep tech inovací s cílem vytvořit, zachovat a udržet talenty v Evropě. V tomto ohledu mohou hrát důležitou úlohu technologická centra jako zprostředkovatelé a prostředníci;

53. navrhuje, aby nejlepší vysokoškolské instituce šly stejně jako v USA příkladem pro ostatní při změně myšlení směrem ke společnosti, která by oceňovala podnikání, startupy a rostoucí podniky, spolupráci mezi univerzitami a průmyslem, deep tech a řešení společenských výzev;

54. opakuje, že Evropský inovační a technologický institut (EIT), jeho znalostní a inovační společenství a jejich portfolia nejsou mezi městy, regiony, studenty, občany a akademickou obcí v celé Evropě zatím dostatečně známy;

Stěžejní iniciativa na zlepšení nástrojů tvorby politik

55. doporučuje důkladněji pochopit měnící se povahu inovací při tvorbě politik na místní a regionální úrovni prostřednictvím iniciativy partnerství pro regionální inovace a spolupráce mezi Společným výzkumným střediskem, GŘ RTD, GŘ GROW, GŘ REGIO a VR. Mělo by se tak dít ve spolupráci s územími, jež jsou zapojeny do pilotní akce VR a Společného výzkumného střediska zaměřené na partnerství pro regionální inovace, a zkušenými celoevropskými sítěmi zaměřenými na inovace, jako jsou Evropské sdružení výzkumných a technologických organizací (EARTO), Síť evropských regionů pro výzkum a inovace (ERRIN) a síť ENoLL;

56. konstatuje, že tato stěžejní iniciativa zahrnuje akční body, které mají pro regiony a města velký význam. VR souhlasí s prohlášeními Evropské komise o podpoře regionů při navrhování a provádění lepších inovačních politik a navrhuje, aby byl dojednáán společný prováděcí plán, který by zohlednil různé prvky programu inovací a tohoto stanoviska;

57. připomíná (všem regionům), že tento nový evropský program inovací je výrazem zásadního a rozsáhlého úsilí o společné vytvoření nových nástrojů k řešení palčivých společenských výzev, které vyžadují evropskou spolupráci, a doporučuje, aby Evropská komise využila partnerství pro regionální inovace a další nástroje, až bude stanovovat, jak pomoci městům a regionům vypracovat jejich regionální programy inovací a urychlit inovační opatření s jejich zúčastněnými stranami;

58. souhlasí s tím, že za účelem podpory tvorby politik podložených důkazy je třeba stanovit a používat klíčovou terminologii, ukazatele, taxonomii údajů a srovnatelné soubory údajů, které budou zveřejněny na institucionálních portálech veřejně přístupných dat, aby bylo možné k nim mít snadnější přístup a snadněji je používat a vyhledávat v nich;

Další kroky

59. navrhuje, aby Společné výzkumné středisko vytvořilo rámec pro evropskou virtuální spolupráci určený ke sdílení, experimentování a testování metod, nástrojů a postupů v politikách a opatřeních v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, které mohou členské státy, regiony a obce využít při vytváření a provádění svých inovačních politik;
60. zdůrazňuje, že v rámci programu inovací je ve spolupráci se zúčastněnými stranami nutné pravidelně hodnotit pokrok a provádět úpravy;
61. zdůrazňuje, že při provádění nového evropského programu inovací na místní a regionální úrovni je zcela nezbytné posílit součinnost a spolupráci mezi hlavními iniciativami EU a ukázat, jak konkrétně probíhají v praxi. V této souvislosti by EU a vlády členských států měly zvýšit součinné využívání různých evropských a vnitrostátních zdrojů financování zaměřených zejména na posílení inovační základny měst a regionů;
62. zdůrazňuje, že v zájmu umocnění expanze evropských rozvíjejících se podniků je třeba, aby se političtí představitelé na všech úrovních zavázali financovat výzkum, vývoj a inovace v mnohem větší míře než doposud a aby se s touto podporou v celé Evropě rozšířily nové růstové platformy a vlivné místně orientované otevřené inovační ekosystémy. Průkopnickou fází lze zahájit s pomocí regionů a měst zapojených do pilotní akce zaměřené na partnerství pro regionální inovace;
63. doporučuje pokračovat v rozvoji metodiky pro provádění systémových transformačních procesů na všech úrovních správy, které se zaměřují především na transformační inovace potřebné k řešení globálních výzev. Jedním z cílů je zvýšit využívání nejlepších vědecky podložených znalostí v těchto transformačních procesech. Dalším cílem je společně vytvářet postupy na místní úrovni pro upevnění vedoucího postavení Evropy v oblastech, které představují její silnou stránku, jako je Zelená dohoda pro Evropu, přístup souběžné transformace a posílení strategické odolnosti;
64. důrazně poukazuje na to, že je nezbytné se postavit celosvětové konkurenci, pokud jde o talenty a vedoucí postavení v oblasti vědy, technologií, strojírenství, matematiky a inovační kapacity, a to po vzoru dvou iniciativ USA: nové iniciativy Národní vědecké nadace (National Science Foundation, NSF) v oblasti financování s názvem „Regional Innovation Engines“ (Motory regionálních inovací), což je program, který stimuluje a podporuje inovační ekosystémy v celých Spojených státech, a „Regional Entrepreneurship Acceleration Program“ (Regionální program pro urychlení podnikání, REAP), což je globální iniciativa Massachusettského technologického institutu (MIT), která prostřednictvím podnikání založeného na inovacích pomáhá regionům urychlit hospodářský růst a podporovat sociální pokrok;
65. zdůrazňuje, že program inovací bude úspěšný pouze tehdy, pokud se zabrání roztržitosti a budou účinně prováděna opatření. Evropa se stane světovým lídrem v oblasti vědy, průmyslové základny, dynamických ekosystémů pro startupy, podmínek pro inovace a talentové základny, což vytvoří příznivé podmínky pro provádění Zelené dohody pro Evropu a cílů udržitelného rozvoje OSN.

V Bruselu dne 1. prosince 2022.

předseda
Evropského výboru regionů
Vasco ALVES CORDEIRO

III

(Přípravné akty)

VÝBOR REGIONŮ

152. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VR, 30. 11. 2022 – 1. 12. 2022

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Legální migrace – přilákání kvalifikovaných a talentovaných pracovníků do EU

(2023/C 79/10)

Zpravodaj:

Giuseppe VARACALLI (IT/Renew Europe), člen zastupitelstva obce Gerace

Odkazy:

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty

COM(2022) 650

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státě

COM(2022) 655

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Přilákání kvalifikovaných a talentovaných pracovníků do EU

COM(2022) 657

I. DOPORUČENÉ POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty

COM(2022) 650

Pozměňovací návrh 1

8. bod odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Aby se zabránilo riziku podvodného získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU, měly by členské státy zajistit, aby byl požadavek oprávněného a nepřetržitého pobytu řádně sledován u všech kategorií státních příslušníků třetích zemí. Toto riziko je zvláště relevantní u těch státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou držiteli povolení k pobytu uděleného na základě jakéhokoli typu investic v některém členském státě, jelikož vydávání těchto povolení k pobytu ne vždy podléhá požadavku nepřetržité fyzické přítomnosti v daném členském státě nebo je podmíněno požadavkem přítomnosti investorů v daném členském státě pouze po omezenou dobu. Aby se tomuto riziku zabránilo, měly by členské státy posílit kontroly požadavku oprávněného a nepřetržitého pobytu, zejména pokud jde o žádosti o právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU podané státními příslušníky třetích zemí, kteří pobývají v některém členském státě výměnou za jakýkoli typ investic, jako jsou kapitálové převody, nákup nebo pronájem nemovitosti, investice do státních dluhopisů, investice do společností, dary nebo dotace činnosti přispívající k veřejnému blahu a příspěvky do státního rozpočtu.	Aby se zabránilo riziku podvodného získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU, měly by členské státy zajistit, aby byl požadavek oprávněného a nepřetržitého pobytu řádně sledován u všech kategorií státních příslušníků třetích zemí. Toto riziko je zvláště relevantní u těch státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou držiteli povolení k pobytu uděleného na základě jakéhokoli typu investic v některém členském státě, jelikož vydávání těchto povolení k pobytu ne vždy podléhá požadavku nepřetržité fyzické přítomnosti v daném členském státě nebo je podmíněno požadavkem přítomnosti investorů v daném členském státě pouze po omezenou dobu. Aby se tomuto riziku zabránilo, měly by členské státy v úzké spolupráci s příslušnými místními a regionálními orgány posílit kontroly požadavku oprávněného a nepřetržitého pobytu, zejména pokud jde o žádosti o právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU podané státními příslušníky třetích zemí, kteří pobývají v některém členském státě výměnou za jakýkoli typ investic, jako jsou kapitálové převody, nákup nebo pronájem nemovitosti, investice do státních dluhopisů, investice do společností, dary nebo dotace činnosti přispívající k veřejnému blahu a příspěvky do státního rozpočtu.

Odůvodnění

V případě jakékoli změny postupu nebo „posilování“ kontrol je třeba spolupracovat s místními a regionálními orgány, neboť právě ony budou muset kontrolovat a monitorovat požadavek oprávněného a nepřetržitého pobytu (například prostřednictvím registrace místa bydliště). Zabrání se tak vzniku nepřiměřené administrativní zátěže a bude možné využít jejich praktické zkušenosti.

Pozměňovací návrh 2

20. bod odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Odborná kvalifikace získaná státním příslušníkem třetí země v jiném členském státě by měla být uznávána stejně jako v případě občanů Unie. Kvalifikace získaná v třetí zemi by měla být zohledněna v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES (*). Touto směrnicí by neměly být dotčeny podmínky stanovené vnitrostátním právem pro výkon regulovaných povolání.	Odborná kvalifikace získaná státním příslušníkem třetí země v jiném členském státě by měla být uznávána stejně jako v případě občanů Unie. Kvalifikace získaná v třetí zemi by měla být zohledněna v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES (*), příčemž by bylo možné zaručit pomocí zvláštních ustanovení flexibilní přístup v případě uprchlíků, kteří nemusí být schopni předložit příslušné písemné doklady a potvrzení o získané kvalifikaci. Touto směrnicí by neměly být dotčeny podmínky stanovené vnitrostátním právem pro výkon regulovaných povolání. Členské státy by měly i nadále dodržovat svou povinnost zaručit nezletilým dětem migrantů – bez ohledu na jejich právní postavení – přístup ke vzdělání za podobných podmínek, jaké jsou stanoveny pro jejich státní příslušníky. V této souvislosti by měly věnovat zvláštní pozornost dívkám z řad migrantů, u kterých ve větší míře hrozí, že budou ve vzdělávacím systému znevýhodněny.

Odůvodnění

V souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (Úř. věst. L 180, 29.6.2013, s. 96), jsou členské státy povinny zaručit nezletilým dětem žadatelů a nezletilým žadatelům přístup do vzdělávacího systému za podobných podmínek jako svým vlastním státním příslušníkům. Navrhuje se tudíž ponechat v textu tento odstavec. Již vícekrát totiž bylo zdůrazněno, že pro zajištění náležité integrace mají zásadní význam práva, která musí – mají-li být migrantům přiznána stejná práva jako občanům daného členského státu – zahrnovat i právo na vzdělání. Je důležité mít na zřeteli překážky, jimž čelí dívky, zejména ty, které se nacházejí v nejisté a izolované situaci, v níž se mohou ocitnout v důsledku traumatických prožitků spojených s migrací.

Pozměňovací návrh 3

28. bod odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Harmonizace podmínek pro získání právního postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta EU podporuje vzájemnou důvěru mezi členskými státy. Touto směrnicí by však nemělo být dotčeno právo členských států vydávat jiná povolení k pobytu s trvalou nebo neomezenou platností než povolení k dlouhodobému pobytu v EU. Taková vnitrostátní povolení k pobytu by neměla zakládat právo pobytu v jiných členských státech.	Harmonizace podmínek pro získání právního postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta EU podporuje vzájemnou důvěru mezi členskými státy. Touto směrnicí by však nemělo být dotčeno právo členských států vydávat jiná povolení k pobytu s trvalou nebo neomezenou platností než povolení k dlouhodobému pobytu v EU. Taková vnitrostátní povolení k pobytu by neměla zakládat právo pobytu v jiných členských státech. Státní příslušník třetí země může mít právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta EU a zároveň být držitelem vnitrostátního povolení k pobytu nebo jiného povolení k trvalému pobytu v EU.

Odůvodnění

Je třeba upřesnit, že státní příslušník třetí země, který již má právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU, má nárok obdržet vnitrostátní povolení k pobytu, jelikož tím získá další práva. Ve stávající směrnici Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (Úř. věst. L 16, 23.1.2004, s. 44) ani v přepracovaném znění není stanoveno, že by se žadatel o přiznání právního postavení rezidenta EU musel vzdát svého vnitrostátního povolení k trvalému pobytu. Kromě toho mohou mít státní příslušníci třetích zemí v souladu s unijním právem dvě různá povolení k pobytu.

Pozměňovací návrh 4

Čl. 4 odst. 2

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Členské státy zavedou vhodné kontrolní mechanismy, aby zajistily řádné monitorování požadavku oprávněného a nepřetržitého pobytu, se zvláštním ohledem na žádosti podané státními příslušníky třetích zemí, kteří jsou a/nebo byli držiteli povolení k pobytu uděleného na základě jakéhokoli typu investic v některém členském státě.	Členské státy zavedou v úzké spolupráci s příslušnými místními a regionálními orgány vhodné kontrolní mechanismy, aby zajistily řádné monitorování požadavku oprávněného a nepřetržitého pobytu, se zvláštním ohledem na žádosti podané státními příslušníky třetích zemí, kteří jsou a/nebo byli držiteli povolení k pobytu uděleného na základě jakéhokoli typu investic v některém členském státě.

Odůvodnění

V případě jakékoli změny postupu nebo „posilování“ kontrol je třeba spolupracovat s místními a regionálními orgány, neboť právě ony budou muset kontrolovat a monitorovat požadavek oprávněného a nepřetržitého pobytu (například prostřednictvím registrace místa bydliště). Zabrání se tak vzniku nepřiměřené administrativní zátěže a bude možné využít jejich praktické zkušenosti.

Pozměňovací návrh 5

Čl. 4 odst. 5

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Pro účely výpočtu doby uvedené v odstavci 1 se zohlední jakákoli doba pobytu držitele dlouhodobého víza nebo povolení k pobytu vydaného podle unijního nebo vnitrostátního práva, včetně případů uvedených v čl. 3 odst. 2 písm. a), b), c) a e), pokud dotčený státní příslušník třetí země získal právní nárok na pobyt, jenž mu umožní získat právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU.	Pro účely výpočtu doby uvedené v odstavci 1 se zohlední jakákoli doba pobytu držitele dlouhodobého víza nebo povolení k pobytu vydaného podle unijního nebo vnitrostátního práva, včetně případů uvedených v čl. 3 odst. 2 písm. a), b), c), d) a e), pokud dotčený státní příslušník třetí země získal právní nárok na pobyt, jenž mu umožní získat právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU.
V případě osob, kterým byla poskytnuta mezinárodní ochrana, se při výpočtu doby uvedené v odstavci 1 vezme v úvahu alespoň poloviční délka doby mezi dnem podání žádosti o mezinárodní ochranu, na základě které byla tato mezinárodní ochrana poskytnuta, a dnem udělení povolení k pobytu podle článku 24 směrnice 2011/95/ES, nebo celá tato doba, jestliže její délka přesáhla 18 měsíců.	

Odůvodnění

Pokud budou vyloučeny případy uvedené v čl. 3 odst. 2 písm. d), pak dá navrhované ustanovení ve stávající podobě vzniknout nejednotnému systému pro žadatele o azyl. V zájmu zajištění jednotného přístupu k žadatelům o azyl je třeba vyškrtnout druhý odstavec.

Pozměňovací návrh 6

Čl. 5 odst. 3

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Členské státy mohou požadovat, aby státní příslušníci třetích zemí dodržovali integrační opatření v souladu s vnitrostátním právem.	Členské státy mohou požadovat, aby státní příslušníci třetích zemí dodržovali integrační opatření v souladu s vnitrostátním právem. <i>Za tímto účelem je třeba posílit řízení migrace se zapojením řady různých subjektů. Místní a/nebo regionální orgány, místní a regionální síť, profesní sdružení a akreditované soukromé subjekty pořádající případné integrační programy by měly od daného členského státu obdržet dostatečnou operační a finanční podporu odpovídající tomu, jaké služby poskytují. Tyto integrační programy by měly být zohledněny v rámci politik v oblasti vzdělávání, zaměstnanosti, zdraví, bydlení a participace.</i>

Odůvodnění

V mnoha případech jsou kurzy v oblasti jazykového vzdělávání, občanství (pořádané v rámci integračního programu) a/nebo odborné přípravy realizovány místními a regionálními orgány, ale také neziskovými sdruženími, odborovými svazy a místními a regionálními sítěmi, a proto je nezbytné, aby jim daný stát za tímto účelem poskytl náležitou podporu. Zohledněním otázky integrace v příslušných politikách se urychlí proces integrace. Mimoto se tím zajistí soulad s hodnotami lidských práv, solidarity a rovnosti a komplexní přístup k migraci, v jehož rámci budou využívány přínosy plynoucí z rozmanitosti.

Pozměňovací návrh 7

Článek 7

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
1. Za účelem získání právního postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta EU podá dotyčný státní příslušník třetí země žádost u příslušných orgánů členského státu, ve kterém pobývá. K žádosti jsou přiloženy písemné doklady stanovené vnitrostátními právními předpisy, z nichž vyplývá, že splňuje podmínky podle článků 4 a 5, a je-li třeba, platný cestovní doklad nebo jeho ověřený opis.	1. Za účelem získání právního postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta EU podá dotyčný státní příslušník třetí země žádost u příslušných orgánů členského státu, ve kterém pobývá. K žádosti jsou přiloženy písemné doklady stanovené vnitrostátními právními předpisy, z nichž vyplývá, že splňuje podmínky podle článků 4 a 5, a je-li třeba, platný cestovní doklad nebo jeho ověřený opis. <i>Příslušné vnitrostátní orgány informují státního příslušníka třetí země o postupu podání žádosti. Učiní tak do tří měsíců od okamžiku, kdy dosáhl požadované délky oprávněného a nepřetržitého pobytu na území členského státu.</i>

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
2. Příslušné vnitrostátní orgány žadateli písemně oznámí rozhodnutí co nejdříve, v každém případě však nejpozději šest měsíců ode dne podání úplné žádosti. Uvedené rozhodnutí je dotyčnému státnímu příslušníkovi třetí země oznámeno v souladu s odpovídajícími oznamovacími postupy podle vnitrostátního práva. Jsou-li dokumenty předložené nebo informace poskytnuté na podporu žádosti nedostatečné nebo neúplné, oznámí příslušné orgány žadateli, jaké dodatečné dokumenty nebo informace jsou požadovány, a stanoví přiměřenou lhůtu pro jejich předložení nebo poskytnutí. Běh lhůty uvedené v prvním pododstavci se pozastaví do doby, než orgány požadované dodatečné dokumenty nebo informace obdrží. Pokud nejsou požadované dodatečné dokumenty nebo informace poskytnuty v uvedené lhůtě, může být žádost zamítnuta. Dotčená osoba je informována o svých právech a povinnostech stanovených touto směrnicí. Důsledky vyplývající z toho, že rozhodnutí nebylo učiněno ve lhůtě stanovené v tomto ustanovení, musí být určeny vnitrostátními právními předpisy příslušného členského státu. 3. Jsou-li podmínky stanovené články 4 a 5 splněny a příslušná osoba nepředstavuje ohrožení ve smyslu článku 6, přizná dotčený členský stát státnímu příslušníkovi třetí země právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU. 4. Pokud se žádost o povolení k dlouhodobému pobytu v EU týká státního příslušníka třetí země, který je držitelem vnitrostátního povolení k pobytu vydaného tímž členským státem v souladu s článkem 14, uvedený členský stát od žadatele nevyžaduje, aby prokázal dodržení podmínek stanovených v čl. 5 odst. 1 a 2, pokud bylo splnění těchto podmínek již ověřeno v souvislosti se žádostí o vnitrostátní povolení k pobytu.	2. Příslušné vnitrostátní orgány žadateli písemně oznámí rozhodnutí co nejdříve, v každém případě však nejpozději šest měsíců ode dne podání úplné žádosti. Uvedené rozhodnutí je dotyčnému státnímu příslušníkovi třetí země oznámeno v souladu s odpovídajícími oznamovacími postupy podle vnitrostátního práva. Jsou-li dokumenty předložené nebo informace poskytnuté na podporu žádosti nedostatečné nebo neúplné, oznámí příslušné orgány žadateli, jaké dodatečné dokumenty nebo informace jsou požadovány, a stanoví přiměřenou lhůtu pro jejich předložení nebo poskytnutí. Běh lhůty uvedené v prvním pododstavci se pozastaví do doby, než orgány požadované dodatečné dokumenty nebo informace obdrží. Pokud nejsou požadované dodatečné dokumenty nebo informace poskytnuty v uvedené lhůtě, může být žádost zamítnuta. Dotčená osoba je informována o svých právech a povinnostech stanovených touto směrnicí. Důsledky vyplývající z toho, že rozhodnutí nebylo učiněno ve lhůtě stanovené v tomto ustanovení, musí být určeny vnitrostátními právními předpisy příslušného členského státu. 3. Jsou-li podmínky stanovené články 4 a 5 splněny a příslušná osoba nepředstavuje ohrožení ve smyslu článku 6, přizná dotčený členský stát státnímu příslušníkovi třetí země právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU. 4. Pokud se žádost o povolení k dlouhodobému pobytu v EU týká státního příslušníka třetí země, který je držitelem vnitrostátního povolení k pobytu vydaného tímž členským státem v souladu s článkem 14, uvedený členský stát od žadatele nevyžaduje, aby prokázal dodržení podmínek stanovených v čl. 5 odst. 1 a 2, pokud bylo splnění těchto podmínek již ověřeno v souvislosti se žádostí o vnitrostátní povolení k pobytu. 5. Rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu zohlední konkrétní okolnosti daného případu a dodrží zásadu přiměřenosti.

Odůvodnění

Je důležité, aby byly osoby, které mohou zažádat o povolení k dlouhodobému pobytu, o této skutečnosti náležitě informovány příslušnými orgány. Žadatelům o povolení k pobytu je totiž poskytováno velice málo informací, což vyvolává nejenom nejasnosti, nepochopení a nepodložené naděje na straně žadatele, ale komplikuje a protahuje to také administrativní proces. Navrhuje se rovněž vložit do článku 7 nový odstavec 5 (vycházející ze znění čl. 7 odst. 3 přepracované směrnice o modré kartě), aby bylo zaručeno, že budou imigrační orgány postupovat přiměřeně a s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem daného případu.

Pozměňovací návrh 8

Čl. 9 odst. 1

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Dlouhodobě pobývajícím rezident EU ztrácí nárok na právní postavení dlouhodobě pobývajícím rezidenta EU, jestliže	Dlouhodobě pobývajícím rezident EU ztrácí nárok na právní postavení dlouhodobě pobývajícím rezidenta EU, jestliže
a) bylo zjištěno, že právní postavení dlouhodobě pobývajícím rezidenta EU bylo získáno podvodem;	a) bylo zjištěno, že právní postavení dlouhodobě pobývajícím rezidenta EU bylo získáno podvodem;
b) bylo přijato rozhodnutí o ukončení oprávněného pobytu za podmínek stanovených v článku 13;	b) bylo přijato rozhodnutí o ukončení oprávněného pobytu za podmínek stanovených v článku 13;
c) se nezdržoval na území Unie po dobu 24 po sobě jdoucích měsíců.	c) se nezdržoval na území Unie po dobu delší než 24 po sobě jdoucích měsíců.

Odůvodnění

Navrhuje se doplnit výraz „delší než“ v zájmu sjednocení s formulací uvedenou v další části směrnice.

Pozměňovací návrh 9

Článek 14

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Vnitrostátní povolení k pobytu s trvalou nebo neomezenou platností	Vnitrostátní povolení k pobytu s trvalou nebo neomezenou platností
Touto směrnicí není dotčeno právo členských států vydávat povolení k pobytu s trvalou nebo neomezenou platností jiná než povolení k dlouhodobému pobytu v EU vydaná v souladu s touto směrnicí. Tato povolení k pobytu nepřiznávají právo pobytu v ostatních členských státech, jak je stanoveno v kapitole III.	Touto směrnicí není dotčeno právo členských států vydávat povolení k pobytu s trvalou nebo neomezenou platností jiná než povolení k dlouhodobému pobytu v EU vydaná v souladu s touto směrnicí. Tato povolení k pobytu nepřiznávají právo pobytu v ostatních členských státech, jak je stanoveno v kapitole III. Členské státy, jež vydávají vnitrostátní povolení k trvalému pobytu, poskytnou státním příslušníkům třetích zemí, kterým přiznaly právní postavení dlouhodobě pobývajícím rezidenta EU, stejná práva a výhody, jaké stanoví jejich vnitrostátní režimy, jsou-li práva a výhody podle vnitrostátních režimů příznivější.

Odůvodnění

Aby v případě povolení k dlouhodobému pobytu v EU i vnitrostátního povolení k trvalému pobytu platily stejné podmínky, měly by členské státy státním příslušníkům třetích zemí, kterým bylo přiznáno právní postavení dlouhodobě pobývajícím rezidenta EU, poskytnout stejná práva a výhody, jaké přináší vnitrostátní povolení k pobytu. Pozměňovací návrh vychází z ustanovení čl. 11 odst. 6 přepracované směrnice (EU) 2021/1883 ze dne 20. října 2021 o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci a o zrušení směrnice Rady 2009/50/ES (Úř. věst. L 382, 28.10.2021, s. 1).

Pozměňovací návrh 10

Čl. 21 odst. 3

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Druhý členský stát vydá rodinným příslušníkům dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU povolení k pobytu s možností prodloužení doby platnosti, která mají stejnou dobu platnosti jako povolení vydané dlouhodobě pobývajícím rezidentovi EU.	Druhý členský stát vydá rodinným příslušníkům dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU povolení k pobytu s možností prodloužení doby platnosti, která mají stejnou dobu platnosti jako povolení vydané dlouhodobě pobývajícím rezidentovi EU. <i>Toto povolení k pobytu se vydává v souladu s pravidly a jednotným vzorem, jež stanoví nařízení (ES) č. 1030/2002. V poli Poznámky členské státy uvedou: „Držitel má stejná práva jako dlouhodobě pobývající rezident EU v souladu s kapitolou III.“</i>

Odůvodnění

V povolení k pobytu by mělo být výslovně uvedeno, že se uděluje osobě, která má povolení k dlouhodobému pobytu v druhém členském státě. V opačném případě nebudou veřejné orgány, soukromé organizace a jiné osoby vědět, že daný státní příslušník třetí země má právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU a požívá s tím spojených práv, například práva na rovné zacházení.

Pozměňovací návrh 11

Článek 24

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Zacházení poskytované v druhém členském státě 1. Jakmile dlouhodobě pobývající rezidenti EU obdrží povolení k pobytu v druhém členském státě podle článku 21, je jim a jejich rodinným příslušníkům zajištěno v tomto státě rovné zacházení v oblastech a za podmínek uvedených v článku 12. 2. Dlouhodobě pobývající rezidenti EU a jejich rodinní příslušníci mají v souladu s odstavcem 1 přístup na trh práce. Členské státy mohou stanovit, že dlouhodobě pobývající rezidenti EU a jejich rodinní příslušníci, kteří vykonávají hospodářskou činnost jako zaměstnanci nebo osoby samostatně výdělečně činné, musí příslušným orgánům oznámit každou změnu zaměstnavatele nebo hospodářské činnosti. Tímto požadavkem není dotčeno právo dotčených osob zahájit a vykonávat novou činnost. Členské státy mohou v souladu s vnitrostátním právem stanovit podmínky, za kterých mohou mít osoby uvedené v čl. 16 odst. 2 písm. b) nebo c) a jejich rodinní příslušníci přístup k zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti.	Zacházení poskytované v druhém členském státě 1. Jakmile dlouhodobě pobývající rezidenti EU obdrží povolení k pobytu v druhém členském státě podle článku 21, je jim a jejich rodinným příslušníkům zajištěno v tomto státě rovné zacházení v oblastech a za podmínek uvedených v článku 12. 2. Dlouhodobě pobývající rezidenti EU a jejich rodinní příslušníci mají v souladu s odstavcem 1 přístup na trh práce. Členské státy mohou stanovit, že dlouhodobě pobývající rezidenti EU a jejich rodinní příslušníci, kteří vykonávají hospodářskou činnost jako zaměstnanci nebo osoby samostatně výdělečně činné, musí příslušným orgánům oznámit každou změnu zaměstnavatele nebo hospodářské činnosti. Tímto požadavkem není dotčeno právo dotčených osob zahájit a vykonávat novou činnost. Členské státy mohou v souladu s vnitrostátním právem stanovit podmínky, za kterých mohou mít osoby uvedené v čl. 16 odst. 2 písm. c) a jejich rodinní příslušníci přístup k zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti.

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	3. Osoby uvedené v čl. 16 odst. 2 písm. b) mají – mimo čas vyhrazený pro studium a při respektování pravidel a podmínek, jež pro příslušnou činnost platí v daném členském státě – právo na přístup k zaměstnání a může jim být povoleno vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. Každý členský stát určí maximální počet hodin týdně nebo dnů nebo měsíců ročně, kdy lze tuto činnost vykonávat, což nesmí být méně než 15 hodin týdně nebo odpovídající doba ve dnech nebo měsících ročně.

Odůvodnění

Z navrhovaného znění poslední věty čl. 24 odst. 2 vyplývá, že v případě státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty a přestěhují se do jiného členského státu za účelem studia v souladu s čl. 16 odst. 2 písm. b), se přístup k zaměstnání plně řídí příslušnými vnitrostátními předpisy. Není žádný důvod, proč by tito státní příslušníci, kteří již minimálně po dobu pěti let oprávněně pobývají v EU, měli mít omezenější přístup k zaměstnání, než jaký pro studenty ze třetích zemí stanoví článek 24 směrnice 2016/801 ze dne 11. května 2016 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair (Úř. věst. L 132, 21.5.2016, s. 21). Vložený odstavce vychází ze znění článku 24 této směrnice.

Pozměňovací návrh 12

Článek 27

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Přístup k informacím 1. Členské státy zajistí snadný přístup k informacím pro žadatele o povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU, které se týkají a) písemných dokladů potřebných pro žádost; b) podmínek získání právního postavení a pobytu platných pro státní příslušníky třetích zemí a jejich rodinné příslušníky, včetně jejich práv a povinností a procesních záruk. 2. Pokud členské státy vydávají vnitrostátní povolení k pobytu v souladu s článkem 14, zajistí stejný přístup k informacím o povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU, jako je přístup poskytovaný v souvislosti s těmito vnitrostátními povoleními k pobytu.	Přístup k informacím 1. Členské státy zajistí snadný přístup k informacím pro žadatele o povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU, které se týkají a) písemných dokladů potřebných pro žádost; b) podmínek získání právního postavení a pobytu platných pro státní příslušníky třetích zemí a jejich rodinné příslušníky, včetně jejich práv a povinností a procesních záruk. 2. Pokud členské státy vydávají vnitrostátní povolení k pobytu v souladu s článkem 14, zajistí stejný přístup k informacím o povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícího rezidenta EU, jako je přístup poskytovaný v souvislosti s těmito vnitrostátními povoleními k pobytu. 3. Státní příslušníci třetích zemí, kteří po dobu pěti let oprávněně a nepřetržitě pobývali na území určitého členského státu, jsou daným členským státem informováni o dokončení tohoto období a o tom, že mají možnost požádat o přiznání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v souladu s článkem 7, pokud jsou splněny podmínky stanovené v člácích 3, 4 a 5 nebo v článku 26.

Odůvodnění

Právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů EU zatím není příliš využíváno, což je zčásti dáno nedostatečným povědomím a informovaností o právech a výhodách, jež toto právní postavení přináší. Bylo by tudíž záhodno informovat státní příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývali na území určitého členského státu, o možném nároku na získání tohoto právního postavení a o postupu pro podání příslušné žádosti.

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státě

COM(2022) 655

Pozměňovací návrh 13

4. bod odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Je třeba stanovit procesní pravidla pro postup posuzování žádostí o jednotné povolení. Tento postup by měl být s ohledem na běžné pracovní vytížení správních orgánů členských států účinný a snadno zvládnutelný, transparentní a spravedlivý, aby dotýcným osobám nabízel odpovídající právní jistotu.	Je třeba stanovit procesní pravidla pro postup posuzování žádostí o jednotné povolení. Tento postup by měl být účinný a snadno zvládnutelný, transparentní a spravedlivý, aby dotýcným osobám zaručil odpovídající právní jistotu a rychlé posouzení žádosti .

Odůvodnění

Zejména v této době, kdy migrace nabývá stále větších rozměrů, by nebylo vhodné, aby byl postup posuzování žádostí o jednotné povolení (který by měly vykonávat speciální úřady) podřazen jině pracovní náplni.

Pozměňovací návrh 14

5. bod odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Ustanoveními této směrnice by neměla být dotčena pravomoc členských států regulovat přijímání státních příslušníků třetích zemí, včetně objemu vstupů státních příslušníků třetích zemí přicházejících za účelem výkonu zaměstnání.	Ustanoveními této směrnice by neměla být dotčena pravomoc členských států regulovat přijímání státních příslušníků třetích zemí, včetně objemu vstupů státních příslušníků třetích zemí přicházejících za účelem výkonu zaměstnání. Členské státy by v souvislosti se stanovováním počtu přijímaných osob měly konzultovat místní a regionální orgány a příslušné místní subjekty.

Odůvodnění

Stanovování počtu přijímaných osob je sice v kompetenci daného státu, avšak v jednotlivých regionech určitého členského státu může panovat velmi odlišná situace na trhu práce a zprůměrované celostátní údaje nemusí poskytovat přesnou představu o tom, kolik pracovníků je zapotřebí. Místní a regionální orgány by tudíž měly mít možnost uplatnit v tomto celostátním počtu své požadavky. Místní zainteresované strany, jako jsou místní a regionální sdružení, nevládní organizace zabývající se začleňováním migrantů a přijímáním uprchlíků, rady pro uprchlíky a další subjekty, mohou rovněž poskytnout správný odhad počtu přijímaných státních příslušníků třetích zemí.

Pozměňovací návrh 15**15. bod odůvodnění**

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Určením příslušného orgánu podle této směrnice by neměly být dotčeny pravomoci ani úloha jiných orgánů a případně sociálních partnerů, pokud jde o posuzování žádosti a rozhodnutí o ní.	Určením příslušného orgánu podle této směrnice by neměly být dotčeny pravomoci ani úloha jiných orgánů, včetně orgánů místních a regionálních , a případně sociálních partnerů, pokud jde o posuzování žádosti a rozhodnutí o ní.

Odůvodnění

Účelem pozměňovacího návrhu je zaručit, že místní a regionální orgány nepřijdou o své pravomoci a úkoly.

Pozměňovací návrh 16**16. bod odůvodnění**

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Lhůta pro přijetí rozhodnutí o žádosti by však neměla zahrnovat dobu nezbytnou pro uznání odborné kvalifikace. Touto směrnicí by neměly být dotčeny vnitrostátní postupy uznávání diplomů.	Lhůta pro přijetí rozhodnutí o žádosti by však neměla zahrnovat dobu nezbytnou pro uznání odborné a akademické kvalifikace a neměly by jí být dotčeny vnitrostátní nebo regionální postupy uznávání diplomů.

Odůvodnění

Na procesu uznávání kvalifikací se podílejí různé orgány a mohlo by se stát, že se kvůli němu zpomalí vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu. V některých členských státech jsou mnohé profese regulovány na regionální úrovni. Při uznávání těchto kvalifikací musí regiony uplatňovat příslušné právní předpisy.

Pozměňovací návrh 17**32. bod odůvodnění**

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Za účelem řádného prosazování této směrnice by měly členské státy zajistit zavedení vhodných mechanismů pro monitorování zaměstnavatelů a v příslušných případech na svém území provádět vhodné, účinné a odpovídající inspekce. Výběr zaměstnavatelů, kteří budou předmětem inspekce, by měl především vycházet z posouzení rizik, jež vypracují příslušné orgány členských států s přihlédnutím k faktorům, jako je například odvětví, ve kterém daná společnost vykonává svou činnost, či případné dřívější porušení předpisů.	Za účelem řádného prosazování této směrnice by měly členské státy ve spolupráci s místními a regionálními samosprávnými celky zajistit zavedení vhodných mechanismů pro monitorování zaměstnavatelů a v příslušných případech na svém území provádět vhodné, účinné a odpovídající inspekce. Výběr zaměstnavatelů, kteří budou předmětem inspekce, by měl především vycházet z posouzení rizik, jež vypracují příslušné orgány členských států s přihlédnutím k faktorům, jako je například odvětví, ve kterém daná společnost vykonává svou činnost, či případné dřívější porušení předpisů.

Odůvodnění

Díky tomu, že se do monitorování budou moci zapojit i místní a regionální samosprávné celky, se budou moci ochráně pracovníků a souvisejícím kontrolám na pracovišti věnovat také místní a regionální policejní složky.

Pozměňovací návrh 18

Článek 5

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Příslušný orgán 1. Členské státy určí orgán příslušný k přijímání žádostí a vydávání jednotného povolení. 2. Příslušný orgán rozhoduje o celé žádosti co nejdříve, v každém případě nejpozději do čtyř měsíců ode dne jejího podání. Lhůta uvedená v prvním pododstavci zahrnuje provedení kontroly situace na trhu práce a udělení požadovaného víza podle čl. 4 odst. 3. Za mimořádných okolností souvisejících s obtížností posouzení žádosti může být tato lhůta prodloužena. Pro případ, kdy rozhodnutí není učiněno ve lhůtě stanovené v tomto odstavci, jsou stanoveny právní důsledky vnitrostátními právními předpisy. 3. Příslušný orgán rozhodnutí písemně oznámí žadateli v souladu s oznamovacími postupy stanovenými příslušnými vnitrostátními právními předpisy. 4. V případě, že informace nebo dokumenty připojené k žádosti nejsou podle kritérií stanovených ve vnitrostátním právu úplné, příslušný orgán písemně vyrozumí žadatele o tom, že jsou požadovány dodatečné informace nebo dokumenty, přičemž stanoví přiměřenou lhůtu pro jejich předložení. Lhůta uvedená v odstavci 2 se pozastaví do doby, než příslušný orgán nebo jiné dotčené orgány obdrží požadované dodatečné informace. Pokud dodatečné informace nebo dokumenty nejsou v této lhůtě poskytnuty, může příslušný orgán žádost zamítnout.	Příslušný orgán 1. Členské státy určí orgán příslušný k přijímání žádostí a vydávání jednotného povolení. 2. Příslušný orgán rozhoduje o celé žádosti co nejdříve, v každém případě nejpozději do čtyř měsíců ode dne jejího podání. Lhůta uvedená v prvním pododstavci zahrnuje provedení kontroly situace na trhu práce a udělení požadovaného víza podle čl. 4 odst. 3. Za mimořádných okolností souvisejících s obtížností posouzení žádosti může být tato lhůta prodloužena, nebo naopak zkrácena, pokud nastane závažná politická či sociální situace nebo dojde k přírodní katastrofě a pod podmínkou, že bude později ověřeno splnění požadavků. Pro případ, kdy rozhodnutí není učiněno ve lhůtě stanovené v tomto odstavci, jsou stanoveny právní důsledky vnitrostátními právními předpisy. 3. Příslušný orgán rozhodnutí písemně oznámí žadateli v souladu s oznamovacími postupy stanovenými příslušnými vnitrostátními právními předpisy. 4. V případě, že informace nebo dokumenty připojené k žádosti nejsou podle kritérií stanovených ve vnitrostátním právu úplné, příslušný orgán písemně vyrozumí žadatele o tom, že jsou požadovány dodatečné informace nebo dokumenty, přičemž stanoví přiměřenou lhůtu pro jejich předložení. Lhůta uvedená v odstavci 2 se pozastaví do doby, než příslušný orgán nebo jiné dotčené orgány obdrží požadované dodatečné informace. Pokud dodatečné informace nebo dokumenty nejsou v této lhůtě poskytnuty, může příslušný orgán žádost zamítnout. 5. Provedení kontroly situace na trhu práce je možné vynechat nebo uspišit, pokud daný zaměstnavatel sídlí v regionu či městě, z jehož strany byl příslušnému orgánu členského státu oznámen nedostatek pracovních sil, který nelze pokrýt pracovními silami daného členského státu.

Odůvodnění

Účelem pozměňovacího návrhu je umožnit, aby bylo uspišeno vyřízení žádostí v případě osob, které jdou za prací do regionů, jež se aktivně snaží vyřešit problém nedostatku pracovních sil náborem zahraničních pracovníků.

II. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

1. vítá strategický přístup k legální migraci;
2. uznává, že legální migranti mají zásadní význam pro evropskou ekonomiku a společnost a mohou se rovněž stát aktéry rozvoje, budou-li zavedena odpovídající politická opatření. Upozorňuje na to, že legální migrace je jedním z hlavních faktorů podporujících růst měst a dodává městům rozmanitější charakter a také větší dynamičnost z hlediska hospodářského rozvoje. Zdůrazňuje také přínos velkého podílu klíčových pracovníků z řad migrantů během pandemie COVID-19. Dále zdůrazňuje, že je nutné posílit rovné zacházení s pracovníky ze třetích zemí, zejména co se týče pracovních podmínek, svobody sdružování a spolčování a dávek sociálního zabezpečení, a ve větší míře chránit práva žen a genderové hledisko, především v odvětvích, v nichž pracuje velký podíl migrantek. Kromě toho je třeba chránit také osoby se zdravotním postižením a zaručit jim ochranu jejich práv a přístup ke zdravotní péči;
3. poukazuje na to, že místní a regionální orgány mají nejlepší předpoklady pro to, aby si utvořily ucelenou představu o momentálních i strukturálnějších nedostacích a příležitostech na místním trhu práce, a měly by tudíž být zapojeny do víceúrovňového řízení procesu, jehož cílem je přilákat talentované zahraniční pracovníky v souladu s potřebami místního trhu práce a zajistit, aby na něm zůstali. Za tímto účelem je nutné rozšířit prostor pro víceúrovňový dialog mezi místní, celostátní a unijní úrovní správy;
4. zdůrazňuje, že je nutné přistupovat k otázce zaměstnávání migrujících pracovníků uceleným způsobem, aby byly zohledněny veškeré aspekty procesu migrace – od náboru přes faktickou integraci až po volný pohyb na trhu práce v EU. Upozorňuje rovněž na to, že je důležité, aby rozsah legální ekonomické migrace odpovídal potřebám trhu práce v jednotlivých členských státech. V rámci tohoto procesu je třeba zapojit i partnery ze soukromého sektoru a zaměstnavatele a brát v potaz migrující pracovníky všech úrovní kvalifikace;
5. je si vědom toho, že v souvislosti s přechodem na zelenou a digitální ekonomiku v EU jsou nezbytné speciální dovednosti a restrukturalizace ekonomik a trhů práce, pro něž je třeba zajistit více pracovních sil a nové dovednosti v rámci technického a odborného vzdělávání a přípravy. Požaduje, aby byly do tohoto procesu zapojeny regionální a místní orgány, poněvadž lépe znají potřeby místních a regionálních trhů práce;
6. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány výraznou měrou napomáhají začleňování všech státních příslušníků třetích zemí, bez ohledu na jejich právní postavení. Nezřídka podporují rozmanitost a sociální soudržnost prostřednictvím řady progresivních politik, které umožňují posílit důvěru v místní orgány a zajistit spravedlivý přístup ke společným službám a sociální a ekonomické začlenění. Tyto orgány hrají stěžejní roli, co se týče přijímání uprchlíků a poskytování pomoci uprchlíkům, identifikace potřeb trhu práce a určování podmínek vyžadujících zavedení ochranných postupů (test trhu práce), uznávání a respektování rozmanitosti na trhu práce a zajištění rovných příležitostí pro všechny;
7. vyzývá k tomu, aby byly na úrovni EU komplexním způsobem shromažďovány údaje o poptávce po vysoce kvalifikovaných pracovnících v různých profesích a na různých trzích práce. Za tímto účelem by bylo nezbytné dále rozvinout takové iniciativy, jako je Evropský portál pracovní mobility (EURES), Europass a opatření, která jsou nyní stanovena v rámci nové agendy dovedností. Mohly by být vytvořeny zjednodušené platformy spolupráce založené na skutečných potřebách trhu, na něž často upozorňují i vnitrostátní sociální partneři;
8. je potěšen tím, že Evropský orgán pro pracovní záležitosti pomáhá zajistit, aby byla spravedlivým, jednoduchým a účinným způsobem prosazována pravidla EU týkající se pracovní mobility a koordinace sociálního zabezpečení, a to mj. prostřednictvím poskytování informací, koordinovaných a společných inspekcí, posílené administrativní spolupráce a podpory pracovní mobility, zejména v rámci EURES;
9. domnívá se, že přepracované znění obou směrnic je v souladu se zásadami subsidiarity a proporcionality;
10. vítá další opatření, která jsou stanovena v balíčku týkajícím se kvalifikovaných a talentovaných pracovníků, mj. spuštění pilotního projektu EU pro nábor talentovaných pracovníků, který je konkrétně zaměřen na osoby přicházející před ruskou invazí na Ukrajinu, a navrhované vytvoření rezervoáru talentů EU;

11. vítá ohlášený záměr Evropské komise rozšířit rezervoár talentů EU a zahrnout do něj také uprchlíky pobývající v EU a ve třetích zemích, neboť se tím otevírá cesta k udržitelnějšímu a inkluzivnějšímu přístupu k pracovní mobilitě a k řešení zaměřeným na třetí země. Připomíná, že při koncipování těchto nástrojů je třeba vyvinout větší úsilí o to, aby byly vytvořeny spravedlivé systémy pracovní mobility, které budou všem pracovníkům zaručovat důstojné pracovní podmínky a k nimž budou mít přístup uprchlíci, a to bez ohledu na státní příslušnost a místo pobytu a za rovných podmínek a s potřebnými zárukami ochrany. Stávající právní a administrativní rámec je příliš složitý a zpravidla brání dosažení odpovídajícího rozsahu. Uplatňování příliš byrokratických postupů může omezit přístup uprchlíků na trh práce, kterým tak bude postupně stále více hrozit, že se budou muset uchýlit k nehlášené práci a stanou se obětí zneužívání a vykořisťování;

12. zdůrazňuje, že do budoucna bude třeba zapojit do provádění projektů v oblasti mobility a talentových partnerství místní a regionální orgány (ty by se měly podílet na vypracování budoucích projektů), diaspor (jejich úkolem bude identifikovat potřeby migrantů a pomoci definovat projekty v zemích původu) a profesní sdružení a sdružení zaměstnavatelů (ta by měla za úkol prozkoumat potřeby trhu práce na celostátní a místní úrovni a pomoci navrhnout účinná opatření);

13. upozorňuje na to, že je třeba zohlednit potřeby různých zainteresovaných stran (migrantů, diaspor, místních a regionálních orgánů, zaměstnavatelů a profesních sdružení), aby bylo možné zajistit účinnost a udržitelnost budoucích projektů, které budou sloužit k dlouhodobému řízení legální migrace. Vyzývá proto ke zřízení pracovní skupiny za účasti Evropské komise, Evropského hospodářského sociálního výboru, Evropského výboru regionů a Evropského parlamentu, která by při svých jednáních měla vycházet z předchozích konzultací a dialogů s hlavními zainteresovanými stranami v oblasti integrace migrantů. Vyzývá rovněž k zajištění součinnosti s platformou EU pro pracovní migraci, kterou chce Evropská komise zřídit, a připomíná, že je třeba zohlednit v rámci budoucích projektů zvlášť zranitelnou situaci uprchlíků, aby jim byl zajištěn rovný přístup k příležitostem na trhu práce a aby existovaly potřebné právní záruky;

14. vyslovuje se pro to, aby byl v souladu s tím, co Komise uvádí ve sdělení Přilákání kvalifikovaných a talentovaných pracovníků do EU, zaveden program kombinující práci a cestování v EU, který bude určen mladým lidem ze třetích zemí. Dále se vyslovuje pro to, aby byl program DiscoverEU rozšířen i na jiné třetí země než jen ty, které se účastní programu Erasmus+, a žádá, aby byl podobný přístup uplatněn i v případě Evropského sboru solidarity, do něhož by se tak mohlo zapojit více třetích zemí, než je možné v současnosti. Díky tomu bude možné řešit výzvy a využívat příležitosti spojené s migrací v průběhu celého migračního cyklu;

15. domnívá se, že sdělení COM(2022) 657, jehož hlavním cílem a záměrem je přilákat na evropské území kvalifikované a talentované pracovníky, nebylo v návrzích směrnic COM(2022) 650 a 655 náležitě zohledněno, ačkoli poskytuje významný podnět ke změně toho, jakým způsobem přistupujeme ke zkoumání migrace;

16. poukazuje na to, že mezi státními příslušníky třetích zemí, kteří přispívají k trhu práce EU, existují určité skupiny, které hrají stále důležitější roli v zásadních odvětvích na evropských trzích práce a jimž by se tudíž měla věnovat pozornost v právních předpisech, například v rámci iniciativ zaměřených na posílení odvětví zdravotnictví a péče, jako je evropská záruka pro děti nebo zelená kniha o stárnutí. Vyzývá k tomu, aby byla státním příslušníkům třetích zemí poskytována rozsáhlejší cílená podpora s cílem usnadnit jim získání právního postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta, mobilitu v rámci EU a integraci. V této souvislosti je třeba položit zvláštní důraz na osoby požívající mezinárodní ochrany, pro něž budou v rámci navrhované směrnice o dlouhodobě pobývajících rezidentech platit stejná pravidla jako pro všechny ostatní státní příslušníky třetích zemí, na které se tato směrnice vztahuje, což ovšem znamená, že nebude zohledněna zvláštní situace a zranitelnost uprchlíků;

17. poukazuje na to, že pracovní mobilita může představovat další legální cestu, jíž se uprchlíci mohou dostat do Evropy nebo do jiných destinací, aniž by museli využít nelegální trasy. Skýtá jim totiž bezpečnou možnost uplatnit své dovednosti a svůj potenciál v regionech, které se snaží vyřešit problém nedostatku kvalifikovaných pracovníků v určitých oblastech. Navrhuje, aby byli uprchlíci pobývající ve třetích zemích považováni za dodatečnou kategorii kvalifikovaných pracovníků. Vytvoření této další legální cesty založené na pracovní migraci by mohlo pomoci snížit tlak, jemuž čelí evropské azylové systémy;

18. upozorňuje na to, že nelegální migrace sice tvoří jen malý podíl celkové migrace do EU, přesto ještě stále vytváří značný tlak na regiony a města, jež leží u vnějších hranic EU. Požaduje tudíž, aby byla náležitě uplatňována zásada sdílení zátěže mezi členskými státy EU a aby byla nelegální migrace potírána, mj. tím, že budou podniknuty kroky proti obchodníkům s lidmi, kteří vykořisťují žadatele o azyl a ekonomické migranty a vysílají je na nebezpečnou cestu;

19. připomíná, že v případě určitých vysoce odborných profesí (jako jsou například zdravotničtí pracovníci a inženýři) je třeba ještě více usnadnit vstup zjednodušením administrativních postupů, kdežto u tisícovek volných míst v odvětvích, v nichž je potřebné spíše technické než akademické vzdělání (například zemědělství, stavebnictví, doprava a strojírenství) nestačí usilovat o sladění nabídky na trhu s poptávkou po práci, nýbrž je nutné se zaměřit na jiný druh spolupráce, která bude spočívat nejen ve sladění nabídky na trhu s poptávkou, ale také v užší kooperaci se sociálními partnery a příslušnými vzdělávacími středisky, a to za účasti obcí a regionů;

20. dále pak vybízí členské státy ke zvážení toho, zda by bylo v zájmu přilákání kvalifikovaných a talentovaných pracovníků možné usnadnit získání právního postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů všem legálním migrantům, kteří mají vysokou kvalifikaci a pracují na vysoce kvalifikovaných pozicích, a také určitým skupinám státních příslušníků třetích zemí se střední kvalifikací (přičemž by samozřejmě bylo zapotřebí stanovit určité pořadí podle důležitosti), kteří by mohli pomoci zaplnit volná pracovní místa v odvětvích, která se potýkají s nedostatkem pracovníků (například v odvětví informačních technologií a ve zdravotnictví). Za tímto účelem by tedy bylo nezbytné sestavit seznamy profesí, v nichž prokazatelně chybí pracovní síly, avšak upustit v případě kvalifikovaných pracovníků od provádění testu trhu práce;

21. navrhuje, aby byly zřizovány (v rámci určitého regionu nebo metropolitní oblasti) místní systémy uznávání dovedností s cílem zajistit urychlení procesu sociálního a ekonomického začleňování státních příslušníků třetích zemí, kteří mají některé z právních postavení zaručených platnými vnitrostátními předpisy, ať už do dané země teprve přišli, nebo v ní již pobývají. Účelem těchto systémů uznávání dovedností by nebylo nahradit celostátní systémy, nýbrž je pouze doplnit a také zajistit rychlejší začlenění na regionální nebo metropolitní trh práce;

22. poukazuje na to, že v souvislosti s nedávným přílivem vysoce kvalifikovaných uprchlíků z Ukrajiny se ještě výrazněji ukázalo, že je nutné urychlit uznávání dovedností u všech státních příslušníků třetích zemí, které již upravuje nová směrnice o evropské modré kartě. Zásadní roli musí sehrát politika EU, která bude regulovat vstup migrujících pracovníků a zacházení s nimi, aby bylo možné docílit odpovídající rovnováhy v poměru mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, který je v současné době velmi nevyvážený, zejména v některých společensky důležitých profesích, například v odvětví péče a zdravotnictví;

23. připomíná, že je třeba mít na paměti také umělecky nadané osoby. Ty sice nespadají do žádaných profesních kategorií, ale mohou obohatit kulturu hostitelského členského státu a podnítit kulturní výměnu, jež je součástí historie našich územních celků, na kterou jsme hrdí;

24. doporučuje zavést dlouhodobé politiky, které nebudou zahrnovat pouze opatření týkající se bezpečnosti a budou podporovat lepší začleňování a zároveň se zaměřovat na základní příčiny migrace;

25. žádá, aby bylo podpořeno podnikání tím, že budou vytvořeny rozsáhlejší možnosti migrace do EU za účelem založení podniku nebo startupu a státním příslušníkům třetích zemí bude usnadněno získání povolení k zahájení podnikatelské činnosti. Poukazuje na to, že místní a regionální orgány mohou nově příchozím v tomto ohledu poradit a zprostředkovat jim kontakt s místními podniky a že je nutné soustavně tyto iniciativy podporovat z finančních prostředků EU;

26. poukazuje na to, že je nutné podporovat kulturu tolerance zlepšováním mezikulturního povědomí a rozvíjením pocitu sounáležitosti;

27. doporučuje posílit řízení migrace se zapojením řady různých subjektů, podpořit užší spolupráci mezi regionálními orgány a občanskou společností při řešení otázek migrace, rozmanitosti a začleňování, zintenzivnit dialog a spolupráci v oblasti migrace a zavést skutečně komplexní přístup ve všech jejích aspektech a při plném respektování lidských práv.

V Bruselu dne 30. listopadu 2022.

předseda
Evropského výboru regionů
Vasco ALVES CORDEIRO

Stanovisko Evropského výboru regionů k Reformě systému zeměpisných označení

(2023/C 79/11)

Zpravodajka: Karine GLOANEC-MAURIN (FR/SES), pověřená místostarostka nové obce Couëtron-au-Perche

Odkaz: Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zeměpisných označeních Evropské unie pro víno, lihoviny a zemědělské produkty a o režimech jakosti zemědělských produktů, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, (EU) 2017/1001 a (EU) 2019/787 a zrušuje nařízení (EU) č. 1151/2012

COM(2022) 134 final

I. DOPORUČENÉ POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zeměpisných označeních Evropské unie pro víno, lihoviny a zemědělské produkty a o režimech jakosti zemědělských produktů, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, (EU) 2017/1001 a (EU) 2019/787 a zrušuje nařízení (EU) č. 1151/2012

COM(2022) 134 final**Pozměňovací návrh 1**

Nový bod odůvodnění za 3. bodem odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	<i>Komise ve svém sdělení ze dne 30. června 2021 „Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU – na cestě k posílenému, propojenému, odolnému a prosperujícímu venkovu do roku 2040“ zařadila zeměpisná označení vzhledem k jejich přispění k hospodářské diverzifikaci venkovských oblastí mezi stěžejní iniciativy podporující prosperující venkovské oblasti.</i>

Odůvodnění

Zeměpisná označení přispívají díky řadě svých pozitivních vnějších efektů k udržitelnému růstu venkova.

Pozměňovací návrh 2

Nový bod odůvodnění za 3. bodem odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	<i>Změny zavedené v systému zeměpisných označení Unie nařízením (EU) 2021/2117 v rámci reformy společné zemědělské politiky (SZP).</i>

Odůvodnění

Je třeba zajistit soulad s pokrokem, jehož bylo dosaženo nařízením o společné organizaci trhů, a nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin (Úř. věst. L 343, 14.12.2012, s. 1) v souvislosti s nedávnou SZP.

Pozměňovací návrh 3

Nový bod odůvodnění za 11. bodem odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	<i>Politika EU v oblasti jakosti je veřejnou politikou spojenou s vytvářením veřejných statků a její přispění k přechodu na udržitelný potravinový systém by měl být posuzován z tohoto hlediska, prostřednictvím holistického mnohostranného přístupu zahrnujícího environmentální, hospodářskou a sociokulturní udržitelnost. Zeměpisná označení jsou nástroje, které mohou díky mechanismům obsaženým ve specifikaci produktu přispět k udržitelnému rozvoji venkova, diverzifikaci venkovského hospodářství, ochraně pracovních míst a malých a středních podniků, prevenci vyliďňování, zachování kulturní a socioekonomické rozmanitosti, ochraně venkovské krajiny, udržitelnému hospodaření s přírodními zdroji a jejich reprodukci, zachování biologické rozmanitosti, dobrým životním podmínkám zvířat, zabezpečení potravin a sledovatelnosti.</i>

Odůvodnění

Je důležité uznat přínos zeměpisných označení k environmentální, hospodářské a sociokulturní udržitelnosti, protože jsou neoddelitelně spjata s určitým územím.

Pozměňovací návrh 4

12. bod odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
(12) Aby se přispělo k přechodu na udržitelný potravinový systém a reagovalo na společenské požadavky na udržitelné podmínky šetrné k životnímu prostředí a klimatu zajišťující dobré zacházení se zvířaty, účinné využívání zdrojů a sociálně a eticky odpovědné výrobní metody, měli by být producenti produktů se zeměpisným označením povzbuzováni k dodržování norem udržitelnosti, které jsou přísnější než povinné normy a jdou nad rámec osvědčených postupů. Tyto konkrétní požadavky by mohly být stanoveny ve specifikaci produktu.	(12) Aby se přispělo k přechodu na udržitelný potravinový systém a reagovalo na společenské požadavky na udržitelné podmínky šetrné k životnímu prostředí a klimatu zajišťující dobré zacházení se zvířaty, účinné využívání zdrojů a sociálně a eticky odpovědné výrobní metody, měli by být producenti produktů se zeměpisným označením povzbuzováni k tomu, aby se dohodli na závazcích udržitelnosti, které přispějí k dosažení cílů environmentální, hospodářské a sociokulturní udržitelnosti. Tyto konkrétní závazky by mohly být stanoveny ve specifikaci produktu.

Odůvodnění

Neexistuje žádná definice „norem udržitelnosti“, které by bylo třeba dodržovat. Je proto důležité zachovat stejnou terminologii jako v článku 12, který hovoří o závazcích týkajících se udržitelnosti.

Pozměňovací návrh 5

Nový bod odůvodnění za 12. bodem odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	<i>Závazky v oblasti udržitelnosti by měly přispívat k jednomu nebo několika z těchto environmentálních, hospodářských nebo sociokulturních cílů:</i> 1. <i>Environmentální cíle, mimo jiné:</i> — <i>zmírňování změny klimatu a přizpůsobení se této změně, včetně energetické účinnosti a snižování spotřeby vody;</i> — <i>ochrana a udržitelné využívání půdy, krajiny a přírodních zdrojů;</i> — <i>ochrana biokulturní rozmanitosti a zachování vzácných semen, místních plemen a odrůd rostlin;</i> — <i>řízení a zlepšování zdraví a dobrých životních podmínek zvířat;</i> — <i>přechod na oběhové hospodářství.</i> 2. <i>Hospodářské cíle, mimo jiné:</i> — <i>zajištění udržitelných příjmů a odolnosti výrobců produktů se zeměpisným označením;</i> — <i>zvýšení ekonomické hodnoty produktů se zeměpisným označením a přerozdělení přidané hodnoty;</i> — <i>přínos k diverzifikaci hospodářství venkova;</i> — <i>zachování venkovských komunit a místního rozvoje, včetně pracovních míst v zemědělství.</i> 3. <i>Sociokulturní cíle, mimo jiné:</i> — <i>přilákání a podpora mladých a nových výrobců produktů se zeměpisným označením a usnadnění mezigeneračního přenosu know-how a kultury;</i> — <i>přínos k posílení identity venkova a kulturního a gastronomického dědictví;</i> — <i>podpora vzdělávání v otázkách souvisejících s režimem jakosti, zabezpečením potravin a vyváženou a rozmanitou stravou;</i> — <i>zlepšení koordinace mezi výrobcí prostřednictvím účinnějších nástrojů řízení.</i>

Odůvodnění

Za 12. bod odůvodnění je třeba vložit definici závazků udržitelnosti a připomenout, že udržitelnost zahrnuje tři pilíře: hospodářský, sociální a environmentální.

Pozměňovací návrh 6

Nový bod odůvodnění za 12. bodem odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	<i>Aby se systémy místní a regionální produkce potravin staly udržitelnějšími a přispěly k diverzifikované a vyvážené udržitelné stravě, měla by být zeměpisná označení zahrnuta do povinných minimálních kritérií pro zadávání veřejných zakázek na udržitelné potraviny.</i>

Odůvodnění

Jak doporučila studie Evropského výboru regionů⁽¹⁾, je třeba podporovat zařazení udržitelných potravin, včetně produktů s chráněným označením původu a chráněným zeměpisným označením.

Pozměňovací návrh 7

39. bod odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
(39) Postupy zápisu, změny a výmazu zeměpisných označení, včetně přezkumného řízení a námitkového řízení, by měly být prováděny co nejúčinnějším způsobem. Toho lze dosáhnout využitím pomoci při kontrole žádostí, kterou poskytuje Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO). Ačkoli se zvažovalo částečné přenesení odpovědnosti na EUIPO, Komise by zůstala odpovědná za zápis, změnu a zrušení, a to z důvodu silného vztahu ke společné zemědělské politice a k odborným znalostem potřebným k zajištění toho, aby byly náležitě posouzeny specifické vlastnosti vína, lihovin a zemědělských produktů.	(39) Postupy zápisu, změny a výmazu zeměpisných označení, včetně přezkumného řízení a námitkového řízení, by měly být prováděny co nejúčinnějším způsobem. Toho lze dosáhnout využitím pomoci při kontrole žádostí, kterou poskytuje Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), pokud jde o oblast jeho působnosti týkající se aspektů duševního vlastnictví. Zapojení EUIPO nesmí způsobit zvýšenou administrativní zátěž ani prodloužení trvání příslušných postupů. Ačkoli se zvažovalo částečné přenesení odpovědnosti na EUIPO, Komise by zůstala odpovědná za zápis, změnu a zrušení, a to z důvodu silného vztahu ke společné zemědělské politice a k odborným znalostem potřebným k zajištění toho, aby byly náležitě posouzeny specifické vlastnosti vína, lihovin a zemědělských produktů.

⁽¹⁾ Evropský výbor regionů, Soldi, R. (2018), Sustainable public procurement of food (Udržitelné zadávání veřejných zakázek na potraviny), <https://data.europa.eu/doi/10.2863/1187>.

Odůvodnění

Zeměpisná označení jsou víc než jen práva duševního vlastnictví. Vzhledem k jejich úzké vazbě na politiku rozvoje venkova by zeměpisná označení neměla být spravována jako ochranné známky. Navrhované nařízení by proto mělo jasně stanovit, že technická podpora EUIPO se bude týkat pouze zkoumání těch aspektů, které spadají do jeho působnosti, tj. duševního vlastnictví.

Pozměňovací návrh 8

Nový bod odůvodnění za 39. bodem odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	<i>EUIPO přispěje k fungování systému zeměpisných označení EU tím, že poskytne své odborné znalosti v oblasti duševního vlastnictví rovněž při plnění úkolů souvisejících s ochranou zeměpisných označení, a to i na internetu.</i>

Odůvodnění

Technická odbornost v oblasti práv duševního vlastnictví a zdroje úřadu EUIPO by mohly poskytnout neocenitelnou podporu při posilování ochrany zeměpisných označení. EUIPO by tak mohl doplnit odborné znalosti GR AGRI v oblasti zemědělství a rozvoje venkova o odborné znalosti v oblasti práv duševního vlastnictví.

Pozměňovací návrh 9

Nový bod odůvodnění za 39. bodem odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	<i>Ke zlepšení účinnosti systému přispějí jasné lhůty a rychlejší postupy pro změny specifikací produktu díky rozdělení na změny platné pro celou EU a standardní změny.</i>

Odůvodnění

Zjednodušení postupů pro změnu specifikací produktu přijaté v prosinci 2021 umožní snížit administrativní zátěž. To je důležité, protože změny specifikací mají zásadní vliv na zavedení úprav výrobních procesů.

Pozměňovací návrh 10

56. bod odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
(56) Za účelem doplnění nebo změny některých nepodstatných prvků tohoto nařízení by měla být na Komisi přenesena pravomoc přijímat akty v souladu s článkem 290 Smlouvy o fungování Evropské unie, pokud jde o vymezení norem udržitelnosti a stanovení kritérií pro uznávání stávajících norem udržitelnosti; vyjasnění nebo doplnění položek, které mají být uváděny jako součást doprovodných informací; svěřením úkolů souvisejících s kontrolou námitek a námitkovým řízením, správou rejstříku, zveřejňováním standardních změn specifikace produktu, konzultacemi v souvislosti s řízením o zrušení, zřízením a správou systému upozornění informujícího žadatele o dostupnosti jejich zeměpisného označení jako doménového jména, kontrolou zeměpisných označení třetích zemí jiných než zeměpisných označení podle Ženevského aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních, která jsou navržena k ochraně na základě mezinárodních jednání nebo mezinárodních dohod, úřadu EUIPO; stanovení vhodných kritérií pro sledování výkonu úřadu EUIPO při plnění úkolů, které mu byly svěřeny; stanovení dalších pravidel pro používání zeměpisných označení k určení složek ve zpracovaných produktech; stanovení dalších pravidel pro určení druhovosti výrazů; stanovení omezení a odchylek, pokud jde o zdroj krmiv v případě označení původu; stanovení omezení a odchylek, pokud jde o porážku živých zvířat nebo o zdroj surovin; stanovení pravidel pro určení používání názvu odrůdy rostlin nebo plemene zvířat; stanovení pravidel, která omezují informace obsažené ve specifikaci produktu pro zeměpisná označení a zaručené tradiční speciality; stanovení dalších podrobností o kritériích způsobilosti pro zaručené tradiční speciality; stanovení dalších pravidel pro určení vhodných postupů certifikace a akreditace, které se použijí pro subjekty pro certifikaci produktů; stanovení dalších pravidel pro další úpravu ochrany zaručených tradičních specialit;	(56) Za účelem doplnění nebo změny některých nepodstatných prvků tohoto nařízení by měla být na Komisi přenesena pravomoc přijímat akty v souladu s článkem 290 Smlouvy o fungování Evropské unie, pokud jde o vyjasnění nebo doplnění položek, které mají být uváděny jako součást doprovodných informací; svěřením úkolů souvisejících se správou rejstříku, zveřejňováním standardních změn specifikace produktu, zřízením a správou systému upozornění informujícího žadatele o dostupnosti jejich zeměpisného označení jako doménového jména, kontrolou zeměpisných označení třetích zemí jiných než zeměpisných označení podle Ženevského aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních, která jsou navržena k ochraně na základě mezinárodních jednání nebo mezinárodních dohod, úřadu EUIPO; stanovení vhodných kritérií pro sledování výkonu úřadu EUIPO při plnění úkolů, které mu byly svěřeny; stanovení omezení a odchylek, pokud jde o zdroj krmiv v případě označení původu; stanovení omezení a odchylek, pokud jde o porážku živých zvířat nebo o zdroj surovin; stanovení pravidel pro určení používání názvu odrůdy rostlin nebo plemene zvířat; stanovení pravidel, která omezují informace obsažené ve specifikaci produktu pro zeměpisná označení a zaručené tradiční speciality; stanovení dalších podrobností o kritériích způsobilosti pro zaručené tradiční speciality; stanovení dalších pravidel pro určení vhodných postupů certifikace a akreditace, které se použijí pro subjekty pro certifikaci produktů; stanovení dalších pravidel pro další úpravu ochrany zaručených tradičních specialit; stanovení dalších pravidel pro zaručené tradiční speciality pro určení druhovosti výrazů, podmínek pro používání názvů odrůd rostlin a plemen zvířat a vztahu k právům duševního vlastnictví; stanovení dalších pravidel pro společné žádosti týkající se více než jednoho území státu a doplnění pravidel postupu podávání žádostí o zaručené tradiční speciality;

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
stanovení dalších pravidel pro zaručené tradiční speciality pro určení druhovosti výrazů, podmínek pro používání názvů odrůd rostlin a plemen zvířat a vztahu k právům duševního vlastnictví; stanovení dalších pravidel pro společné žádosti týkající se více než jednoho území státu a doplnění pravidel postupu podávání žádostí o zaručené tradiční speciality; doplnění pravidel pro námitkové řízení u zaručených tradičních specialit za účelem stanovení podrobných postupů a lhůt; doplnění pravidel týkajících se procesu podávání žádostí o změnu u zaručených tradičních specialit; doplnění pravidel týkajících se procesu zrušení u zaručených tradičních specialit; stanovení podrobných pravidel týkajících se kritérií pro nepovinné údaje o jakosti; vyhrazení dalšího nepovinného údaje o jakosti a stanovení podmínky jeho použití; stanovení výjimek z používání výrazu „horský produkt“ a stanovení metod produkce a dalších kritérií pro používání tohoto nepovinného údaje o jakosti, zejména stanovení podmínek, za kterých je povoleno, aby suroviny nebo krmiva pocházely z jiných než horských oblastí. Je obzvláště důležité, aby Komise v rámci přípravné činnosti vedla odpovídající konzultace, a to i na odborné úrovni, a aby tyto konzultace probíhaly v souladu se zásadami stanovenými v interinstitucionální dohodě ze dne 13. dubna 2016 o zdokonalení tvorby právních předpisů. Pro zajištění rovné účasti na vypracovávání aktů v přenesené pravomoci obdrží Evropský parlament a Rada veškeré dokumenty současně s odborníky z členských států a jejich odborníci mají automaticky přístup na zasedání skupin odborníků Komise, jež se věnují přípravě aktů v přenesené pravomoci.	doplnění pravidel pro námitkové řízení u zaručených tradičních specialit za účelem stanovení podrobných postupů a lhůt; doplnění pravidel týkajících se procesu podávání žádostí o změnu u zaručených tradičních specialit; doplnění pravidel týkajících se procesu zrušení u zaručených tradičních specialit; stanovení podrobných pravidel týkajících se kritérií pro nepovinné údaje o jakosti; vyhrazení dalšího nepovinného údaje o jakosti a stanovení podmínky jeho použití; stanovení výjimek z používání výrazu „horský produkt“ a stanovení metod produkce a dalších kritérií pro používání tohoto nepovinného údaje o jakosti, zejména stanovení podmínek, za kterých je povoleno, aby suroviny nebo krmiva pocházely z jiných než horských oblastí. Je obzvláště důležité, aby Komise v rámci přípravné činnosti vedla odpovídající konzultace, a to i na odborné úrovni, a aby tyto konzultace probíhaly v souladu se zásadami stanovenými v interinstitucionální dohodě ze dne 13. dubna 2016 o zdokonalení tvorby právních předpisů. Pro zajištění rovné účasti na vypracovávání aktů v přenesené pravomoci obdrží Evropský parlament a Rada veškeré dokumenty současně s odborníky z členských států a jejich odborníci mají automaticky přístup na zasedání skupin odborníků Komise, jež se věnují přípravě aktů v přenesené pravomoci.

Odůvodnění

Je důležité, aby některé základní prvky systému byly definovány v nařízení, a nikoli v aktech v přenesené pravomoci.

Pozměňovací návrh 11

Článek 2

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Pro účely tohoto nařízení se použijí tyto definice: g) „druhovým výrazem“: i) název produktů, který se stal obecným názvem produktu v Unii, přestože se vztahuje k místu, regionu nebo zemi, kde byl produkt původně vyroben nebo uveden na trh; a ii) společný výraz popisující druhy produktů, příslušky produktů nebo jiné výrazy, které neodkazují na konkrétní produkt;	Pro účely tohoto nařízení se použijí tyto definice: g) „druhovým výrazem“: název produktů, který se stal obecným názvem produktu v Unii, přestože se vztahuje k místu, regionu nebo zemi, kde byl produkt původně vyroben nebo uveden na trh;

Odůvodnění

Bod ii) v písmenu g) přidává nové ustanovení týkající se definice druhového výrazu. Tato otázka by měla být ponechána na soudech.

Pozměňovací návrh 12

Článek 4

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh
	1. Účelem opatření stanovených v tomto nařízení je podpořit zemědělské a zpracovatelské činnosti a systémy hospodaření spojené s produkty vysoké kvality, a přispět tím k naplňování cílů politiky rozvoje venkova.

Odůvodnění

Zeměpisná označení EU hrají významnou roli při udržování hospodářské a sociální činnosti ve venkovských oblastech, a jsou proto zásadní pro zachování územní rovnováhy na regionální úrovni. Vzhledem k tomu, že sama Komise uznala zeměpisná označení za „klíčový faktor růstu venkova“, měl by být znovu zaveden odkaz na zeměpisná označení jako nástroj přispívající k rozvoji venkova.

Pozměňovací návrh 13

Článek 4

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
1. Tato hlava stanoví jednotný a výlučný systém zeměpisných označení, který chrání názvy vín, lihovin a zemědělských produktů, jejichž vlastnosti, přívlastky nebo pověst jsou spojeny s místem jejich produkce, a zajišťuje tak toto: a) producenti, kteří jednají kolektivně, mají nezbytné pravomoci a odpovědnosti k řízení svého zeměpisného označení, včetně reagování na společenskou poptávku po produktech, které jsou výsledkem udržitelné produkce v jejich třech rozměrech ekonomické, environmentální a sociální hodnoty, a včetně působení na trhu; b) spravedlivou hospodářskou soutěž pro výrobce v obchodním řetězci; c) spotřebitelé mají k dispozici spolehlivé informace a záruku pravosti těchto výrobků a mohou je na trhu snadno identifikovat, a to i při elektronickém obchodování;	1. Tato hlava stanoví jednotný a výlučný systém zeměpisných označení, který chrání názvy vín, lihovin a zemědělských produktů, jejichž vlastnosti, přívlastky nebo pověst jsou spojeny s místem jejich produkce, a zajišťuje tak toto: a) producenti, kteří jednají kolektivně, mají nezbytné pravomoci a odpovědnosti k řízení svého zeměpisného označení, včetně vytváření hodnoty a reagování na společenskou poptávku po produktech, které jsou výsledkem udržitelné produkce v jejich třech rozměrech ekonomické, environmentální a sociální hodnoty, a včetně působení na trhu; b) spravedlivou hospodářskou soutěž pro výrobce v obchodním řetězci; c) spotřebitelé mají k dispozici spolehlivé informace a záruku pravosti těchto výrobků a mohou je na trhu snadno identifikovat, a to i v systému doménových jmen a při elektronickém obchodování;

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
d) účinný zápis zeměpisných označení s ohledem na vhodnou ochranu práv duševního vlastnictví a	d) účinný zápis zeměpisných označení s ohledem na vhodnou ochranu práv duševního vlastnictví na jednotném trhu a digitálním trhu EU;
e) účinné prosazování a uvádění na trh v celé Unii a při elektronickém obchodování, což zajišťuje integritu vnitřního trhu.	e) účinné prosazování a uvádění na trh v celé Unii, jakož i v systému doménových jmen a při elektronickém obchodování, což zajišťuje integritu vnitřního trhu; f) sdílení přidané hodnoty spojené s produkty se zeměpisným označením v rámci celého hodnotového řetězce, takže producenti mohou stabilizovat ceny a investovat do kvality a pověsti svých produktů.

Odůvodnění

Stejně jako v případě vín se zeměpisným označením dle článku 172b nařízení o společné organizaci trhů, i zde je třeba zdůraznit, že zeměpisná označení musí usilovat o vytváření přidané hodnoty v celém řetězci, aby se zlepšila jejich kvalita a pověst.

Pozměňovací návrh 14

Článek 12

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
1. Seskupení producentů se může dohodnout na závazcích udržitelnosti, které je třeba dodržovat při produkci produktu označeného zeměpisným označením. Cílem těchto závazků je uplatňovat vyšší standard udržitelnosti, než nařizují právní předpisy Unie nebo vnitrostátní právní předpisy, a jít nad rámec osvědčených postupů ve významných ohledech, pokud jde o sociální, environmentální nebo hospodářské závazky. Tyto závazky musí být konkrétní, musí zohledňovat stávající udržitelné postupy používané u produktů označených zeměpisným označením a mohou odkazovat na stávající systémy udržitelnosti.	1. Seskupení producentů se může dohodnout na závazcích hospodářské, environmentální nebo sociální udržitelnosti, které je třeba dodržovat při produkci produktu označeného zeměpisným označením. Tyto závazky musí být konkrétní, musí zohledňovat stávající udržitelné postupy používané u produktů označených zeměpisným označením a mohou odkazovat na stávající systémy udržitelnosti.
2. Závazky udržitelnosti uvedené v odstavci 1 se uvedou do specifikace produktu.	2. Závazky udržitelnosti uvedené v odstavci 1 se mohou uvést do specifikace produktu a/nebo se mohou rozpracovat v rámci samostatných iniciativ.
3. Závazky udržitelnosti uvedené v odstavci 1 nejsou dotčeny požadavky na dodržování hygienických a bezpečnostních norem a pravidel hospodářské soutěže.	3. Závazky udržitelnosti uvedené v odstavci 1 nejsou dotčeny požadavky na dodržování hygienických a bezpečnostních norem a pravidel hospodářské soutěže.

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
4. Komisi je svěřena pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 84 definující normy udržitelnosti v různých odvětvích a stanovující kritéria pro uznávání stávajících norem udržitelnosti, které mohou dodržovat producenti produktů označených zeměpisným označením. 5. Komise může přijmout prováděcí akty vymezující harmonizovanou podobu závazků udržitelnosti. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 53 odst. 2.	

Odůvodnění

Kritéria udržitelnosti nelze definovat prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci. Musí být specifikována v nařízení, přičemž je ponecháno na rozhodnutí seskupení producentů, zda dohodnuté závazky udržitelnosti zahrnou do specifikací produktu nebo je stanoví jiným způsobem.

Pozměňovací návrh 15

Článek 17

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
2. Doba přezkumu by neměla přesáhnout šest měsíců. V případě, že doba přezkumu přesáhne nebo pravděpodobně přesáhne 6 měsíců, Komise písemně informuje žadatele o důvodech prodlení.	2. Doba přezkumu nesmí přesáhnout šest měsíců. V případě, že doba přezkumu přesáhne nebo pravděpodobně přesáhne 6 měsíců, musí Komise písemně informovat žadatele o důvodech prodlení.

Odůvodnění

Šestiměsíční lhůtu stanovenou v nařízení Evropská komise zpravidla nedodržuje a producenti ani členské státy nejsou nikdy informováni o důvodech zpoždění (ačkoli nařízení tuto možnost stanoví). Mělo by být jasné stanoveno, že doba přezkumu nesmí přesáhnout šest měsíců.

Pozměňovací návrh 16

Článek 17

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
5. Komisi je svěřena pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 84, kterými toto nařízení doplní o pravidla pro pověření úřadu EUIPO úkoly stanovenými v tomto článku.	

Odůvodnění

Mělo by být jasné stanoveno, že za posuzování žádostí o zápis je odpovědná Komise. V otázkách duševního vlastnictví bude moci Komise počítat s technickou podporou ze strany EUIPO. Toto rozdělení pravomocí ve vztahu k právům duševního vlastnictví by však mělo být jasné vymezeno v legislativním návrhu, a nikoli prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci.

Pozměňovací návrh 17

Článek 19

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
10. <i>Komisi je svěřena pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 84, kterými doplní toto nařízení o podrobné postupy a lhůty pro námitkové řízení, pro úřední předkládání připomínek vnitrostátními orgány a osobami s oprávněným zájmem, které nevyvolají zahájení námitkového řízení, a o pravidla pro svěřeni svých úkolů stanovených v tomto článku úřadu EUIPO.</i>	

Odůvodnění

Mělo by být jasné stanovení, že za námitkové řízení je odpovědná Komise. Pokud budou úkoly přeneseny na EUIPO, měly by být jasné vymezeny v legislativním návrhu, a nikoli prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci.

Pozměňovací návrh 18

Článek 25

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh
5. Standardní změna se považuje za změnu dočasnou, pokud se týká dočasné změny specifikace produktu z důvodu povinných hygienických a fytosanitárních opatření stanovených orgány veřejné správy nebo dočasné změny nutné z důvodu přírodní katastrofy či nepříznivých povětrnostních podmínek formálně uznaných příslušnými orgány.	5. Standardní změna se považuje za změnu dočasnou, pokud se týká dočasné změny specifikace produktu z důvodu povinných hygienických a fytosanitárních opatření stanovených orgány veřejné správy nebo dočasné změny nutné z důvodu přírodní katastrofy či nepříznivých povětrnostních podmínek nebo následků mimořádné geopolitické události formálně uznaných příslušnými orgány.

Odůvodnění

Nedávné události ukazují, že je vhodné zohlednit geopolitické situace, jako je válka, a umožnit tak dočasné změny specifikací produktů.

Pozměňovací návrh 19

Článek 25

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
8. Pokud žádost o změnu na úrovni Unie týkající se specifikace produktu u zapsaného zeměpisného označení zahrnuje také standardní změny nebo dočasné změny, Komise přezkoumá pouze změnu na úrovni Unie. Jakékoli standardní změny nebo dočasné změny se nepovažují za podané. Přezkum těchto žádostí se zaměří na změny prováděné na úrovni Unie. Komise nebo dotčený členský stát mohou případně vyzvat žadatele, aby pozměnil další prvky specifikace produktu.	8. Pokud žádost o změnu na úrovni Unie týkající se specifikace produktu u zapsaného zeměpisného označení zahrnuje také standardní změny nebo dočasné změny, Komise přezkoumá pouze změnu na úrovni Unie. Jakékoli standardní změny nebo dočasné změny se nepovažují za podané. Přezkum těchto žádostí se zaměří na změny prováděné na úrovni Unie. Komise rovněž posoudí, zda změna na úrovni Unie týkající se specifikace produktu u zeměpisného označení neoslabí případná jiná existující zeměpisná označení či označení původu.

Odůvodnění

Dát Evropské komisi možnost žádat o změny ve specifikaci produktu, které přesahují rámec podané žádosti o změnu, představuje riziko.

Pozměňovací návrh 20

Článek 26

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
6. Komisi je svěřena pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 84, kterými toto nařízení doplní o pravidla pro pověření úřadu EUIPO úkoly stanovenými v odstavci 5.	

Odůvodnění

Přenesení těchto úkolů na EUIPO je nepřijatelné.

Pozměňovací návrh 21

Čl. 27 odst. 1

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
1. Zeměpisná označení zapsaná v unijním rejstříku zeměpisných označení jsou chráněna proti:	1. Zeměpisná označení zapsaná v unijním rejstříku zeměpisných označení a označení chráněná mezinárodními dohodami v Unii jsou chráněna proti:

Odůvodnění

Zeměpisná označení, která jsou chráněna dvoustrannými nebo mnohostrannými dohodami, nemusí být nutně automaticky zařazena do unijního rejstříku.

Pozměňovací návrh 22

Čl. 27 odst. 1 písm. a)

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
a) jakémukoli přímému či nepřímému obchodnímu použití zeměpisného označení pro produkty, na které se zápis nevztahuje, pokud jsou tyto produkty srovnatelné s produkty zapsanými pod tímto názvem nebo pokud je při používání tohoto názvu využívána, oslabována, zhoršována nebo poškozována pověst chráněného názvu;	a) jakémukoli přímému či nepřímému obchodnímu použití zeměpisného označení pro produkty, na které se zápis nevztahuje, pokud jsou tyto produkty srovnatelné s produkty zapsanými pod tímto názvem nebo pokud je při používání tohoto názvu využívána, oslabována, zhoršována nebo poškozována pověst chráněného názvu, včetně případů, kdy jsou tyto produkty použity jako složky;

Odůvodnění

V zájmu souladu s novými ustanoveními o ochraně zeměpisných označení používaných jako složky, která jsou obsažena v článku 28 tohoto návrhu nařízení, je vhodné znovu zavést odkaz na zeměpisná označení produktů používaných jako složky.

Pozměňovací návrh 23

Čl. 27 odst. 1 písm. b)

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
b) jakémukoli zneužití, napodobení nebo připomenutí, a to i tehdy, je-li uveden skutečný původ produktů nebo služeb nebo je-li chráněný název přeložen nebo doprovázen výrazy jako „druh“, „typ“, „způsob“, „jak se vyrábí v“, „napodobenina“, „chut“, „jako“ nebo podobnými výrazy;	b) jakémukoli zneužití, napodobení nebo připomenutí, a to i v případě, když jsou zapojeny členské státy nebo veřejné orgány a tehdy, je-li uveden skutečný původ produktů nebo služeb nebo je-li chráněný název přeložen, přepsán či transliterován nebo doprovázen výrazy jako „druh“, „typ“, „způsob“, „jak se vyrábí v“, „napodobenina“, „chut“, „jako“ nebo podobnými výrazy, včetně případů, kdy jsou tyto produkty použity jako složky ;

Odůvodnění

Měla by být rovněž posílena ochrana před jakýmikoli kroky jiných členských států a veřejných orgánů, které formálně respektují meze zákonnosti, ale jejichž cílem je zneužít popularity zeměpisného označení.

Pozměňovací návrh 24

Čl. 27 odst. 1 písm. c)

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
c) jakémukoli jinému nepravdivému nebo zavádějícímu údaji o provenienci, původu, povaze nebo základních vlastnostech produktu, který je použit na vnitřním nebo vnějším obalu, na reklamních materiálech, dokladech nebo informacích uváděných na internetových stránkách týkajících se daného produktu, jakož i proti použití obalů, které by mohly vyvolat mylný dojem, pokud jde o původ produktu;	c) jakémukoli jinému nepravdivému nebo zavádějícímu údaji o provenienci, původu, povaze nebo základních vlastnostech produktu, který je použit na vnitřním nebo vnějším obalu, na reklamních materiálech, dokladech nebo informacích uváděných na internetových stránkách nebo v doménových jménech týkajících se daného produktu, jakož i proti použití obalů, které by mohly vyvolat mylný dojem, pokud jde o původ produktu;

Pozměňovací návrh 25

Čl. 27 odst. 2

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
2. Pro účely odst. 1 písm. b) jde o připomínání zeměpisného označení zejména tehdy, pokud výraz, označení nebo jiný způsob označování nebo balení představuje v mysli rozumně uvažujícího spotřebitele přímou a jasnou souvislost s produktem, na který se vztahuje zapsané zeměpisné označení, a tím zneužívá, oslabuje, zhoršuje nebo poškozuje pověst zapsaného názvu.	

Odůvodnění

V současných předpisech EU o zeměpisných označeních není připomínání nijak definováno. Extenzivní výklad pojmu připomínání podal Soudní dvůr EU, a ten není v navrhovaném článku zohledněn. Otázku připomínání je nejlépe ponechat na Soudním dvoru EU, aby ji nadále posuzoval případ od případu.

Pozměňovací návrh 26

Čl. 27 odst. 7

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
7. Pokud je zeměpisným označením složený název, který obsahuje výraz považovaný za druhový, nepředstavuje použití tohoto výrazu jednání uvedené v odst. 1 písm. a) a b).	

Odůvodnění

Toto ustanovení by mohlo být rizikové pro některá vína s chráněným označením původu.

Pozměňovací návrh 27

Nový odstavec – článek 27

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	8. Členské státy přijmou vhodná správní nebo soudní opatření s cílem zabránit neoprávněnému používání chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení podle odstavce 1 u produktů, které jsou produkovány nebo uváděny na trh v daném členském státě, nebo toto neoprávněné používání zastavit. Za tímto účelem určí členské státy orgány příslušné pro přijímání těchto opatření v souladu s postupy stanovenými jednotlivými členskými státy.

Odůvodnění

Bylo by důležité znovu zavést toto ustanovení z čl. 13 odst. 3 nařízení (EU) č. 1151/2012.

Pozměňovací návrh 28

Čl. 28 odst. 2

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
2. Zeměpisné označení označující složku produktu se nesmí používat v názvu potraviny souvisejícího zpracovaného produktu, s výjimkou případů dohody se seskupením producentů, které zastupuje dvě třetiny producentů.	2. Zeměpisné označení označující složku produktu se nesmí používat v názvu potraviny souvisejícího zpracovaného produktu, s výjimkou případů dohody se seskupením producentů, které může stanovit minimální podmínky jeho použití. Tímto použitím jako složky může vznikat nárok na finanční náhradu ze strany zpracovatele, který produkt se zeměpisným označením využívá.

Odůvodnění

Je třeba uvést, že seskupení producentů mohou stanovit minimální kritéria použití svých produktů se zeměpisným označením jako složek a dále mohou žádat finanční příspěvek nebo náhradu zvýšených nákladů na provádění a řízení běžné činnosti.

Pozměňovací návrh 29

Čl. 28 odst. 3

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
3. Komisi je svěřena pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 84, kterými toto nařízení doplní o další pravidla pro používání zeměpisných označení k identifikaci složek zpracovaných produktů uvedených v odstavci 1 tohoto článku.	

Odůvodnění

V tomto nařízení by měla být definována nová pravidla týkající se zeměpisných označení produktů používaných jako složky.

Pozměňovací návrh 30

Článek 29

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
3. Komisi je svěřena pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 84, kterými toto nařízení doplní o další pravidla pro určení druhovosti výrazů uvedených v odstavci 1 tohoto článku.	

Odůvodnění

Další pravidla týkající se druhovosti by případně měla být stanovena v nařízení, a nikoli prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci.

Pozměňovací návrh 31

Čl. 32 odst. 1

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
1. Seskupení producentů se zřizuje z podnětu zúčastněných stran, včetně zemědělců, zemědělských dodavatelů, zpracovatelů meziproduktů a zpracovatelů konečných produktů, jak určí vnitrostátní orgány a podle povahy dotčeného produktu. Členské státy ověří, zda seskupení producentů funguje transparentním a demokratickým způsobem a zda mají všichni producenti produktu označeného zeměpisným označením právo na členství v seskupení. Členské státy mohou stanovit, že se práce seskupení producentů účastní také veřejní činitelé a další zúčastněné strany, jako jsou skupiny spotřebitelů, maloobchodníci a dodavatelé.	1. Seskupení producentů se zřizuje z podnětu zúčastněných stran, a může se skládat z producentů a/nebo zpracovatelů, jak určí příslušné vnitrostátní orgány a podle povahy dotčeného produktu. Členské státy ověří, zda seskupení producentů funguje transparentním a demokratickým způsobem a zda mají všichni producenti produktu označeného zeměpisným označením právo na členství v seskupení.

Odůvodnění

Kategorie členů seskupení producentů se liší podle typu hodnotového řetězce a mezi jednotlivými členskými státy, proto je vhodnější omezit specifikaci na producenty a zpracovatele. Kromě toho je obtížné ocenit přidanou hodnotu začlenění subjektů nepodílejících se na výrobním procesu mezi členy seskupení producentů.

Pozměňovací návrh 32

Čl. 32 odst. 2

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
2. Seskupení producentů může vykonávat zejména tyto pravomoci a povinnosti: a) vypracovávat specifikaci produktu a řídit vnitřní kontroly, které zajišťují soulad výrobních kroků produktu označeného zeměpisným označením s uvedenou specifikací; b) podnikat právní kroky s cílem zajistit ochranu zeměpisného označení a práv duševního vlastnictví, která s tímto označením přímo souvisejí; c) dohodnout závazky udržitelnosti, ať už jsou či nejsou součástí specifikace produktu, nebo jsou samostatným podnětem, včetně opatření pro ověřování dodržování těchto závazků a zajištění jejich přiměřené publicity, zejména v informačním systému poskytovaném Komisí; d) přijímat opatření ke zlepšení výkonnosti zeměpisného označení, včetně: i) vývoje, organizace a provádění kolektivních marketingových a reklamních kampaní; ii) šíření informací a propagačních činností zaměřených na informování spotřebitelů o vlastnostech produktu označeného zeměpisným označením;	2. Seskupení producentů může vykonávat zejména tyto pravomoci a povinnosti: a) vypracovávat specifikaci produktu a řídit činnosti, které zajišťují soulad výrobních kroků produktu označeného zeměpisným označením s uvedenou specifikací; b) podnikat právní kroky s cílem zajistit ochranu zeměpisného označení a práv duševního vlastnictví, která s tímto označením přímo souvisejí; c) dohodnout závazky udržitelnosti, ať už jsou či nejsou součástí specifikace produktu, nebo jsou samostatným podnětem, včetně opatření pro ověřování dodržování těchto závazků a zajištění jejich přiměřené publicity, zejména v informačním systému poskytovaném Komisí; d) <i>sdílet osvědčené postupy a zvyšovat povědomí producentů o závazcích udržitelnosti podle článku 12. Lze tak činit mimo jiné formou poskytování informací o dostupné finanční podpoře, vytváření nástrojů a akčních plánů.</i> e) přijímat opatření ke zlepšení výkonnosti zeměpisného označení, včetně: i) vývoje, organizace a provádění kolektivních marketingových a reklamních kampaní; ii) šíření informací a propagačních činností zaměřených na informování spotřebitelů o vlastnostech produktu označeného zeměpisným označením;

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
iii) provádění analýz ekonomické výkonnosti, udržitelnosti produkce, výživového profilu a organoleptického profilu produktu označeného zeměpisným označením; iv) šíření informací o zeměpisném označení a příslušném symbolu Unie a v) poskytování poradenství a školení současným i budoucím producentům, mimo jiné v oblasti začleňování hlediska rovnoprávnosti žen a mužů a rovnosti pohlaví; e) bojovat na vnitřním trhu proti padělání a podezření na podvodné používání zeměpisného označení označujících produkty, které nejsou v souladu se specifikací produktu, sledováním používání zeměpisného označení na celém vnitřním trhu a na trzích třetích zemí, kde jsou zeměpisná označení chráněna, včetně používání na internetu, a v případě potřeby informovat donucovací orgány pomocí dostupných důvěrných systémů.	iii) provádění analýz ekonomické výkonnosti, udržitelnosti produkce, výživového profilu a organoleptického profilu produktu označeného zeměpisným označením; iv) šíření informací o zeměpisném označení a příslušném symbolu Unie a v) poskytování poradenství a školení současným i budoucím producentům, mimo jiné v oblasti začleňování hlediska rovnoprávnosti žen a mužů a rovnosti pohlaví; f) bojovat na vnitřním trhu proti padělání a podezření na podvodné používání zeměpisného označení označujících produkty, které nejsou v souladu se specifikací produktu, sledováním používání zeměpisného označení na celém vnitřním trhu a na trzích třetích zemí, kde jsou zeměpisná označení chráněna, včetně používání na internetu, a v případě potřeby informovat donucovací orgány pomocí dostupných důvěrných systémů.

Odůvodnění

Kapacity neuznaných seskupení producentů nejsou dostačující k tomu, aby mohla tyto nové úkoly převzít. Naopak by přenesením nových pravomocí na uznaná seskupení producentů bylo možné motivovat neaktivnější neuznaná seskupení k tomu, aby se nechala uznat a tak zlepšila svou strukturu.

Pozměňovací návrh 33

Čl. 32 odst. 2 – nové písmeno g)

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	g) přijímat opatření ke zvýšení hodnoty produktů a v případě potřeby činit kroky s cílem předcházet nebo bránit opatřením, která nepříznivě ovlivňují nebo by mohla nepříznivě ovlivňovat způsob vnímání těchto produktů.

Odůvodnění

Je nezbytné znovu zavést toto ustanovení čl. 45 odst. 1 písm. f) nařízení (EU) č. 1151/2012, aby se posílila úloha a pravomoci seskupení producentů produktů se zeměpisným označením.

Pozměňovací návrh 34

Článek 33

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
1. Na žádost seskupení producentů, která splňují podmínky odstavce 3, určí členské státy v souladu se svými vnitrostátními právními předpisy jedno seskupení producentů jako uznané seskupení producentů pro každé zeměpisné označení pocházející z jejich území, které je zapsáno nebo je předmětem žádosti o zápis, nebo pro názvy produktů, které jsou potenciálním předmětem žádosti o zápis. 2. Seskupení producentů může být označeno jako uznané seskupení producentů na základě předchozí dohody uzavřené mezi nejméně dvěma třetinami producentů produktu se zeměpisným označením, kteří zastupují nejméně dvě třetiny produkce tohoto produktu v zeměpisné oblasti uvedené ve specifikaci produktu. Výjimečně se za uznané seskupení producentů považuje orgán uvedený v čl. 8 odst. 2 a jediný producent uvedený v čl. 8 odst. 3. 3. Kromě pravomocí a povinností uvedených v čl. 32 odst. 2 může uznané seskupení producentů vykonávat tyto pravomoci a povinnosti:	1. Na žádost seskupení producentů určí členské státy v souladu se svými vnitrostátními právními předpisy jedno seskupení producentů jako uznané seskupení producentů pro jedno nebo více zeměpisných označení pocházejících z jejich území. 2. Seskupení producentů může být označeno jako uznané seskupení producentů, pokud: a) má minimální počet členů nebo disponuje minimálním objemem nebo hodnotou tržní produkce, které stanoví daný členský stát, v oblasti, v níž vyvíjí svoji činnost. Tato ustanovení nesmějí bránit uznávání seskupení producentů, kteří se věnují výrobě malého rozsahu; aa) neoslabuje případná jiná existující zeměpisná označení či označení původu; b) poskytne dostatečné důkazy, že je schopen řádně vykonávat svoji činnost z časového hlediska i z hlediska efektivity a poskytování lidské, materiální a technické podpory svým členům; c) vykonává své pravomoci a povinnosti v souladu s kritérii spravedlivého a vyváženého zastoupení kategorií hospodářských subjektů zapojených do výrobního procesu, která stanovil nebo stanoví dotyčný členský stát, aby se zabránilo vyloučení a umožnilo se demokratické řízení uznané skupiny. 3. Kromě pravomocí a povinností uvedených v čl. 32 odst. 2 může uznané seskupení producentů vykonávat tyto pravomoci a povinnosti:

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
a) spolupracovat s orgány pro vymáhání práv duševního vlastnictví a orgány pro boj proti padělání a účastnit se sítí pro vymáhání práv duševního vlastnictví jako držitel práva na zeměpisné označení; b) přijímat donucovací kroky, včetně podávání žádostí o kroky u celních orgánů, za účelem zabránění nebo potlačení jakýchkoli opatření, která poškozují nebo mohou poškodit pověst jejich produktů; c) doporučovat vnitrostátním orgánům závazná pravidla, která mají být přijata v souladu s článkem 166a nařízení (EU) č. 1308/2013 pro regulaci nabídky produktů označených zeměpisným označením; d) za účelem ochrany zeměpisného označení v systémech internetových doménových jmen mimo jurisdikci Unie zapsat individuální, kolektivní nebo certifikační ochrannou známku v závislosti na příslušném systému ochranných známek, která obsahuje zeměpisné označení jako jeden z výrazných prvků a je omezena na produkt odpovídající příslušné specifikaci produktu. 4. Pravomoci a povinnosti uvedené v odstavci 2 jsou podmíněny předchozí dohodou uzavřenou mezi nejméně dvěma třetinami producentů produktu označeného zeměpisným označením, kteří zastupují nejméně dvě třetiny produkce tohoto produktu v zeměpisné oblasti uvedené ve specifikaci produktu. 5. Členské státy provádějí kontroly k zajištění toho, že podmínky stanovené v odstavci 2 jsou splněny. Pokud příslušné vnitrostátní orgány zjistí, že tyto podmínky nebyly splněny, členské státy zruší rozhodnutí o uznání seskupení producentů.	a) spolupracovat s orgány pro vymáhání práv duševního vlastnictví a orgány pro boj proti padělání a účastnit se sítí pro vymáhání práv duševního vlastnictví jako držitel práva na zeměpisné označení; b) přijímat donucovací kroky, včetně podávání žádostí o kroky u celních orgánů, za účelem zabránění nebo potlačení jakýchkoli opatření, která poškozují nebo mohou poškodit pověst jejich produktů; c) doporučovat vnitrostátním orgánům závazná pravidla, která mají být přijata v souladu s článkem 166a nařízení (EU) č. 1308/2013 pro regulaci nabídky produktů označených zeměpisným označením; d) za účelem ochrany zeměpisného označení v systémech internetových doménových jmen mimo jurisdikci Unie zapsat individuální, kolektivní nebo certifikační ochrannou známku v závislosti na příslušném systému ochranných známek, která obsahuje zeměpisné označení jako jeden z výrazných prvků a je omezena na produkt odpovídající příslušné specifikaci produktu; e) zavést standardní doložky o sdílení hodnoty ve smyslu článku 172a nařízení (EU) č. 1308/2013, včetně tržních bonusů a ztrát, a určit možný vývoj příslušných tržních cen dotčených produktů nebo jiného zboží; f) stanovit pravidla použití jejich produktu se zeměpisným označením jako složky, zejména pak: i) stanovit minimální podmínky použití jejich produktů se zeměpisným označením jako složky; ii) žádat finanční příspěvek nebo náhradu ze strany zpracovatele, který produkt se zeměpisným označením použije jako složku; iii) provádět kontrolní činnost a dohled na celém vnitřním trhu EU; g) být konzultováno Evropskou komisí v rámci vyjednávání o mezinárodních obchodních dohodách v souvislosti s ochranou svého názvu. 4. Členské státy provádějí kontroly k zajištění toho, že podmínky stanovené v odstavci 2 jsou splněny. Pokud příslušné vnitrostátní orgány zjistí, že tyto podmínky nebyly splněny, členské státy zruší rozhodnutí o uznání seskupení producentů.

Odůvodnění

Současné znění nezohledňuje rozmanitost právních situací v členských státech. Legislativní návrh by měl definovat obecné zásady, jak může členský stát uznat skupinu producentů produktů se zeměpisným označením, aby bylo možno zohlednit národní specifika i rozdíly mezi odvětvími. V neposlední řadě je nezbytné, aby kritéria reprezentativnosti uznané skupiny zajišťovala rovnováhu při rozhodování mezi jednotlivými členy skupiny.

Pozměňovací návrh 35

Čl. 33 odst. 6

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	6. V řádně odůvodněných případech mohou členské státy na základě objektivních a nediskriminačních kritérií rozhodnout, že podmínky uvedené v odstavci 1 jsou již splněny v případě seskupení producentů, která byla již před vstupem tohoto nařízení v platnost uznána na vnitrostátní úrovni na základě platných vnitrostátních předpisů, a nenarušuje-li to řádné fungování vnitřního trhu.

Odůvodnění

Některé členské státy již mají zaveden systém uznaných seskupení producentů.

Pozměňovací návrh 36

Čl. 34 odst. 1

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
1. Rejstříky <i>národních</i> doménových jmen <i>nejvyšší úrovně zřízené v Unii mohou</i> na žádost fyzické nebo právnické osoby s oprávněným zájmem nebo právy zrušit nebo převést doménové jméno zaregistrované <i>pod takovou národní doménou nejvyšší úrovně</i> uznanému seskupení producentů produktů s dotčeným zeměpisným označením, a to na základě vhodného postupu alternativního řešení sporů nebo soudního řízení, pokud takové doménové jméno zaregistroval jeho držitel bez práv na zeměpisné označení či oprávněného zájmu na něm nebo pokud nebylo zaregistrováno nebo není používáno v dobré víře a jeho používání je v rozporu s článkem 27.	1. <i>Toto nařízení se v souladu s článkem 1 nařízení (EU) 2022/xxx vztahuje na hlavní služby platform, které poskytují nebo nabízejí strážci koncovým uživatelům usazeným nebo nacházejícím se v Unii a podnikatelským uživatelům bez ohledu na místo usazení nebo pobytu strážců nebo podnikatelských uživatelů a bez ohledu na právní předpisy, které se na poskytování dané služby jinak vztahují.</i> Rejstříky doménových jmen <i>musí z moci úřední nebo</i> na žádost fyzické nebo právnické osoby s oprávněným zájmem nebo právy zrušit nebo převést doménové jméno zaregistrované uznanému seskupení producentů produktů s dotčeným zeměpisným označením <i>nebo členskému státu původu dotčeného zeměpisného označení,</i> a to na základě vhodného postupu alternativního řešení sporů nebo soudního řízení, pokud takové doménové jméno zaregistroval jeho držitel bez práv na zeměpisné označení či oprávněného zájmu na něm nebo pokud nebylo zaregistrováno nebo není používáno v dobré víře a jeho používání je v rozporu s článkem 27.

Odůvodnění

Článek 34 se vztahuje pouze na domény nejvyšší úrovně s kódem země (ccTLD) v Unii. Pro doménová jména jiná než ccTLD se toto ustanovení nepoužije. Je proto vhodné sladit znění s právním předpisem o digitálních trzích.

Pozměňovací návrh 37

Čl. 34 odst. 2

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
2. Rejstříky <i>národních</i> doménových jmen <i>nejvyšší úrovně zřízené v Unii</i> zajistí, aby každý postup alternativního řešení sporů zavedený pro řešení sporů týkajících se registrace doménových jmen podle odstavce 1 uznával zeměpisná označení jako práva, která mohou zabránit registraci nebo používání doménového jména, jež není v dobré víře.	2. Rejstříky doménových jmen zajistí, aby každý postup alternativního řešení sporů zavedený pro řešení sporů týkajících se registrace doménových jmen podle odstavce 1 uznával zeměpisná označení jako práva, která mohou zabránit registraci nebo používání doménového jména, jež není v dobré víře.

Pozměňovací návrh 38

Nový článek za článkem 45

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	1. <i>Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví se může podílet na fungování unijního systému zeměpisných označení tím, že v případech a způsobem stanoveným v tomto nařízení poskytne Evropské komisi technickou pomoc, přičemž nesmí překročit svou oblast působnosti v oblasti práv duševního vlastnictví.</i> 2. <i>Zapojení EUIPO nesmí způsobit zvýšenou administrativní zátěž ani prodloužení trvání příslušných postupů.</i> 3. <i>EUIPO může pomoci Evropské komisi při plnění těchto úkolů:</i> a) <i>pomoc v oblasti duševního vlastnictví při posuzování žádostí v rámci postupů zápisu a změn zeměpisných označení a námitkových řízení;</i> b) <i>zveřejňování standardních změn specifikace produktu;</i> c) <i>ochrana zeměpisných označení, a to i na internetu;</i> d) <i>správa rejstříku zeměpisných označení;</i> e) <i>zřízení a správa systému upozornění informujícího žadatele o dostupnosti jejich zeměpisného označení jako doménového jména.</i>

Odůvodnění

Kapitola 5 navrhovaného nařízení je vhodným místem pro další vyjasnění a transparentní výčet typů úkolů, při nichž může EUIPO pomáhat Komisi. EUIPO by tak mohl doplnit pravomoci GŘ AGRI v oblasti zemědělství a rozvoje venkova o odborné znalosti v oblasti práv duševního vlastnictví.

Pozměňovací návrh 39

Článek 47

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
1. Pokud Komise vykonává některou z pravomocí stanovených v tomto nařízení a svěřuje úřadu EUIPO úkoly, je rovněž zmocněna přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 84, kterými doplní toto nařízení o kritéria pro sledování výkonu při plnění těchto úkolů. Tato kritéria mohou zahrnovat: a) rozsah začlenění zemědělských faktorů do procesu přezkumu; b) kvalitu hodnocení; c) soulad hodnocení zeměpisných označení z různých zdrojů; d) efektivitu úkolů; a e) spokojenost uživatelů. 2. Nejpozději pět let po prvním pověření úřadu EUIPO jakýmkoli úkoly Komise vypracuje a předloží Evropskému parlamentu a Radě zprávu o výsledcích a zkušenostech s výkonem těchto úkolů ze strany úřadu EUIPO.	1. Pokud Komise požádá úřad EUIPO o pomoc při plnění uvedených úkolů, je zmocněna přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 84, kterými doplní toto nařízení o kritéria pro sledování výkonu při plnění těchto úkolů. Tato kritéria mohou zahrnovat: a) kvalitu hodnocení; b) soulad hodnocení zeměpisných označení z různých zdrojů; c) efektivitu úkolů; d) zkrácení doby pro kontrolu žádostí; a e) spokojenost uživatelů. 2. Nejpozději pět let po prvním pověření úřadu EUIPO jakýmkoli úkoly Komise vypracuje a předloží Evropskému parlamentu a Radě zprávu o výsledcích a zkušenostech s výkonem těchto úkolů ze strany úřadu EUIPO.

Odůvodnění

Příspěvek úřadu EUIPO k plnění těchto úkolů bude omezen na aspekty práv duševního vlastnictví a jeho zapojení bude třeba posuzovat také z hlediska zkrácení délky řízení.

Pozměňovací návrh 40

Čl. 48 odst. 3

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
3. Z chráněného označení původu nebo chráněného zeměpisného označení jsou vyloučeny následující zemědělské produkty:	3. Z chráněného označení původu nebo chráněného zeměpisného označení jsou vyloučeny následující zemědělské produkty:

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
a) produkty, které ze své podstaty nemohou být obchodovány na vnitřním trhu a mohou být spotřebovány pouze v místě nebo v blízkosti místa jejich produkce, jako jsou restaurace; b) aniž jsou dotčena pravidla uvedená v čl. 5 odst. 2, produkty, které jsou v rozporu s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy a nesmějí být uváděny na vnitřní trh.	aniž jsou dotčena pravidla uvedená v čl. 5 odst. 2, produkty, které jsou v rozporu s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy a nesmějí být uváděny na vnitřní trh.

Odůvodnění

Vzhledem k tomu, že typ výrobků, které by mohly být vyloučeny, není jasně definován, mohl by tento článek představovat diskriminační ustanovení.

Pozměňovací návrh 41

Článek 60

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
2. Doba přezkumu by neměla přesáhnout šest měsíců. V případě, že doba přezkumu přesáhne nebo pravděpodobně přesáhne 6 měsíců, Komise písemně informuje žadatele o důvodech prodloužení.	2. Doba přezkumu nesmí přesáhnout šest měsíců. V případě, že doba přezkumu přesáhne nebo pravděpodobně přesáhne 6 měsíců, musí Komise písemně informovat žadatele o důvodech prodloužení.

Odůvodnění

Šestiměsíční lhůtu stanovenou v nařízení Evropská komise zpravidla nedodržuje. Mělo by být jasně stanoveno, že doba přezkumu nesmí přesáhnout šest měsíců.

Pozměňovací návrh 42

Článek 84

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
2. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci uvedené v čl. 12 odst. 4, čl. 14 odst. 2, čl. 15 odst. 6, čl. 17 odst. 5, čl. 19 odst. 10, čl. 23 odst. 7, čl. 25 odst. 10, čl. 26 odst. 6, čl. 28 odst. 3, čl. 29 odst. 3, čl. 34 odst. 3, čl. 46 odst. 1, článku 46, čl. 47 odst. 1, čl. 48 odst. 6, čl. 48 odst. 7, čl. 49 odst. 4, čl. 51 odst. 3, čl. 55 odst. 5, čl. 56 odst. 2, čl. 73 odst. 10, čl. 69 odst. 4, čl. 70 odst. 2, čl. 58 odst. 3, čl. 62 odst. 10, čl. 67 odst. 3, čl. 76 odst. 4, čl. 77 odst. 1, čl. 78 odst. 3 a čl. 78 odst. 4 se svěřuje Komisi na dobu sedmi let od [datum vstupu tohoto nařízení v platnost]. Komise vypracuje zprávu o přenesené pravomoci nejpozději devět měsíců před koncem tohoto sedmiletého období. Přenesení pravomoci se automaticky prodlužuje o stejně dlouhé období, pokud Evropský parlament nebo Rada nevysloví proti tomuto prodloužení námitku nejpozději tři měsíce před koncem každého z těchto období.	2. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci uvedené v čl. 15 odst. 6, čl. 23 odst. 7, čl. 25 odst. 10, čl. 34 odst. 3, čl. 46 odst. 1, článku 46, čl. 47 odst. 1, čl. 48 odst. 6, čl. 48 odst. 7, čl. 49 odst. 4, čl. 51 odst. 3, čl. 55 odst. 5, čl. 56 odst. 2, čl. 73 odst. 10, čl. 69 odst. 4, čl. 70 odst. 2, čl. 58 odst. 3, čl. 62 odst. 10, čl. 67 odst. 3, čl. 68 odst. 6, čl. 76 odst. 4, čl. 77 odst. 1, čl. 78 odst. 3 a čl. 78 odst. 4 se svěřuje Komisi na dobu sedmi let od [datum vstupu tohoto nařízení v platnost]. Komise vypracuje zprávu o přenesené pravomoci nejpozději devět měsíců před koncem tohoto sedmiletého období. Přenesení pravomoci se automaticky prodlužuje o stejně dlouhé období, pokud Evropský parlament nebo Rada nevysloví proti tomuto prodloužení námitku nejpozději tři měsíce před koncem každého z těchto období.

Odůvodnění

Text by poskytl Evropské komisi značnou volnost při provádění změn v politice zeměpisných označení prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci. To je nepřijatelné, protože klíčové otázky musí být stanoveny v textu nařízení a spolurozhodovacím postupem.

II. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

1. vítá legislativní návrh Evropské komise a naléhavě vyzývá Evropský parlament a Radu, aby vzaly v úvahu významná zlepšení systému zeměpisných označení, která přinesla nedávná reforma společné zemědělské politiky (SZP);
2. připomíná, že zeměpisná označení jsou základním prvkem politiky rozvoje venkova a mají dopad na hospodářskou a sociální činnost regionů;
3. v tomto ohledu vyjadřuje politování nad tím, že návrh nařízení přesunul odkaz na dosažení cílů politiky rozvoje venkova do bodů odůvodnění, zatímco dříve byl tento odkaz uveden v článku 1 nařízení;
4. podporuje vytvoření jednotného souboru procedurálních pravidel pro všechna odvětví s cílem zajistit soudržnost a větší srozumitelnost systému zeměpisných označení a doporučuje, aby nebyly přijímány žádné další kroky, a to z důvodu zachování specifik jednotlivých odvětví;
5. podporuje návrh na doplnění možnosti, aby regionální nebo místní veřejné orgány mohly pomáhat při přípravě žádosti o zápis a postupu zápisu zeměpisných označení, neboť se tím formalizuje příspěvek regionů k přípravě a prvním krokům postupu zápisu zeměpisných označení;
6. připomíná, že zeměpisná označení by neměla být považována pouze za práva duševního vlastnictví, ale také za nástroje rozvoje venkova;
7. domnívá se proto, že by se GR AGRI mělo vzhledem ke svým odborným znalostem v oblasti zemědělství a rozvoje venkova i nadále podílet na přezkumu žádostí o zápis zeměpisných označení či jeho zrušení, jakož i na přezkumu námitek a změn specifikací produktu;
8. domnívá se, že Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) by se vzhledem ke svým technickým znalostem v oblasti práv duševního vlastnictví a svým zdrojům mohl zapojit do fungování systému zeměpisných označení EU a poskytovat Evropské komisi technickou pomoc v případech týkajících se aspektů duševního vlastnictví, a to v souladu s pravidly, která budou jasně vymezena v legislativním návrhu, a nikoli prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci;
9. zdůrazňuje, že zapojení úřadu EUIPO do postupů zápisu, změn specifikací a námitkových řízení musí být omezeno na oblast jeho působnosti v oblasti práv duševního vlastnictví a nesmí způsobit zvýšenou administrativní zátěž ani prodloužení trvání příslušných postupů;
10. konstatuje však, že podle zprávy Účetního dvora ⁽²⁾ zásah úřadu EUIPO délku postupu nezkrátil;
11. zdůrazňuje, že je důležité stanovit jasné lhůty a urychlit postupy pro změnu specifikací, které mají zásadní vliv na zavedení úprav výrobních procesů;
12. dále konstatuje, že úřad EUIPO vypracoval pro zeměpisná označení skutečné odborné zázemí a disponuje vysoce účinnými nástroji, které by mohly být užitečné také při monitorování a prosazování zeměpisných označení a v boji proti podvodům;
13. doporučuje provést po dvou letech přezkum tohoto částečného převodu pravomocí s ohledem na dokončení převodu zápisu nezemědělských zeměpisných označení na úřad EUIPO, a ověřit, zda není nutno nařízení upravit;
14. vzhledem k územnímu rozměru zeměpisných označení je žádoucí zapojit do mechanismu hodnocení také Výbor regionů;

⁽²⁾ Zvláštní zpráva č. 06/2022 Práva duševního vlastnictví v EU – Ochrana není zcela nepropustná 2022/C 174/03.

15. uznává přínos zeměpisných označení k environmentální, sociální a ekonomické udržitelnosti díky jejich úzké vazbě na území původu, jakož i k pestré a vyvážené stravě;
16. podporuje začlenění dobrovolných závazků udržitelnosti do zeměpisných označení, jejichž definice by měla být upřesněna v nařízení, přičemž skupinám producentů by měla být ponechána možnost přizpůsobit normy udržitelnosti svým územím;
17. vítá záměr Evropské komise podpořit producenty produktů se zeměpisným označením, aby účinně spolupracovali v seskupeních producentů, a posílit postavení těchto seskupení, neboť základem systému zeměpisných označení je silná kolektivní správa;
18. vyjadřuje politování nad tím, že návrh Evropské komise tak, jak je formulován se dvěma úrovněmi reprezentativnosti, vyvolává mnoho nejasností ohledně jednotlivých skupin producentů, jejich pravomocí a odpovědnosti, a domnívá se, že současné znění nezohledňuje rozmanitost právních situací v členských státech;
19. podporuje zlepšení ochrany zeměpisných označení, zejména pokud jde o ochranu na internetu a prodej prostřednictvím online platform i ochranu proti zápisu a používání zeměpisných označení v systému doménových jmen, které není v dobré víře;
20. schvaluje vysvětlení týkající se produktů se zeměpisným označením používaných jako složky;
21. vzhledem k tomu, že zeměpisná označení představují prodejní hodnotu 74,76 miliard EUR a 15,5 % celkového vývozu zemědělsko-potravinářských produktů z EU, doporučuje, aby byla tato označení i nadále chráněna v rámci obchodních dohod;
22. vzhledem k tomu, že malá a střední zeměpisná označení představují 48 % celkového počtu zeměpisných označení v EU, ale pouze 0,5 % celkové prodejní hodnoty zeměpisných označení ⁽³⁾, doporučuje poskytnutí odpovídající podpory, která producentům umožní pokrýt výrobní náklady, a nedojde tak k upuštění od certifikace;
23. domnívá se, že v rámci nepovinných údajů o jakosti by mohlo být užitečné ponechat otevřenou možnost opětovného zavedení údaje „produkt ostrovního zemědělství“ a zvážit zavedení údaje „mléko, sýr a maso z pasteveckého chovu“ pro produkty, které zaručují, že více než 80 % krmiva pro zvířata pochází v období pastvy z pastvin;
24. doporučuje, aby se v rámci nepovinných údajů o jakosti urychlilo zavádění „horských produktů“, a připomíná členským státům možnosti, které tento údaj nabízí, a doporučuje sledování jeho zavádění;
25. uznává, že zeměpisná označení mohou být také rozhodujícím faktorem pro získání označení „světové dědictví UNESCO“ ⁽⁴⁾, a v zájmu zvýšení hodnoty venkovských oblastí doporučuje součinnost mezi těmito dvěma označeními, která umožní, aby kulturní dědictví přinášelo přidanou hodnotu zemědělským hodnotovým řetězcům, a tím i hospodářství území jako celku.

V Bruselu dne 30. listopadu 2022.

předseda
Evropského výboru regionů
Vasco ALVES CORDEIRO

⁽³⁾ Evropská komise (únor 2021), „Study on economic value of EU quality schemes, geographical indications (GIs) and traditional specialities guaranteed (TSGs)“.

⁽⁴⁾ Evropský výbor regionů (březen 2022), „How can local and regional authorities use World Heritage agricultural landscapes as a tool for enhancing the economic and social sustainability of rural areas?“ (Jak mohou místní a regionální orgány využít zemědělskou krajinu, která je světovým dědictvím, jako nástroj ke zlepšení hospodářské a sociální udržitelnosti venkovských oblastí? Případové studie a doporučení pro úspěšné předávání znalostí).

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Nová generace vlastních zdrojů pro rozpočet EU

(2023/C 79/12)

Zpravodajka:	Nathalie SARRABEZOLLES (FR/SES), členka rady departementu Finistère
Odkaz:	Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Nová generace vlastních zdrojů pro rozpočet EU COM(2021) 566 final Návrh rozhodnutí Rady, kterým se mění rozhodnutí (EU, Euratom) 2020/2053 o systému vlastních zdrojů Evropské unie COM(2021) 570 Návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) 2020/2093, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2021–2027 COM(2021) 569

I. DOPORUČENÉ POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY

Návrh rozhodnutí Rady, kterým se mění rozhodnutí (EU, Euratom) 2020/2053 o systému vlastních zdrojů Evropské unie

COM(2021) 570

Pozměňovací návrh 1

3. bod odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Systém EU pro obchodování s emisemi, který byl zřízen směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES (*), je ústřední součástí klimatické politiky Unie. S ohledem na úzkou vazbu mezi obchodováním s emisemi a cíli politiky Unie v oblasti klimatu je vhodné přidělit část příslušných výnosů do rozpočtu Unie.	Systém EU pro obchodování s emisemi, který byl zřízen směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES (*), je ústřední součástí klimatické politiky Unie. S ohledem na úzkou vazbu mezi obchodováním s emisemi a cíli politiky Unie v oblasti klimatu i na přeshraniční povahu emisí uhlíku by mohlo být vhodné zvážit přidělení části příslušných výnosů do rozpočtu Unie, a to výhradně v případě, že 1) tento krok nebude mít negativní dopad na finanční způsobilost vnitrostátních orgánů plnit cíle Zelené dohody.

Odůvodnění

Přesun výnosů ze systému ETS z úrovně členských států na úroveň EU by mohl snížit schopnost členských států investovat do opatření v oblasti změny klimatu z důvodu nižších příjmů.

Pozměňovací návrh 2

5. bod odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Aby se předešlo nadměrně regresivnímu dopadu na příspěvky z obchodování s emisemi, měla by být pro způsobilé členské státy stanovena maximální výše příspěvku. Pro období 2023–2027 jsou členské státy způsobilé, jestliže je hrubý národní důchod na obyvatele, měřený standardem kupní síly a vypočtený na základě údajů Unie za rok 2020, nižší než 90 % průměru EU. Pro období 2028–2030 by měl být používán hrubý národní důchod na obyvatele v roce 2025. Maximální výše příspěvku by měla být stanovena porovnáním podílů členských států na celkovém vlastním zdroji z obchodování s emisemi s podíly těchto členských států na hrubém národním důchodu Unie. Minimální výše příspěvku by měla být stanovena pro všechny členské státy, pokud je jejich podíl na celkových vlastních zdrojích ze systému pro obchodování s emisemi nižší než 75 % jejich podílu na hrubém národním důchodu Unie.	Aby se předešlo nadměrně regresivnímu dopadu na příspěvky z obchodování s emisemi, měla by být pro způsobilé členské státy stanovena maximální výše příspěvku. Pro období 2023–2027 jsou členské státy způsobilé, jestliže je hrubý národní důchod na obyvatele, měřený standardem kupní síly a vypočtený na základě údajů Unie za období 2018–2020 , nižší než 90 % průměru EU. Pro období 2028–2030 by měl být používán hrubý národní důchod na obyvatele za období 2023–2025 . Maximální výše příspěvku by měla být stanovena porovnáním podílů členských států na celkovém vlastním zdroji z obchodování s emisemi s podíly těchto členských států na hrubém národním důchodu Unie. Minimální výše příspěvku by měla být stanovena pro všechny členské státy, pokud je jejich podíl na celkových vlastních zdrojích ze systému pro obchodování s emisemi nižší než 75 % jejich podílu na hrubém národním důchodu Unie.

Odůvodnění

V politice soudržnosti je běžnou praxí používat údaje týkající se HND průměrně za tříleté období k tomu, aby byly regiony a členské státy označeny jako rozvinutější, méně rozvinuté nebo v procesu transformace. Navrhujeme přijmout tuto metodu pro výpočet mechanismu úlev uplatňovaného na vlastní zdroj ze systému ETS.

Pozměňovací návrh 3

6. bod odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) [XXX] ¹⁵ zřizuje mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích s cílem doplnit systém EU pro obchodování s emisemi a zajistit účinnost politiky Unie v oblasti klimatu. Vzhledem k úzké souvislosti mezi mechanismem uhlíkového vyrovnání na hranicích a politikou Unie v oblasti klimatu by část výnosů z prodeje certifikátů měla být převedena do rozpočtu Unie jako vlastní zdroj.	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) [XXX] ¹⁵ zřizuje mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích s cílem doplnit systém EU pro obchodování s emisemi a zajistit účinnost politiky Unie v oblasti klimatu. Vzhledem k úzké souvislosti mezi mechanismem uhlíkového vyrovnání na hranicích a politikou Unie v oblasti klimatu i k přeshraniční povaze emisí uhlíku a průmyslovým hodnotovým řetězcům by část výnosů z prodeje certifikátů měla být převedena do rozpočtu Unie jako vlastní zdroj.

Odůvodnění

Z důvodu přeshraniční povahy emisí uhlíku a vzhledem k průmyslovým hodnotovým řetězcům je obtížné připisovat příjmy z mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích jednotlivým členským státům, což poskytuje pádný argument ve prospěch přidělování příjmů na úrovni EU.

Pozměňovací návrh 4

7. bod odůvodnění

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
V říjnu 2021 se inkluzivní rámec Organizace pro hospodářskou spolupráci a G20 pro řešení problému eroze základu daně a přesouvání zisku dohodl na tom, že zúčastněným tržním jurisdikcím bude přiděleno 25 % zbytkových zisků velkých nadnárodních podniků nad hranicí ziskovosti 10 % („dohoda inkluzivního rámce OECD/G20 o prvním pilíři“). Vlastní zdroj by měl spočívat v použití jednotné sazby uplatňované na podíl na zbytkových ziscích nadnárodních podniků přerozdělených členským státům [na základě směrnice o provádění globální dohody o přerozdělení daňových práv].	V říjnu 2021 se inkluzivní rámec Organizace pro hospodářskou spolupráci a G20 pro řešení problému eroze základu daně a přesouvání zisku dohodl na tom, že zúčastněným tržním jurisdikcím bude přiděleno 25 % zbytkových zisků velkých nadnárodních podniků nad hranicí ziskovosti 10 % („dohoda inkluzivního rámce OECD/G20 o prvním pilíři“). Vlastní zdroj by měl spočívat v použití jednotné sazby uplatňované na podíl na zbytkových ziscích nadnárodních podniků přerozdělených členským státům [na základě vstupu v platnost mnohostranné úmluvy a směrnice o provádění globální dohody o přerozdělení daňových práv].

Odůvodnění

Je třeba upřesnit, že zavedení tohoto nového vlastního zdroje závisí na uzavření mnohostranné úmluvy, jejímž cílem je uvést do praxe první pilíř dohody OECD/G20.

Pozměňovací návrh 5

Článek 1

Změnit odst. 1 písm. d)

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
2a. Odchylně od odst. 1 písm. e) až do rozpočtového roku 2030 platí následující:	2a. Odchylně od odst. 1 písm. e) až do rozpočtového roku 2030 platí následující:
a) pokud je podíl členského státu na celkové výši výnosů plynoucích z použití odst. 1 písm. e) nižší než 75 % jeho podílu na hrubém národním důchodu Unie, pak takový členský stát dá k dispozici částku, která se rovná 75 % tohoto podílu na hrubém národním důchodu, vynásobenou celkovou výší výnosů plynoucích z použití odst. 1 písm. e);	a) pokud je podíl členského státu na celkové výši výnosů plynoucích z použití odst. 1 písm. e) nižší než 75 % jeho podílu na hrubém národním důchodu Unie, pak takový členský stát dá k dispozici částku, která se rovná 75 % tohoto podílu na hrubém národním důchodu, vynásobenou celkovou výší výnosů plynoucích z použití odst. 1 písm. e);
b) podíl členského státu na celkové výši výnosů plynoucích z použití odst. 1 písm. e) nesmí být vyšší než 150 % jeho podílu na hrubém národním důchodu Unie v případě členských států s hrubým národním důchodem na obyvatele nižším než 90 % průměru Unie, měřeno standardem kupní síly a vypočteno na základě údajů za rok 2020, pro období 2023–2027, a na základě údajů za rok 2025, pro období 2028–2030.	b) podíl členského státu na celkové výši výnosů plynoucích z použití odst. 1 písm. e) nesmí být vyšší než 150 % jeho podílu na hrubém národním důchodu Unie v případě členských států s hrubým národním důchodem na obyvatele nižším než 90 % průměru Unie, měřeno standardem kupní síly a vypočteno na základě údajů za roky 2018–2020 , pro období 2023–2027, a na základě údajů za roky 2023–2025 , pro období 2028–2030.

Odůvodnění

V politice soudržnosti je běžnou praxí používat údaje týkající se HND průměrně za tříleté období k tomu, aby byly regiony a členské státy označeny jako rozvinutější, méně rozvinuté nebo v procesu transformace. Navrhujeme přijmout tuto metodu pro výpočet mechanismu úlev uplatňovaného na vlastní zdroj ze systému ETS.

Návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) 2020/2093, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2021–2027**COM(2021) 569****Pozměňovací návrh 6****3. bod odůvodnění**

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Zavedení systému EU pro obchodování s emisemi pro odvětví budov a silniční dopravy, jak je stanoveno ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ¹⁴ , může mít krátkodobé sociální dopady. Za účelem řešení tohoto problému zřídilo nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) [XXX] final ¹⁵ Sociální fond pro klimatická opatření, který má být financován ze souhrnného rozpočtu Unie v rámci víceletého finančního rámce. Strop prostředků na závazky v okruhu 3 „Přírodní zdroje a životní prostředí“ a strop prostředků na platby by proto měly být upraveny pro roky 2025, 2026 a 2027.	Zavedení systému EU pro obchodování s emisemi pro odvětví budov a silniční dopravy, jak je stanoveno ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ¹⁴ , může mít krátkodobé sociální dopady. Za účelem řešení tohoto problému zřídilo nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) [XXX] final ¹⁵ Sociální fond pro klimatická opatření, který má být financován ze souhrnného rozpočtu Unie v rámci víceletého finančního rámce. Strop prostředků na závazky v okruhu 3 „Přírodní zdroje a životní prostředí“ a strop prostředků na platby by proto měly být upraveny pro roky 2024 , 2025, 2026 a 2027.

Odůvodnění

Sociální fond pro klimatická opatření by měl začít fungovat o rok dříve než rozšíření systému ETS na odvětví dopravy a stavebnictví, aby se zranitelným domácnostem, mikropodnikům a malým podnikům a uživatelům mobility poskytl dostatek času na přizpůsobení.

Pozměňovací návrh 7**Nový bod odůvodnění za 3. bodem odůvodnění**

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	<i>Je vhodné zavést automatickou „úpravu výkyvů ceny uhlíku“ pro strop okruhu 3 s cílem umožnit roční navýšení prostředků pro Sociální fond pro klimatická opatření v případě, že vzrostou ceny uhlíku v odvětví mobility a budov.</i>

Odůvodnění

Je třeba zajistit, aby byl rozpočet Sociálního fondu pro klimatická opatření navýšen v případě, že cena uhlíku v odvětvích spadajících do systému ETS 2 bude vyšší než původní předpoklady Komise.

Pozměňovací návrh 8

Článek 1, nový odstavec (3), do nějž se vkládá článek 4b

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	Vkládá se nový článek 4b, který zní: Článek 4b Mechanismus úpravy ceny uhlíku 1. Počínaje rokem 2024 se po předložení předběžné účetní závěrky za rok n-1 v souladu s čl. 245 odst. 3 finančního nařízení provede úprava směrem nahoru výdajového stropu prostředků na závazky okruhu 3 a stropu prostředků na platby pro běžný rok v případě, že cena uhlíku v odvětvích spadajících do systému ETS 2 bude vyšší než původní předpoklady Komise. 2. Roční úprava se vypočítá na základě průměrné úrovně ceny uhlíku v systému ETS 2 v EU-27 v roce - 1.

Odůvodnění

Je třeba zajistit, aby byl rozpočet Sociálního fondu pro klimatická opatření navýšen v případě, že cena uhlíku v odvětvích spadajících do systému ETS 2 bude vyšší než původní předpoklady Komise.

II. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR),

1. bere na vědomí návrh Komise zavést pro rozpočet EU tři nové vlastní zdroje, i nadále jej však hluboce znepokojuje chybějící důvěryhodné posouzení dopadu, pokud jde o náklady, které v důsledku těchto opatření vzniknou evropským podnikům a spotřebitelům;

2. zdůrazňuje, že je třeba vytvořit nové zdroje nejen na splacení dluhu v rámci nástroje NGEU, ale také trvale zvýšit finanční autonomii rozpočtu EU a snížit motivaci členských států k přijetí postoje „spravedlivého vyrovnání“. Vlastní zdroje by měly být nastaveny tak, aby byly pro rozpočty členských států udržitelné;

3. konstatuje, že první vlastní zdroj z nerecyklovaných obalových odpadů, který byl zaveden s platností od 1. ledna 2021, není určen na přímé investice do opětovného použití a recyklace plastového odpadu. Vyzývá k tomu, aby EU zvýšila své ambice v oblasti omezení používání plastů a jejich recyklace;

4. konstatuje, že zavedení prvního souboru nových vlastních zdrojů v roce 2023 v souladu s plánem stanoveným v interinstitucionální dohodě ze dne 16. prosince 2021 bude pro investory na finančních trzích a ratingové agentury představovat dobré znamení. Připomíná, že dostatečné příjmy z nových vlastních zdrojů jsou nezbytné k zajištění splacení dluhu v rámci nástroje NGEU, aniž by byly ohroženy programy EU v příštím víceletém finančním rámci;

Mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích

5. podporuje návrh na vytvoření mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích, který bude stimulovat globální opatření v oblasti klimatu. Mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích by měl být začleněn do širší průmyslové strategie EU pro transformaci;

6. poukazuje na to, že příjmy plynoucí z trhu s uhlíkem a z poplatku za uhlík na hranicích se mohou časem snižovat v návaznosti na dekarbonizaci evropského hospodářství a na to, že podobné mechanismy pro cenu uhlíku budou postupně zavádět další třetí země;

7. uznává, že tento mechanismus představuje užitečný nástroj, který může EU pomoci snížit emise CO₂ v celosvětovém měřítku, zároveň však poukazuje na řadu obav, např. pokud jde o nepředvídatelný dopad tohoto mechanismu na trhy EU, včetně malých a středních podniků a zemědělství. Evropská komise musí zlepšit monitorování a podávání zpráv Parlamentu a Radě o provádění tohoto mechanismu a jeho dopadu na trhy;

8. zdůrazňuje, že v odvětvích spadajících do působnosti mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích by měly být povolenky v rámci systému ETS⁽¹⁾ postupně zrušeny a nahrazeny dražbou všech emisních povolenek, aby bylo v dlouhodobém horizontu dosaženo souladu s pravidly WTO;

Nový vlastní zdroj ze systému ETS

9. podporuje návrh na vytvoření nových vlastních zdrojů z reformovaného systému EU pro obchodování s emisemi (ETS). Zdůrazňuje, že přeshraniční povaha emisí uhlíku spojených s negativními externalitami, které se neomezují pouze na země produkující emise, je pádným důvodem pro to, aby byly výnosy z dražeb povolenek EU ETS přidělovány na úrovni EU. Zdůrazňuje, že tento krok nesmí negativně ovlivnit schopnost členských států financovat své vnitrostátní programy v oblasti změny klimatu;

10. je nezbytné zmírňovat negativní sociální a územní dopady rozšíření systému ETS na odvětví budov a dopravy (ETS 2). VR se domnívá, že návrh Komise na zřízení Sociálního fondu pro klimatická opatření, který bude financován částkou odpovídající 25 % příjmů ze systému ETS 2, by vůbec nestačil k tomu, aby kompenzoval rozsáhlou renovaci domů a elektrifikaci silniční dopravy. VR zdůrazňuje, že je důležité, aby byly místní a regionální orgány plně zapojeny do řízení zdrojů systému ETS a do správy Sociálního fondu pro klimatická opatření. VR doporučuje začlenit Sociální fond pro klimatická opatření do nařízení o společných ustanoveních politiky soudržnosti s cílem zjednodušit pro řídicí orgány a příjemce jeho správu na místní úrovni. Prioritou by mělo být lepší a rychlejší fungování stávajících nástrojů pro investice a soudržnost spíše než vytváření nových fondů, které kvůli různým pravidlům zdvojují stávající mechanismy a cíle a vedou k riziku, že budou obcházena současná pravidla týkající se způsobilosti zdrojů energie;

11. domnívá se, že s ohledem na nutnost reagovat na technologické, regulatorní a tržní změny by mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích měl být pojmán dynamicky a jeho zaměření na jednotlivá odvětví a emise by mělo být předmětem pravidelných přezkumů s přihlédnutím k jeho místním a regionálním dopadům. Je připraven podpořit posouzení územních dopadů mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích;

12. podporuje myšlenku financování Sociálního fondu pro klimatická opatření z vlastních zdrojů místo vyčleňování výnosů ze systému ETS 2 prostřednictvím účelově vázaných příjmů. Konstatuje, že mechanismus přidělování prostředků by ztížil dlouhodobé plánování, jelikož roční částky by byly nepředvídatelné a vykazovaly by výkyvy;

13. upozorňuje na skutečnost, že vlastní zdroj založený na systému ETS bude představovat 71 % celkových výnosů z tohoto prvního souboru nových vlastních zdrojů. V zájmu důvěryhodnosti předloženého balíčku je tedy nezbytné vlastní zdroj založený na systému ETS zachovat;

14. obává se však, že objem zdrojů pro Sociální fond pro klimatická opatření může být v případě velmi vysokých cen uhlíku nedostatečný. VR podporuje myšlenku⁽²⁾ zavést automatickou „úpravu výkyvů ceny uhlíku“, která by v případě vyšších cen uhlíku v odvětvích spadajících do systému ETS 2 umožnila posílit roční rozpočet Sociálního fondu pro klimatická opatření;

15. zastává názor, že Sociální fond pro klimatická opatření by měl začít fungovat v roce 2024, rok před uplatněním systému ETS na odvětví silniční dopravy a budov, aby se zranitelným domácnostem, mikropodnikům, malým podnikům a uživatelům mobility, se zvláštní pozorností věnovanou chudobě v oblasti mobility, poskytl dostatek času na přizpůsobení;

⁽¹⁾ Podle pravidel systému EU pro obchodování s emisemi musí společnosti získat emisní povolenky na emise uhlíku, které produkují. Bezplatné povolenky jsou zavedeny jako přechodná metoda přidělování povolenek, která se odlišuje od metody výchozí (dražba). Bezplatné přidělované povolenky nicméně i nadále představují přes 40 % celkového počtu dostupných povolenek.

⁽²⁾ Návrh stanoviska Rozpočtového výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Sociální fond pro klimatická opatření (COM(2021) 568 – C9-0324/2021–2021/206 (COD), 9.2.2022.

Vlastní zdroj založený na dohodě OECD/G20 o prvním pilíři

16. vítá návrh Komise na vytvoření nového vlastního zdroje založeného na prvním pilíři mezinárodní daňové dohody OECD/G20. Konstatuje však, že zavedení tohoto nového vlastního zdroje závisí na úspěšném dokončení mnohostranné úmluvy OECD/G20 v průběhu roku 2022;

17. vyzývá Komisi, aby se připravila na možnost, že významné jurisdikce, zejména USA, dohodu nebudou ratifikovat. Je toho názoru, že v tomto případě by EU měla pokročit vpřed a navrhnout daň EU z digitálních služeb, která by fungovala jako prozatímní řešení, dokud nebude nalezeno globálnější řešení zdanění velkých nadnárodních společností;

18. připomíná, že podle dohody OECD/G20 o globálním zdanění z roku 2021 měly být přípravné práce na mnohostranné úmluvě dokončeny do začátku roku 2022. Konstatuje, že provádění se oddaluje, neboť OECD dosud nepřipravila konečné znění této úmluvy. Obává se, že politická změna ve volbách v USA v polovině období by mohla ohrozit schopnost USA mnohostrannou úmluvu podepsat a ratifikovat;

Další možné vlastní zdroje

19. poukazuje na to, že podle odhadů Evropské komise budou tři navrhované nové vlastní zdroje od roku 2026 do roku 2030 celkem generovat až 17 miliard EUR ročně. Konstatuje, že tato částka nebude stačit k pokrytí nákladů na splacení dluhu NGEU (15 miliard EUR ročně) a k financování Sociálního fondu pro klimatická opatření (9,7 miliardy EUR ročně). Zdůrazňuje tedy, že budou zapotřebí další nové vlastní zdroje. Vyzdvihuje význam posuzování územního dopadu a vyzývá Komisi, aby ho při předkládání návrhů nových vlastních zdrojů zohlednila;

20. v souvislosti s návrhem Evropské komise má obavy, že by členské státy mohly přeměňovat nevyužité prostředky z evropských strukturálních a investičních fondů nebo ze SZP na plán REPowerEU, protože by to mohlo ohrozit soudržnost v EU. Znovu potvrzuje, že nové politiky by měly být financovány z nových finančních prostředků;

21. konstatuje, že budoucí reforma rozpočtového systému EU vyžaduje, aby EU měla k dispozici vlastní zdroje na podporu spravedlivého přechodu ke konkurenceschopnému oběhovému hospodářství. Vyzývá Evropskou komisi, aby zvážila návrhy formulované v rámci projektu Ex'tax, jež se týkají přesunu daňového zatížení z práce na znečištění a využívání zdrojů, jak je navrženo v Zelené dohodě pro Evropu. Tento přesun daňového zatížení je založen na uplatňování zásady „znečišťovatel platí“ a také na tom, že se musí vyplatit pracovat a nikdo nesmí být opomenut. Uplatňováním těchto zásad by se daňové politiky sladily mimo jiné s cíli Zelené dohody pro Evropu a Akčního plánu pro evropský pilíř sociálních práv;

22. vyzývá Komisi, aby urychleně pracovala na návrzích nových vlastních zdrojů. Považuje za velice slibnou myšlenku vytvoření vlastního zdroje souvisejícího s velkými korporacemi na základě návrhu „Podnikání v Evropě: rámec pro zdanění příjmů (BEFIT)“, který se plánuje na rok 2023. Konstatuje, že podle některých studií by provádění dohody OECD/G20 mohlo vést ke zvýšení příjmů z daně z příjmu právnických osob v Evropě o více než 80 miliard EUR ročně⁽³⁾;

23. zdůrazňuje, že Evropská komise má v úmyslu zřídit nástroj „RebuildUkraine“, který by měl představovat hlavní právní nástroj pro podporu obnovy Ukrajiny ze strany EU. Upozorňuje, že nové úkoly vyžadují nové finanční zdroje, a vítá v tomto ohledu oznámení Evropské komise, že dodatečné potřeby, jež vyvstaly v důsledku války, značně přesahují prostředky, které jsou k dispozici ve stávajícím víceletém finančním rámci, a závazek, že bude třeba nalézt nové zdroje financování;

⁽³⁾ Barake, Mona et al., 2021, Revenue Effects of the Global Minimum Tax: Country-by-Country Estimates (Dopady globální minimální daně na příjmy: odhady pro jednotlivé státy), Daňová observatoř EU, studie č. 2, říjen 2021.

24. s velkým uznáním vítá, že Komise k návrhu nového systému ETS a návrhu nařízení, kterým se zavádí mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích, připojila též tabulkové dotazníky pro posuzování subsidiarity. Odůvodnění, které je uvedeno s odkazem na evropskou přidanou hodnotu návrhů a zavádění opatření v návaznosti na pravomoci EU v oblasti klimatické změny, jak vyplývá z článků 191 až 193 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), se shoduje se závěrem, k němuž dospěl VR, a sice že návrhy jsou v plném souladu se zásadou subsidiarity.

V Bruselu dne 30. listopadu 2022.

předseda
Evropského výboru regionů
Vasco ALVES CORDEIRO

